

ISSN : 2822-1273 (Online)

JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES THONBURI UNIVERSITY (GRADUATE STUDIES)

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธนบุรี
(ฉบับบัณฑิตศึกษา)

Vol. 4 No.1 January - April 2026
ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2569

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย และผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ บุคลากร นักวิชาการอิสระ ตลอดจนนักศึกษา และเชื่อมโยงโลกแห่งวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งเผยแพร่องค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสังคมส่วนรวม
2. เพื่อเป็นสื่อกลางและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ ให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ
3. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

เจ้าของวารสาร

มหาวิทยาลัยธนบุรี

ผู้ดำเนินการ

ดร.บัญชา

เกิดมณี

อธิการบดี มหาวิทยาลัยธนบุรี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย

เหล่าเขตการณ์

มหาวิทยาลัยธนบุรี

กองบรรณาธิการภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไรรัตน์

แย้มชุตติ

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ

ทีฆทรัพย์

มหาวิทยาลัยธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วารุณี

มิลินทปัญญา

มหาวิทยาลัยธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญสม

รัศมีโชติ

มหาวิทยาลัยธนบุรี

อาจารย์ ดร.ธนวรรณ

แผ่ซ่าโหม

มหาวิทยาลัยธนบุรี

กองบรรณาธิการภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญานันท์

นิลสุข

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล

มีอำพล

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนาอุส

ธนิต

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ อาจารย์

มีอินทร์เกิดมีสิทธิ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ

ผลดี

มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นักรบ

ระวังการณ์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ

บุญเจริญ

วิทยาลัยนครราชสีมา

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม – เมษายน, พฤษภาคม – สิงหาคม และกันยายน – ธันวาคม) ของทุกปี

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธนบุรี

คณะกรรมการกลั่นกรอง (Peer Review)

ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์	นิลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัช	ถิ่นธานี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพลิน	ตรงเมธีรัตน์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนัญญา	วสุศรี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ปริญานุษ	อภิปยุตโยภาส	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนงกรณ์	กฤษณบุตร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร	อินทรสมพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้า
รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ	อินทร์รักษ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ	พวงสมจิตร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา	ชั้นทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ศิริ	ภูพงษ์วัฒนา	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรบุญ	วงศ์อยู่น้อย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.อนุพงษ์	อินฟ้าแสง	มหาวิทยาลัยธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิปไตย	โสทธิวรรณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุพา	สารโณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรีณี	มณีศรี	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิชัย	เลิศไทยตระกูล	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสัน	โสมณวัตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล	สัมพันธ์พงษ์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภรณ์	อินฟ้าแสง	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดารารัตน์	สุขแก้ว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยฉัตร	ทองแพง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายพิน	ปั้นทอง	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิญญู	ปรอยกระโทก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรร	สวัสดิรักษา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ	บุญเจริญ	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันวิสา	ด่วนตระกูลศิลป์	วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ดร.รชฏ	ข้าบุญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ดร.เอกนรี	ทุมพล	วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
ดร.พงษ์เทพ	ภูเดช	วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
ดร.รสิตา	สังข์บุญนาคน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.ธีรยุทธ	มูลิ่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ดร.จิรวดี	อินทกาญจน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ดร.ชยพล	ผู้พัฒน์	วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ดร.ศิรินธร	เอียบศิริเมธี	วิทยาลัยนครราชสีมา
ดร.วรพล	วังฆนนานนท์	นักวิชาการอิสระ
ดร.พัทธนันท์	ตั้งวรรณวิทย์	มหาวิทยาลัยธนบุรี
ดร.สุณัฐวิทย์	น้อยโสภา	มหาวิทยาลัยธนบุรี
ดร.เสาวภา	เมืองแก่น	มหาวิทยาลัยธนบุรี
ดร.วรวุฒิ	วชิรวรกุลชัย	มหาวิทยาลัยธนบุรี
ดร.กวิน	พินสาราญ	มหาวิทยาลัยธนบุรี

ฝ่ายจัดการ และเลขานุการบรรณาธิการ

กัลยรักษ์	วิริยมาโน	มหาวิทยาลัยธนบุรี
แสงดาว	เข้มโคตร	มหาวิทยาลัยธนบุรี
กิตติพร	พูลสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยธนบุรี
จิตตรา	เทียนชัย	มหาวิทยาลัยธนบุรี
ธนาวุฒิ	สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยธนบุรี
บุญจิรา	เจรจาปรีดี	มหาวิทยาลัยธนบุรี
พสุกิตต์	จันทร์แจ้ง	มหาวิทยาลัยธนบุรี

ประเภทของบทความที่รับตีพิมพ์

1. บทความวิจัย (Research Article)
2. บทความวิชาการ (Review Article)

ภาษาที่รับตีพิมพ์

1. ภาษาไทย
2. ภาษาอังกฤษ

ขอบเขตของบทความที่รับตีพิมพ์

1. บริหารธุรกิจ การจัดการ และการบัญชีทั่วไป
2. การตลาด
3. เศรษฐศาสตร์ เศรษฐมิติ และการเงินทั่วไป
4. สังคมศาสตร์ทั่วไป

ติดต่อสอบถาม

Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University (Graduate Studies)
วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี (ฉบับบัณฑิตศึกษา)
ที่อยู่ : สำนักงานคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี เลขที่ 248 เพชรเกษม 110 แขวงหนองค้างพลู
เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160
วันและเวลาที่เปิดทำการ : วันจันทร์ - วันพฤหัสบดี เวลา 09.00 - 16.00 น.
โทรศัพท์ : 02-8090823-25 ต่อ 225 โทรสาร : 02-8090832 อีเมล: gcdjournal@thonburi-u.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี (ฉบับบัณฑิตศึกษา) ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน 2569 วารสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย และผลงานทางวิชาการของนักวิชาการ ตลอดจนนักศึกษาในระดับปริญญาตรี โท เอก รวมทั้งเป็นแหล่งเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการวิจัย ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาแวดวงวิชาการ โดยในฉบับนี้มีทั้งบทความวิจัย และบทความวิชาการที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ทั้งสิ้น 10 ชิ้น ซึ่งบทความทั้งหมดได้ผ่านกระบวนการพิจารณาคุณภาพตามมาตรฐาน จากผู้ทรงคุณวุฒิตรงตามศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้องกับบทความจำนวน 3 ท่าน เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) และเกณฑ์การขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ

สถานการณ์ความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลางที่ส่อแววยืดเยื้อและทวีความรุนแรง ได้กลายเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำลายสมดุลของซัพพลายเชนพลังงานโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประเทศไทยที่ต้องเผชิญกับภาวะความไม่มั่นคงทางพลังงานอย่างรุนแรง ซึ่งถือเป็นโจทย์ระดับชาติที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และเป็นระบบ

กองบรรณาธิการมีความเห็นว่า การเร่งส่งเสริมงานวิจัยและนวัตกรรมด้านพลังงานทดแทน การปรับโครงสร้างการใช้พลังงานภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทรัพยากร คือกุญแจสำคัญที่จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้เศรษฐกิจไทย การเปลี่ยนผ่านสู่พลังงานที่พึ่งพาตนเองได้มากขึ้นไม่เพียงแต่จะช่วยบรรเทาภาระค่าครองชีพของประชาชน แต่ยังเป็นการวางรากฐานที่แข็งแกร่งให้ประเทศสามารถยืนหยัดได้อย่างมั่นคงท่ามกลางวิกฤตการณ์โลกที่ไม่อาจคาดเดาได้ในอนาคต เพื่อนำพาประเทศไทยไปสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืนสืบไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย เหล่าเขตการณ์
บรรณาธิการ

สารบัญ

CONTENTS

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เมษายน 2569

บทความวิจัย

1-12	การศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายใน และภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) A Comparison of the Quality of Life and Work Happiness of Accountants Inside and Outside the Eastern Economic Corridor (EEC) วิภาวดี ทุมชาติ และสุภา สุธาทิเกียรติ
13-19	ทักษะทางวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย Digital Accounting Professional Skills Affecting Work Performance Efficiency of Professional Accountants in Thailand สุวรรณา ลานทอง, ปรียานุช กิจรุ่งโรจน์เจริญ และรุจิรัตน์ ปาลีพัฒน์สกุล
20-31	ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราเงินปันผลตอบแทนและอัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม Relationship between Financial Ratios and Dividend Yield and Dividend Payout Ratio of Companies Listed on the Stock Exchange of Thailand (SET) in the Industrial Products Sector ธัญพร วงศ์กำภู, ปรียานุช กิจรุ่งโรจน์เจริญ, รุจิรัตน์ ปาลีพัฒน์สกุล และนิพนธ์วัฒน์ กมลธีระวิทย์
32-44	นโยบายการจ่ายเงินปันผลและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ The Dividend Policy and Profitability Affecting the Operational Performance of Companies Listed on the Market for Alternative Investment (MAI) ณัฏฐา ลักษณะรักษ์ และพรรณเพ็ญ สิทธิพัฒนา
45-57	อิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย The Influence of Sustainability Disclosure and Credit Risk on the Market Value of Firm's of Listed Companies Resource Industry on the Stock Exchange of Thailand จิราพรรณ นาคประกอบ และเบญจพร โมกขะเวส
58-70	ปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนการเงินและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมธุรกิจดิจิทัล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา Impact of psychological factors on financial decision-making and planning for small-scale entrepreneurs in a digital business landscape: A localized study in Nakhon Ratchasima วิศาล ภูขงษ์, ปริญญญา โกวิทวิวัฒน์ และศิริธร เอื้อยศิริเมธี
71-83	การบริหารจัดการศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต The Management of Khlong sib song Dog Shelter, Rangsit Municipality ปฐมาจุฑา วงศ์น้อย, ฤศศักดิ์ กัลยาณมิตร และกัมลาศ เยาวะนิจ

สารบัญ (ต่อ)

CONTENTS (continued)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เมษายน 2569

บทความวิจัย

-
- 84-98 การศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และความผูกพัน
ในงานต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร ในอุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรหนัก
กรณีศึกษา: บริษัทแห่งหนึ่งในประเทศไทย
A Study of the Achievement Motivation Work-Life Balance and Work
Engagement on Organization Citizenship behavior of a Heavy Machinery
Manufacturing Industry: A Case Study a Company in Thailand.
สร้อยทิพย์ รุ่งวิทยาภูมิกุล และรัชรินทร์ กุลชาติ
-
- 99-111 คุณภาพการให้บริการ กลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ต่อความจงรักภักดีเชิง
พฤติกรรมของผู้บริโภค กรณีศึกษา ร้านค้าปลีกท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
Service Quality and the 4 Es Experience Marketing Strategy on Behavioral
Loyalty: A Case Study of Local Retail Consumers in Mueang Nakhon Ratchasima
สุวรรณ เดชน้อย, ศิริธร เอี่ยมศิริเมธี และนฤชล ธนจิตชัย
-

บทความวิชาการ

-
- 112-123 AI as a Labor Market Disruptor: Analyzing Impacts on Employment and Skills
Vutti Watcharodomprasert and Pitchaya Watcharodomprasert
-

การศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC)

A Comparison of the Quality of Life and Work Happiness of Accountants Inside and Outside the Eastern Economic Corridor (EEC)

วิภาวดี ทุมชาติ¹ และ สุนา สุทธิเกียรติ²

Wipawadee Thummachat¹ and Suna Sudhikiat²

นักศึกษาปริญญาโท คณะบัญชี มหาวิทยาลัยธนบุรี¹, คณะบัญชี มหาวิทยาลัยธนบุรี²

Master's Degree Student, Faculty of Accounting, Thonburi University¹, Faculty of Accounting, Thonburi University²

wipawadee1413@gmail.com¹, Sunamaria90@gmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) (2) ศึกษาระดับความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) (3) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ EEC ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ต่างกัน และ (4) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) จำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา (ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงอนุมาน (t-test และ F-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ทำบัญชีมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับที่ดี นอกจากนี้เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test และ F-test พบว่า ผู้ทำบัญชีภายในพื้นที่ (EEC) มีความสุขในการทำงานโดยรวมสูงกว่าผู้ทำบัญชีภายนอกพื้นที่ (EEC) ในทุกองค์ประกอบ (ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, ความสุขในการทำงาน, ผู้ทำบัญชี, พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC)

Abstract

The objectives of this research were. (1) To study the level of quality of life (2) To study the level of work happiness (3) To compare the quality of life and work happiness of accountants inside and outside the (EEC) area with differing demographic characteristics. (4) To compare whether differences in the quality of life among accountants inside and outside the (EEC) The sample group consisted of 400 accountants from both inside and outside the (EEC) area. The instrument used for data collection was a questionnaire concerning quality of life and work happiness. The statistics employed for data analysis included descriptive statistics (frequency, percentage, mean, standard

deviation) and inferential statistics (t-test and F-test) at a statistical significance level of 0.05 The findings revealed that accountants' overall quality of life was at a good level. Furthermore hypothesis testing using t-test and F-test indicated that the overall quality of life. Accountants inside the (EEC) area reported significantly higher overall work happiness than those outside the (EEC) area.

Keyword: Quality of life, Work happiness, Accountants, Eastern Economic Corridor (EEC)

บทนำ

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมทางเศรษฐกิจมีความซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ เข้าสู่ภาวะการแข่งขันทางธุรกิจที่หลากหลายรูปแบบ ผู้บริหารระดับสูงจึงต้องอาศัยความสามารถของบุคคลในการคิด การเรียนรู้ เพื่อปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ และการได้รับข้อมูลเชิงปริมาณที่สามารถวัดและวิเคราะห์ได้ ซึ่งข้อมูลจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นงานด้านบัญชีจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญและเป็นหน่วยงานสนับสนุนต่อการดำเนินธุรกิจประเภทต่าง ๆ ครอบคลุมหลากหลายบทบาทหน้าที่ในการจัดการข้อมูลทางการเงินของบุคคลหรือองค์กร แต่เมื่อเทียบกับสภาพสังคมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของคนในปัจจุบันที่มีความปัจเจกบุคคลมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบในแต่ละครัวเรือนในสภาพเศรษฐกิจซึ่งมีความไม่แน่นอนย่อมสร้างแรงกดดันและสภาวะแวดล้อมรอบตัวที่ทำให้เกิดความเครียด ทำให้ความสุขและคุณภาพในการทำงานลดน้อยลง (วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2563) ซึ่งอาจเป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่าอาชีพนักบัญชีส่วนใหญ่แล้วจะทำงานกันแบบเต็มเวลาที่เต็มเวลา มีช่วงทำงานที่ติดต่อกันเป็นเวลานานในช่วงเดิมของทุกปีเป็นช่วงการปิดงบการเงินหรือช่วงที่ต้องชำระภาษี นักบัญชีเป็นอาชีพที่มีความรับผิดชอบสูงมักจะสะสมความเครียดจากการทำงานอย่างต่อเนื่อง การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงจึงจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมที่มีการแข่งขันกันสูง นอกจากสภาพเศรษฐกิจที่ถดถอย สถานการณ์การเมืองและปัญหาความไม่สงบ ทำให้คนทำงานเกิดความเครียดวิตกกังวลและไม่มีความสุขในการทำงานส่งผลกระทบต่อองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีงานวิจัยที่ศึกษาแนวความคิดและปัจจัยที่สร้างคนในองค์กรให้มีความสุขสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในการมองความสุขในองค์กรที่ต่างกัน โดยมีสิ่งบ่งชี้ที่แสดงถึงความสุขในการทำงานในหลายลักษณะรวมทั้งความรู้สึกรักการทำงานจะแสดงออกในรูปแบบของความพึงพอใจ ในส่วนความสุขในการทำงานในมิติของความรู้สึกลทางด้านลบจะเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นทุกข์ และมีความเบื่อหน่ายในการทำงาน (กิ่งแก้ว พรอภีรัชสกุล และ ประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์, 2567)

โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกหรือ EEC (Eastern Economic Corridor) เป็นการลงทุนขนาดใหญ่เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศไปสู่ยุค “ไทยแลนด์ 4.0” ได้มีการกำหนดพื้นที่เป้าหมายนำร่อง 3 จังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง อีกทั้งยังได้กำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการลงทุนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เพื่อเพิ่มศักยภาพรองรับการลงทุนและการพัฒนา กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในพื้นที่ มีแนวโน้มเติบโตและมีความต้องการบุคลากรสูง เนื่องจากเขตพื้นที่ EEC เป็นพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐและเอกชนในหลายอุตสาหกรรมเป้าหมาย ส่งผลให้เกิดธุรกิจและบริษัทต่าง ๆ เข้ามาลงทุนในพื้นที่ ทำให้มีความต้องการนักบัญชีและผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินเพื่อรองรับการขยายตัวทางธุรกิจ (จารุวรรณ เหมยากรณ์, 2564) ในภาวะที่กดดันมีการแข่งขันสูงเช่นนี้ผู้ทำอาชีพนักบัญชียิ่งต้องตระหนักถึงคุณภาพชีวิตและความสุขของผู้ทำบัญชีให้มากเพื่อรักษาประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ทำบัญชีทุกคน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์

ต่อองค์กร เป็นข้อมูลช่วยให้ผู้บริหารสูงสุดสามารถนำไปใช้ในการวางแผน และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงกำหนดกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC)
2. เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC)
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC)

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผู้ทำบัญชีในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับใช้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับบริบทและสภาพแวดล้อมในการทำงานในปัจจุบันได้ดีขึ้น
2. ผู้บริหารด้านบุคลากรสามารถนำผลการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารสูงสุดขององค์กร ในการวางแผน และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงกำหนดกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น
3. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษามากำหนดนโยบายเพื่อปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานทุกสายงาน ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ในดีขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) โดยใช้พัฒนาแบบสอบถามจากเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL – BREF – THAI และแบบประเมินความสุขในการทำงาน เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามรายละเอียดวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) จำนวน 400 ราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทำบัญชีทั้งประเทศไทย โดยจะใช้ข้อมูลของผู้ทำบัญชีที่มีสถานะคง ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2567 จำนวน 112,080 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2567) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีของ Yamane (1973) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ 5% ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N	=	ขนาดของประชากร
e	=	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร} \quad n &= \frac{112,080}{1+(112,080 \times 0.05^2)} \\ &= 398.58 \text{ หรือประมาณ } 400 \text{ ตัวอย่าง} \end{aligned}$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม เท่ากับ 400 ตัวอย่าง แต่ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลมากกว่าเพื่อลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้มีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยมีรายละเอียดดังตาราง

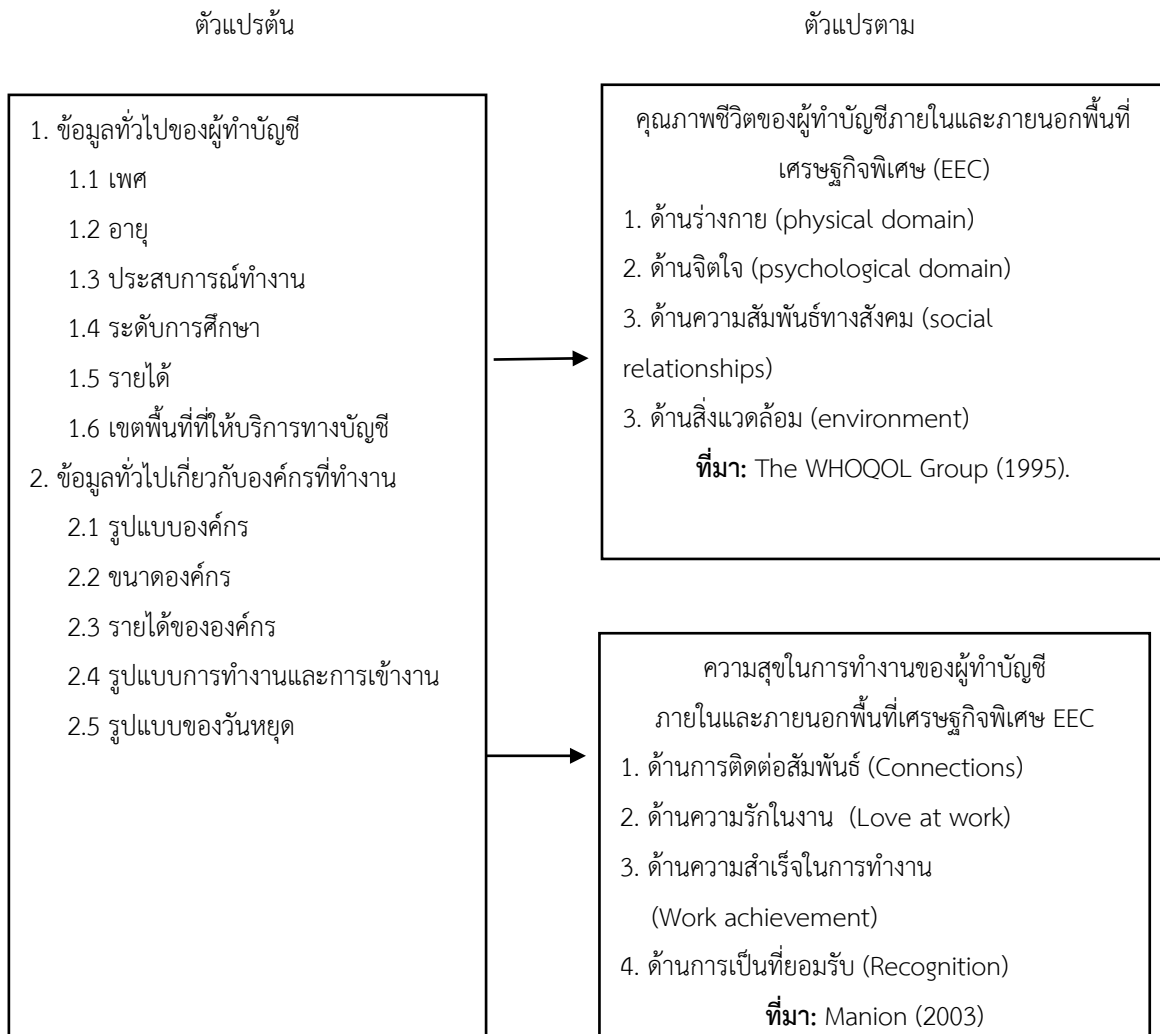
ตารางที่ 1 การแบ่งสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เขตพื้นที่	จำนวนผู้ทำบัญชีที่มีสถานะคงอยู่ (ราย)	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
ภายในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC)	6,538	200
ภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC)	105,542	200
รวม	112,080	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และมีบางส่วนดัดแปลงมาจากเครื่องมือของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยแบบสอบถามจะแบ่งรายละเอียดของคำถามที่ใช้ในการสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ทำบัญชี โดยแบ่งเป็น 2 ตอน มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) พัฒนาจากเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL – BREF – THAI ประกอบด้วย 4 ด้าน รวมจำนวน 26 ข้อคำถาม ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) พัฒนาจากแนวคิดของ Manion, 2003 ประกอบด้วย 4 ด้าน รวมจำนวน 31 ข้อ ส่วนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ (1) ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทความ หนังสือ แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ตลอดจนบททวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อตอบคำถามตามกรอบแนวคิดที่วางไว้ (2) การทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้ศึกษาได้ทำการสร้างแบบสอบถามเสนอต่อที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องตามเนื้อหา และครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Item-Objective Congruence Index) ซึ่งจะต้องมีค่ามากกว่า 0.6 จึงจะถือว่ามีความเที่ยงตรงและสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) (1) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) โดยการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) จำนวน 500 ราย โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านช่องทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) โดยใช้ฐานข้อมูลของผู้ทำบัญชีที่มีสถานะคงอยู่จากเว็บไซต์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2567) (2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์แล้วมาลงรหัสข้อมูลเพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หลังจากนั้นได้นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ และสรุปผลโดยนำเสนอในรูปของตาราง และอภิปรายผลประกอบ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหนังสือ บทความ เอกสารอ้างอิง และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย และสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สถิติที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
- คุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ EEC ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนรวมเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบมาพิจารณาระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งชุดเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL – BREF –THAI ได้กำหนดเกณฑ์คะแนนคุณภาพชีวิตที่มีคะแนนตั้งแต่ 26 – 130 คะแนน สามารถแปลความหมายได้ดังนี้

คะแนน 26 – 60 คะแนน แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี

คะแนน 61 – 95 คะแนน แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ

คะแนน 96 – 130 คะแนน แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ซึ่งสามารถแบ่งระดับคะแนนคุณภาพชีวิตแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	การมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	การมีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ	การมีคุณภาพชีวิตที่ดี
1. ด้านสุขภาพกาย	7 – 16	17 – 26	27 – 35
2. ด้านจิตใจ	6 – 14	15 – 22	23 – 30
3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	3 – 7	8 – 11	12 – 15
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	8 – 18	19 – 29	30 – 40
คุณภาพชีวิตโดยรวม	26 - 60	61 - 95	96 - 130

3. ความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยจะใช้คะแนนความคิดเห็นเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมาพิจารณาและแปลผลระดับความสุขในการทำงาน ซึ่งมีเกณฑ์ในการแบ่งอันดับภาคขึ้นเพื่อแปลความหมาย ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2540)

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันดับภาคขึ้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดระดับคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นจากการประเมินความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายความว่า ความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายความว่า ความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายความว่า ความสุขในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายความว่า ความสุขในการทำงานอยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายความว่า ความสุขในการทำงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics)

1. การศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ใช้สถิติ t-test และ F-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2. การศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ใช้สถิติ t-test และ F-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

จากการศึกษารวบรวม วิเคราะห์การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean)

ตารางที่ 3 คะแนนรวมเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC)

คุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC)	Mean	ระดับคุณภาพชีวิต
1. ด้านร่างกาย (physical domain)	25.02	มีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ
2. ด้านจิตใจ (psychological domain)	22.64	มีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationships)	11.71	มีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ
4. ด้านสิ่งแวดล้อม (environment)	30.74	มีคุณภาพชีวิตที่ดี
คุณภาพชีวิตโดยรวม	97.93	มีคุณภาพชีวิตที่ดี

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับที่ดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 97.93 เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของชุดเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต สามารถสรุปโดยเรียงลำดับจากคุณภาพชีวิตที่ดีไปหาคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีได้ดังนี้ ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีสภาวะด้านสิ่งแวดล้อม (environment) รอบข้างที่ดี ที่ช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 30.74 รองลงมาผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีสุขภาพด้านร่างกาย (physical domain) อยู่ในระดับกลาง ๆ ซึ่งส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.02 ต่อมาผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ (psychological domain) อยู่ในระดับกลาง ๆ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.64 และคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationships) ของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) อยู่ในระดับกลาง ๆ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.71 ตามลำดับ

2. ระดับความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC)

ความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ EEC	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสุข
1. ด้านการติดต่อสัมพันธ์ (Connections)	4.20	0.67	อยู่ในระดับมาก
2. ด้านความรักในงาน (Love at work)	4.16	0.69	อยู่ในระดับมาก
3. ด้านความสำเร็จในการทำงาน (Work achievement)	4.23	0.63	อยู่ในระดับมากที่สุด
4. ด้านการเป็นที่ยอมรับ (Recognition)	4.19	0.66	อยู่ในระดับมาก
ความสุขในการทำงานโดยรวม	4.19	0.60	อยู่ในระดับมาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสุขในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของความสุขในการทำงาน สามารถสรุปโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้ ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความสุขในการทำงานด้าน

ความสำเร็จในการทำงาน (Work achievement) อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 รองลงมาเป็นด้านการติดต่อสัมพันธ์ (Connections) ซึ่งส่งผลให้ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 ต่อมาเป็นการเป็นที่ยอมรับ (Recognition) ที่ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 และความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ด้านความรักในงาน (Love at work) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบ ด้วยสถิติ t-test

ความสุขในการทำงาน	ภายในพื้นที่เศรษฐกิจ		ภายนอกพื้นที่		ค่า t	Sig
	พิเศษ EEC		เศรษฐกิจพิเศษ EEC			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการติดต่อสัมพันธ์	4.25	0.67	4.16	0.66	-1.24	0.21
2. ด้านความรักในงาน	4.24	0.68	4.08	0.70	-2.24	0.02*
3. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.32	0.62	4.13	0.64	-3.12	0.00*
4. ด้านการเป็นที่ยอมรับ	4.30	0.61	4.08	0.70	-3.24	0.00*
รวม	4.28	0.59	4.11	0.60	-2.70	0.00*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีเขตพื้นที่ให้บริการทางบัญชีแตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig = 0.00) สรุปได้ว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีเขตพื้นที่ให้บริการทางบัญชีแตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานด้านความรักในงาน (Sig = 0.02) ด้านความสำเร็จในการทำงาน (Sig = 0.00) และด้านการเป็นที่ยอมรับ (Sig = 0.00) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีเขตพื้นที่ให้บริการทางบัญชีแตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานด้านการติดต่อสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันทางสถิติ (Sig = 0.21) จึงสรุปได้ว่าผู้ทำบัญชีภายในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความสุขในการทำงานสูงกว่าผู้ทำบัญชีภายนอกพื้นที่ (EEC)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC)

ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับที่ดี โดยด้านที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดคือด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปผลตามองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ได้ดังนี้

1.1 ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) รู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัย พอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้ มีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น สามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ มีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพของท่าน และมีความพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหน

1.2 ด้านร่างกาย พบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) จะมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวัน มีความพอใจกับการนอนหลับในแต่ละวัน รู้สึกพอใจมากน้อยแค่ไหนที่สามารถทำอะไร ๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน พอใจกับความสามารถในการทำงานได้อย่างที่เคยทำมา และสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเองได้ดี

1.3 ด้านจิตใจ พบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง) มีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ รู้สึกพอใจในตนเอง และสามารถยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเองได้

1.4 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นอย่างที่ผ่านมา พอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อน ๆ พอใจในชีวิตทางเพศของท่าน

2. ระดับความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC)

ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความสุขในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความสุขมากที่สุดคือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ในขณะที่ด้านอื่น ๆ มีความสุขอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการติดต่อสัมพันธ์ ด้านการเป็นที่ยอมรับ และด้านความรักในงาน ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปผลตามองค์ประกอบของความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ได้ดังนี้

2.1 ด้านความสำเร็จในการทำงาน พบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การได้ทำงานที่ท้าทายได้สำเร็จ การได้ทำงานทำให้ท่านรู้สึกมีคุณค่าในชีวิต งานที่ท่านทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีตามต้องการ งานที่ท่านมีส่วนร่วมทำให้องค์กรเกิดการพัฒนา และการได้ทำงานจนบรรลุเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ตามลำดับ ในขณะที่การมีความก้าวหน้าในการทำงานอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการติดต่อสัมพันธ์ พบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การช่วยเหลือเมื่อเพื่อนร่วมงานต้องการความช่วยเหลือ การที่ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) และเพื่อนร่วมงานพูดคุยกันอย่างเป็นมิตรในเวลาทำงาน การได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานเสมอ เมื่อท่านเกิดปัญหาในการทำงาน การได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมงานมีความยินดีต่อเพื่อนพนักงานที่ได้รับเกียรติ/รางวัลจากผลงาน นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความสุขอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การที่ผู้ทำบัญชีรู้สึกเป็นสุขเมื่อได้ทำงานกับเพื่อนร่วมงานในองค์กรของท่าน และการที่ผู้ทำบัญชีและเพื่อนร่วมงานมีการสังสรรค์กันในเวลาพักตามลำดับ

2.3 ด้านการเป็นที่ยอมรับ พบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การปฏิบัติงานของท่านเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน และการที่บุคลากรในหน่วยงานอื่นยอมรับในความสามารถของท่าน การที่มีเพื่อนร่วมงานยอมรับในความสามารถของท่าน การปฏิบัติงานที่หัวหน้างานให้การยอมรับในความสามารถของท่าน และเพื่อนร่วมงานรับรู้ถึงความพยายามของท่านตามลำดับ ในขณะที่ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความสุขอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ลูกค้ายหรือผู้มาใช้บริการยอมรับคำแนะนำของท่าน การได้รับความเชื่อถือจากเพื่อนร่วมงาน ลูกค้ายหรือผู้มาใช้บริการให้การยอมรับในความสามารถของท่าน เพื่อนร่วมงานมาพบท่านเพื่อขอคำแนะนำหรือความช่วยเหลือ และท่านได้รับมอบหมายให้ทำโครงการพิเศษต่าง ๆ ของหน่วยงาน นอกเหนือจากงานในหน้าที่ประจำตามลำดับ

2.4 ด้านความรักในงาน พบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ช่วยให้งานสำเร็จ การมีความกระตือรือร้นที่จะทำงาน และการมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามลำดับ ในขณะที่ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีความสุขอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความภูมิใจที่ได้รับผิดชอบในการทำงานในหน้าที่ปัจจุบัน การมีความผูกพันในงานที่ได้ปฏิบัติอยู่ในขณะนี้ ความสนุกกับการทำงาน การเพลิดเพลินในการทำงานจนรู้สึกเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว และความปรารถนาที่จะทำงานตลอดเวลาเมื่ออยู่ในที่ทำงานตามลำดับ

3. การศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน

3.1 ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีข้อมูลทั่วไปแตกต่างกัน จะมีคุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

3.1.1 อายุ : มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีอายุมากกว่า 35 ปี มีคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าผู้ทำบัญชีกลุ่มอายุอื่น ๆ ส่วนใหญ่

3.1.2 ประสบการณ์ทำงาน : มีผลต่อคุณภาพชีวิตทุกด้าน เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าผู้ทำบัญชีที่มีประสบการณ์อื่น ๆ ทุกด้าน

3.1.3 ระดับการศึกษา : มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่ามีคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าผู้ทำบัญชีที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

3.1.4 รูปแบบองค์กร : มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่ทำงานในห้างหุ้นส่วนจำกัด มีคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าผู้ทำบัญชีที่ทำงานในบริษัทจำกัด

3.1.5 ขนาดองค์กร : มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่ทำงานในองค์กรขนาดใหญ่มีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและด้านสิ่งแวดล้อมสูงกว่าผู้ทำบัญชีที่ทำงานในองค์กรขนาดเล็กและขนาดกลาง

3.1.6 รายได้ขององค์กร : มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่ทำงานในองค์กรที่มีรายได้ 100 ล้านบาทขึ้นไปต่อปี มีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมสูงกว่าผู้ทำบัญชีที่ทำงานในองค์กรที่มีรายได้อื่น ๆ ทุกกลุ่ม

3.1.7 รูปแบบของวันหยุด : มีผลต่อคุณภาพชีวิตทุกด้าน เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่หยุดทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ มีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายสูงกว่าผู้ทำบัญชีที่หยุดอื่น ๆ ทุกกลุ่ม

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีเพศ รายได้ของผู้ทำบัญชี เขตพื้นที่ให้บริการทางบัญชี และรูปแบบการทำงานและการเข้างานไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมทางสถิติ เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีเพศชายมีคุณภาพชีวิตด้าน

ความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าเพศหญิง และรายได้ของผู้ทำบัญชีมีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและความสัมพันธ์ทางสังคม

4. การศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่แตกต่างกัน จะมีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน

ผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีการรับรู้คุณภาพชีวิตที่ต่างกันในทุกองค์ประกอบ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการมีความสุขในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มีการรับรู้คุณภาพชีวิตโดยรวมดีขึ้น จะมีความสุขในการทำงานสูงขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการศึกษาสามารถเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารด้านบุคลากรใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและจิตใจ เนื่องจากคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและจิตใจของผู้ทำบัญชียังอยู่ในระดับกลาง ๆ องค์กรควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพ เช่น โปรแกรมออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพประจำปี อีกทั้งพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม เนื่องจากผลการศึกษาคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในระดับกลาง ๆ องค์กรควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ (Team building) หรือจัดพื้นที่สังสรรค์ในเวลาพัก เพื่อส่งเสริมการติดต่อสื่อสารและความเป็นมิตรระหว่างเพื่อนร่วมงาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในด้านเหล่านี้

2. ผลการศึกษานี้ยังสามารถเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางและส่งเสริมหรือให้ความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการจัดกิจกรรมบริการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและจิตใจ เนื่องจากคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและจิตใจของผู้ทำบัญชียังอยู่ในระดับกลาง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในด้านนี้

3. ผลการศึกษาสามารถเป็นข้อมูลให้กับผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ให้มีการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม เนื่องจากคุณภาพชีวิตด้านนี้อยู่ในระดับกลาง จึงมีข้อเสนอแนะให้พนักงานบัญชีเข้าร่วมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร หรือการพูดคุยสังสรรค์ในเวลาพัก

4. ผลการศึกษพบว่า ด้านความสำเร็จในการทำงานและด้านการเป็นที่ยอมรับเป็นปัจจัยที่ให้ความสุขในการทำงานสูงสุดของผู้ทำบัญชีภายในและภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (EEC) จึงมีข้อเสนอแนะให้องค์กรมุ่งเน้นความสำเร็จและการยอมรับ ที่เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้พนักงานได้ทำงานที่ท้าทายและสำเร็จตามเป้าหมาย พร้อมทั้งสร้างระบบการให้รางวัลรวมถึงการยกย่องชมเชยผลงานที่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและหัวหน้างาน

องค์ความรู้ใหม่

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวคิดของ สหธร เพชรวิโรจน์ชัย (2564) ได้อธิบายไว้ว่า การทำงานอย่างมีความสุข (Happiness at the Workplace) หมายถึง ภาวะในการทำงานที่พนักงานทุกคนรู้สึกมีความสุขกับการทำงาน เป็นการทำงานเหมือนกับไม่รู้สึกว่าได้ทำงาน และผลงานที่ออกมามีประสิทธิภาพและตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งในระดับพนักงานและองค์กร ประกอบด้วยปัจจัย 5 ประการ ดังนี้ (1) ผู้นำ (Leaderships) หมายถึง ระดับผู้บริหารหรือหัวหน้างานในระดับองค์กรที่มีลักษณะสำคัญในการส่งเสริม หรือสร้างให้พนักงานภายใต้การปกครองเกิดการทำงานอย่างมีความสุข โดยผู้นำจะต้องมีลักษณะส่งเสริมและสร้างทีมงานภายใต้การบังคับบัญชา สร้างแรงจูงใจ สนับสนุน ความรู้สึกตระหนัก แรงปรารถนาในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ และจะต้องสร้างการสื่อสารแบบสองทางเพื่อให้เกิดการสื่อสารอย่างโปร่งใส อุทิศตนเองเพื่อส่วนรวมเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกที่ดี (2) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Friendships) หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กันในที่ทำงานระหว่างเพื่อนร่วมงานด้วยกัน ในลักษณะของความผูกพันที่

แน่นแฟ้นภายในกลุ่ม เมื่อกลุ่มให้การยอมรับซึ่งกันและกัน (3) ความรักในงาน (Job Inspiration) หมายถึง กิจกรรมหนึ่งที่บุคคลต้องปฏิบัติเพื่อให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้วางเอาไว้ โดยบุคคลที่ปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ตนเองได้ทำ (4) ค่านิยมร่วมขององค์กร (Organization's Share Value) หมายถึง พฤติกรรม ของคนในองค์กรที่ยึดถือเป็นพฤติกรรมร่วม และมีการปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นวัฒนธรรมขององค์กรนั้น (5) คุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of Work Life) เป็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบสามด้าน คือ สภาพการทำงาน (Work Environment) การมีส่วนร่วมของพนักงาน (Employee Participation) และการคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ในการทำงาน (Humanization of Work) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรและพนักงานในการที่จะหาจุดที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจร่วมกัน เพื่อให้พนักงานมีประสิทธิภาพในการทำงานอย่างสูงที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2567). *จำนวนผู้ทำบัญชีที่มีสถานะคงอยู่*. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2568, จาก https://opendata.dbd.go.th/dataset/dataset_32_01/resource/a5e48055-77b7-4778-a46f-a21673d0572f
- กัลยา วาณิชยบัญชา. (2540). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิ่งแก้ว พรอภักษ์สกุล และ ประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์. (2567). อิทธิพลของระดับคุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อความสุขของผู้สูงอายุ เขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 26(1), 83-97.
- จารุวรรณ เหมยากรณ์. (2564). *เขตปลอดอากรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ภายในเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2568, จาก <https://ecs-support.github.io/post/knowledge/2021/03-15/docs.pdf>
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2563). *คุณภาพคือความอยู่รอด: แนวความคิดใหม่ ๆ*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2568, จาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_2279357
- สหธร เพชรวิโรจน์ชัย. (2564). *Workplace Happiness วิธีสร้างความสุขในการทำงานให้ยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2568, จาก <https://th.hrnote.asia/tips/workplace-happiness-210708/>
- Manion, J. (2003). Joy at work!: Creating a positive workplace. *Journal of Nursing Administration*, 33(12), 652-659. <https://doi.org/10.1097/00005110-200312000-00008>
- The WHOQOL Group. (1995). The World Health Organization Quality of Life Assessment (WHOQOL): position paper from the World Health Organization. *Social Sciences Medicine*, 41(10), 1403-1409. [https://doi.org/10.1016/0277-9536\(95\)00112-K](https://doi.org/10.1016/0277-9536(95)00112-K)
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory statistics*. 2nded. New York: Harper & Row.

ทักษะทางวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย

Digital Accounting Professional Skills Affecting Work Performance Efficiency of Professional Accountants in Thailand

สุวรรณา ลานทอง¹, ปรียานุช กิรุ่งโรจน์เจริญ² และ รุจิรัตน์ ปาลีพัฒนสกุล³

Suvanna Lantong¹, Preyanuch Kitrongrojcharoen² and Rujirat Paleephatsakul³

นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยธนบุรี¹, คณะบัญชี มหาวิทยาลัยธนบุรี^{2,3}

Master of Accountancy program's student, Faculty of Accountancy, Thonburi University¹

Faculty of Accountancy, Thonburi University^{2,3}

Suvannalantong@gmail.com¹, preyanuch1935@gmail.com², rujirat_ac@thonburi-u.ac.th³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับของทักษะทางวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลของผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชีในประเทศไทย (2) วิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชีในประเทศไทย และ (3) ทดสอบอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชีในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ได้รับการรับรองจากสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2567) จำนวน 402 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ โดยตรวจสอบ Multicollinearity ด้วยค่า Tolerance และ VIF ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีระดับทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.41$, $SD = 0.46$ และ $M = 4.45$, $SD = 0.40$ ตามลำดับ) ทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ ($\beta = 0.241$) ทักษะการประยุกต์เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัล ($\beta = 0.256$) ทักษะการสืบค้นและเข้าถึงชุดข้อมูลดิจิทัล ($\beta = 0.257$) และทักษะด้านการบริหารจัดการในธุรกิจดิจิทัล ($\beta = 0.263$) ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 62.3 (Adjusted $R^2 = 0.623$)

คำสำคัญ: ทักษะบัญชีดิจิทัล, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี, การบัญชียุคดิจิทัล

Abstract

This research aimed to (1) examine the level of digital accounting professional skills of accounting professionals in Thailand, (2) analyze the level of work performance efficiency of accounting professionals in Thailand, and (3) test the influence of digital accounting professional skills on work performance efficiency of accounting professionals in Thailand. The sample consisted of 402 certified accounting professionals registered with the Federation of Accounting Professions (FAP, 2024).

Data were collected through online questionnaires and analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis, with Multicollinearity verified using Tolerance and VIF values. The findings revealed that accounting professionals possessed digital accounting professional skills and work performance efficiency at very high levels ($M = 4.41$, $SD = 0.46$ and $M = 4.45$, $SD = 0.40$, respectively). All four skill dimensions significantly and positively affected work performance efficiency at the 0.05 level: accounting and business software skills ($\beta = 0.241$), digital technology or innovation application skills ($\beta = 0.256$), digital data search and access skills ($\beta = 0.257$), and digital business management skills ($\beta = 0.263$), explaining 62.3% of the variance (Adjusted $R^2 = 0.623$).

Keywords: Digital Accounting Skills, Work Performance Efficiency, Accounting Professionals, Digital Era Accounting

บทนำ

วิชาชีพบัญชีได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลให้บทบาทของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเปลี่ยนจากการบันทึกและจัดทำรายงานทางการเงินมาสู่การให้คำปรึกษาเชิงกลยุทธ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก และการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ที่มุ่งผลักดันให้ภาคธุรกิจไทยปรับตัวสู่ดิจิทัลอย่างเร่งด่วน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่านักบัญชีในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีและการวิเคราะห์ข้อมูล (สุพัตรา ทารัญดา, 2563; ประสุตา นาคี และคณะ, 2564; ยุทธพงษ์ ขาวสำอางค์, 2565; จารุพร พงกธรา และคณะ, 2565; Karcioğlu & Binici, 2023) รวมถึงพบว่าทักษะดิจิทัลส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (วิยะดา สุวรรณเพชร, 2563; จารุวรรณ แซ่เต๋ และคณะ, 2564)

งานวิจัยที่ผ่านมายังขาดการศึกษาที่บูรณาการกรอบทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) (Becker, 1964) แนวคิดสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) (Karcioğlu & Binici, 2023) และแนวคิดทรัพยากรเป็นฐาน (Resource-Based View) (Barney, 1991) เพื่ออธิบายอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในบริบทของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทยอย่างครอบคลุม โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศไทยกำลังเร่งขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ซึ่งถือเป็นช่องว่างทางวิชาการที่มีความเร่งด่วนและจำเป็นต้องได้รับการศึกษา การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยทดสอบอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลทั้ง 4 มิติต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เชิงทฤษฎี เชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติสำหรับการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลของผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชีในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชีในประเทศไทย
3. เพื่อทดสอบอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชีในประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับ

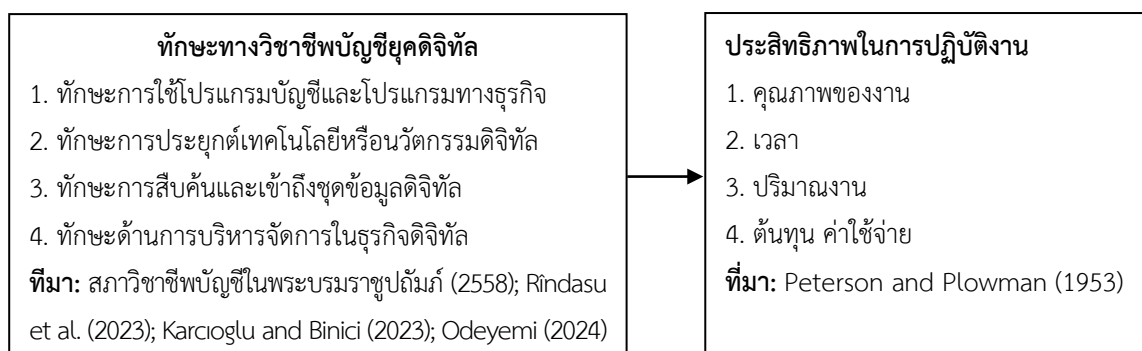
1. เป็นการพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชีโดยมีระดับทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลที่สูงขึ้น
2. ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชีได้ทราบถึงทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลที่มีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
3. ทำให้สภาวิชาชีพบัญชีได้ผลการศึกษาเพื่อสนับสนุนแนวทางในการพิจารณาคุณสมบัติที่ควรส่งเสริมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชีในยุคดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรคือผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ได้รับการรับรองจากสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 98,422 ราย (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2567) กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดโดยใช้สมการของ Yamane (1973) ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 399 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยเผยแพร่แบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 402 ชุด ทั้งนี้ เนื่องจากการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกอาจไม่ครอบคลุมทุกภูมิภาคอย่างเท่าเทียม การวิจัยในอนาคตควรใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ตามภูมิภาคเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดได้ดียิ่งขึ้น เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม 3 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ (2) ทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัล 4 ด้าน ได้แก่ (2.1) ทักษะการใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ (2.2) ทักษะการประยุกต์เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัล (2.3) ทักษะการสืบค้นและเข้าถึงชุดข้อมูลดิจิทัล และ (2.4) ทักษะด้านการบริหารจัดการในธุรกิจดิจิทัล และ (3) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 4 ด้าน ได้แก่ คุณภาพของงาน ปริมาณงาน เวลา และต้นทุนค่าใช้จ่าย ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพด้วยดัชนี IOC (0.60–1.00) และ Cronbach's Alpha = 0.968 สถิติที่ใช้ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Mean, SD) และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พร้อมตรวจสอบ Multicollinearity ด้วยค่า Tolerance และ VIF ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พัฒนากลอบแนวคิดจากทฤษฎีและแนวคิดที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) (Becker, 1964) ที่อธิบายว่าการพัฒนาทักษะและความรู้ส่งผลต่อผลผลิตภาพการทำงาน (2) แนวคิดสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) (Karcioğlu & Binici, 2023) ที่ระบุว่าผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลต้องมีทักษะเฉพาะทางดิจิทัล และ (3) แนวคิดทรัพยากรเป็นฐาน (Resource-Based View) (Barney, 1991) ที่มองว่าทักษะดิจิทัลเป็นทรัพยากรเฉพาะที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทยผ่านแบบสอบถามออนไลน์ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 402 ชุด ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 65.7) อายุระหว่าง 31–40 ปี (ร้อยละ 44.3) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 66.7) และมีประสบการณ์ทำงาน 6–10 ปี (ร้อยละ 35.3)

ตารางที่ 1 ระดับทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลของผู้ประกอบวิชาชีพ

ทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัล	Mean	S.D.	แปลผล
ทักษะการใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ	4.41	0.47	มากที่สุด
ทักษะการประยุกต์เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัล	4.37	0.58	มากที่สุด
ทักษะการสืบค้นและเข้าถึงชุดข้อมูลดิจิทัล	4.44	0.54	มากที่สุด
ทักษะด้านการบริหารจัดการในธุรกิจดิจิทัล	4.41	0.52	มากที่สุด
ภาพรวม	4.41	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($M = 4.41$, $SD = 0.46$) โดยทักษะการสืบค้นและเข้าถึงชุดข้อมูลดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.44$) รองลงมาคือทักษะด้านการบริหารจัดการในธุรกิจดิจิทัลและทักษะการใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ ($M = 4.41$ เท่ากัน) และทักษะการประยุกต์เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัล ($M = 4.37$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	Mean	S.D.	แปลผล
คุณภาพของงาน	4.45	0.43	มากที่สุด
ปริมาณงาน	4.45	0.47	มากที่สุด
เวลา	4.47	0.45	มากที่สุด
ต้นทุน ค่าใช้จ่าย	4.44	0.49	มากที่สุด
ภาพรวม	4.45	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($M = 4.45$, $SD = 0.40$) โดยด้านเวลา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.47$) รองลงมาคือด้านคุณภาพและปริมาณงาน ($M = 4.45$ เท่ากัน) และด้านต้นทุนค่าใช้จ่าย ($M = 4.44$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ตัวแปรอิสระ	B	SE	β	t	p-value	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.040	0.096	-	10.810	< 0.001*	-	-
ทักษะการใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ	0.206	0.030	0.241	6.968	< 0.001*	0.473	2.114
ทักษะการประยุกต์เทคโนโลยี	0.176	0.027	0.256	6.608	< 0.001*	0.377	2.653

ตัวแปรอิสระ	B	SE	β	t	p-value	Tolerance	VIF
หรือนวัตกรรมดิจิทัล							
ทักษะการสืบค้นและเข้าถึงชุดข้อมูลดิจิทัล	0.191	0.026	0.257	7.406	< 0.001*	0.468	2.135
ทักษะด้านการบริหารจัดการในธุรกิจดิจิทัล	0.201	0.030	0.263	6.635	< 0.001*	0.361	2.772
R = 0.792, R ² = 0.628, Adjusted R ² = 0.623, F = 133.125, p = 0.001*							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 | ค่า Tolerance ทุกตัวแปร > 0.1 และค่า VIF ทุกตัวแปรอยู่ระหว่าง 2.114–2.772 ซึ่งน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity

จากตารางที่ 3 พบว่าทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลทั้ง 4 ด้านมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทักษะด้านการบริหารจัดการในธุรกิจดิจิทัลมีค่าสัมประสิทธิ์สูงสุด (β = 0.263, t = 6.635, p < 0.001) รองลงมาคือทักษะการสืบค้นและเข้าถึงชุดข้อมูลดิจิทัล (β = 0.257) ทักษะการประยุกต์เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัล (β = 0.256) และทักษะการใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ (β = 0.241) ตามลำดับ ค่า Adjusted R² = 0.623 แสดงว่าโมเดลอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 62.3 การตรวจสอบ Multicollinearity พบว่าค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวอยู่ระหว่าง 0.361–0.473 (มากกว่า 0.1) และค่า VIF อยู่ระหว่าง 2.114–2.772 (น้อยกว่า 10) แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity ในโมเดล

สรุปผล

ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีมีระดับทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.41) โดยทักษะการสืบค้นและเข้าถึงชุดข้อมูลดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือทักษะด้านการบริหารจัดการในธุรกิจดิจิทัล ทักษะการใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ และทักษะการประยุกต์เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัล ตามลำดับ ในด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน (M = 4.45) โดยด้านเวลา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลทั้ง 4 ด้านส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทักษะด้านการบริหารจัดการในธุรกิจดิจิทัลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด (β = 0.263) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด RBV (Barney, 1991) ที่ว่าทักษะการบริหารจัดการดิจิทัลเป็นทรัพยากรเฉพาะที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ทักษะทั้ง 4 ด้านสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 62.3 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะทักษะด้านการบริหารจัดการในธุรกิจดิจิทัลที่มีอิทธิพลสูงสุด
- สถาบันการศึกษาควรปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนทางด้านบัญชีให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล โดยบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับ Big Data Analytics, Blockchain และ Artificial Intelligence

3. สภาวิชาชีพบัญชีควรกำหนดให้การพัฒนาทักษะดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (CPD) อย่างเป็นทางการ

4. ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยติดตามความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและเข้าร่วมการอบรมสัมมนา

5. องค์กรธุรกิจควรสนับสนุนให้พนักงานบัญชีได้รับการพัฒนาทักษะดิจิทัล โดยจัดสรรงบประมาณในการอบรม และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อเจาะลึกถึงประสบการณ์และความท้าทายในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัล

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เช่น ขนาดองค์กร ประเภทธุรกิจ หรือวัฒนธรรมองค์กร

4. ควรมีการศึกษาตามยาว (Longitudinal Study) เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว

5. ควรใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ตามภูมิภาค เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนที่ดีขึ้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์อาจมีข้อจำกัดด้านความครอบคลุม เนื่องจากผู้ตอบอาจเป็นผู้ที่มีทักษะดิจิทัลอยู่แล้ว (Self-selection bias)

2. การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดได้อย่างสมบูรณ์ และไม่สามารถระบุการกระจายตัวตามภูมิภาคได้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัยสู่ประชากรทั้งหมด

3. การวิจัยเชิงปริมาณอาจไม่สามารถอธิบายรายละเอียดเชิงลึกได้ครอบคลุม การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) อาจให้ข้อมูลที่ครบถ้วนกว่า

4. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้รวมตัวแปรควบคุมด้านประชากรศาสตร์เข้าไปในโมเดลการถดถอย ซึ่งอาจมีปัจจัยด้านขนาดองค์กรและวัฒนธรรมองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การวิจัยในอนาคตควรพิจารณาใส่ตัวแปรควบคุมเหล่านี้เพื่อให้ข้อสรุปมีความมั่นคงยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ กล่าวคือ (1) เชิงทฤษฎี: งานวิจัยได้บูรณาการทฤษฎีทุนมนุษย์ แนวคิดสมรรถนะดิจิทัล และแนวคิด RBV เพื่ออธิบายอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชียุคดิจิทัลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในบริบทของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย ซึ่งยังไม่เคยมีการศึกษาในลักษณะนี้มาก่อน (2) เชิงปฏิบัติ: พบว่าทักษะด้านการบริหารจัดการในธุรกิจดิจิทัลมีอิทธิพลสูงสุด ซึ่งทำลายความเชื่อเดิมที่มักให้ความสำคัญกับทักษะการใช้โปรแกรมบัญชีและซอฟต์แวร์เป็นหลัก การค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่าในยุคดิจิทัล ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องมีความสามารถในการมองภาพรวมและบริหารจัดการกระบวนการทางธุรกิจในสภาพแวดล้อมดิจิทัล ไม่ใช่เพียงแค่ทักษะการใช้เครื่องมือทางเทคนิคเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- จารุพร พุกธารา, รัชนิกรณ์ คณะพล และ กาญจนา ผลาผล. (2565). สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพสำนักงานบัญชี จังหวัดระยอง. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 4(3), 149-167. <https://doi.org/10.14456/jappm.2022.26>
- จารุวรรณ แซ่เต้า, ณัฐวุฒิ ตันติเศรษฐ และ วราพร เปรมพาณิชย์นุกูล. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลกับความสำเร็จในการทำงานของผู้บริหารฝ่ายบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 3(5), 21-35.
- ประสุตา นาคี, ธวัชพร โคนพันธ์, กมลลักษณ์ มาตราข, ทศนัย นาพัน, ตรีน ทศนบรรลือ, ปานชีวา กุฬสูงเนิน, ศุภาพิชญ์ ตรงวัฒนาวุฒิ, บุษยมาศ เทียนกระจ่าง, พรพิมล ห่วงพัฒน์ และ ศุภกัญญา ภูทองกิจ. (2564). สมรรถนะของนักบัญชีในยุคดิจิทัล: ทักษะการปรับตัวในโลกที่เปลี่ยนแปลง. *วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 8(2), 19-32.
- ยุทธพงษ์ ขาวสำอาด. (2565). *สมรรถนะและทักษะของนักบัญชีในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสำนักงานการเงินของกองทัพบก. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- วิยะดา สุวรรณเพชร. (2563). *ทักษะทางการบัญชีดิจิทัลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานทางบัญชีของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรม. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธนบุรี.*
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2558). *มาตรฐานการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2569, จาก <https://www.tfac.or.th/article/detail/66980>
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2567). *รายงานประจำปี 2566*. กรุงเทพฯ: สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุพัตรา หารัญดา. (2563). *คุณลักษณะนักบัญชียุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.*
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99–120. <https://doi.org/10.1177/014920639101700108>
- Becker, G. S. (1964). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education*. Chicago: University of Chicago Press.
- Karcioğlu, R. & Binici, F. O. (2023). Developing a maturity model to identify digital skills and abilities of accounting professionals: Evidence from Turkey. *Access to Science, Business, Innovation in Digital Economy*, 4(2), 221–247. [https://doi.org/10.46656/access.2023.4.2\(6\)](https://doi.org/10.46656/access.2023.4.2(6))
- Odeyemi, O. (2024). Digital accounting skills and professional accountants' performance: A review. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 21(1), 1-18.
- Peterson, E. & Plowman, G. E. (1953). *Business Organization and Management*. 3rd ed. Homewood, Illinois: Irwin.
- Rindasu, S. M., Topor, I. D. & Feleaga, L. I. (2023). The Evolution of Management Accountants' Digital Skills in Industry 4.0: A Qualitative Approach. *Oblik i finansi*, 1(99), 38-48. [http://doi:10.33146/2307-9878-2023-1\(99\)-38-48](http://doi:10.33146/2307-9878-2023-1(99)-38-48)
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. 3rd ed. New York: Harper & Row.

ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราเงินปันผลตอบแทนและอัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม

Relationship between Financial Ratios and Dividend Yield and Dividend Payout Ratio of Companies Listed on the Stock Exchange of Thailand (SET) in the Industrial Products Sector

ธัญพร วงศ์กำภู¹, ปรียานุช กิจรุ่งโรจน์เจริญ², รุจิรัตน์ ปาลีพัฒนสกุล³ และ นิพนธ์กมลธีระวิทย์⁴

Thanyapon Wongkamphu¹, Preyanuch Kijrunglejarean², Rujirat Paleephatsakul³

and Nipit Kamolteeravit⁴

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี¹, มหาวิทยาลัยธนบุรี^{2,3}, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี⁴

Graduate School, Thonburi University¹, Thonburi University^{2,3}, Thepsatri Rajabhat University⁴

Thanyaporwongkamphu@gmail.com¹, preyanuch1935@gmail.com², rujirat_ac@thonburi-u.ac.th³,

nipit.bird@gmail.com⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราเงินปันผลตอบแทนและอัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบริษัทจำนวน 29 บริษัท ที่มีการจ่ายเงินปันผลอย่างต่อเนื่องระหว่างปี พ.ศ. 2563 - 2567 รวม 145 ข้อมูล-ปี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ โดยทดสอบอัตราส่วนทางการเงิน 19 ตัวจาก 6 กลุ่มกับตัวแปรตาม 2 ตัว ใช้ขนาดกิจการเป็นตัวแปรควบคุมผลการวิจัยพบว่า อัตราเงินปันผลตอบแทนมีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) กับอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ ($Beta = -0.493$) และอัตรากำไรสุทธิ ($Beta = -0.087$) โดยอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 14.5 ส่วนอัตราการจ่ายเงินปันผลมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) กับอัตรากำไรจากการดำเนินงาน ($Beta = 0.009$) โดยอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 15.0 การศึกษาสรุปว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อทั้งสองตัวแปรตามมีความแตกต่างกัน โดยอัตราเงินปันผลตอบแทนได้รับอิทธิพลจากการบริหารเงินทุนหมุนเวียนและนโยบายการเติบโต ขณะที่อัตราการจ่ายเงินปันผลสะท้อนประสิทธิภาพการดำเนินงานของกิจการ

คำสำคัญ: อัตราส่วนทางการเงิน, อัตราเงินปันผลตอบแทน, อัตราการจ่ายเงินปันผล, กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

This research aims to examine the relationship between financial ratios and both dividend yield and dividend payout ratio of companies in the Industrial Products sector listed on the Stock Exchange of Thailand. The sample comprises 29 companies that paid dividends continuously during

2020 - 2024, totaling 145 firm-year observations. Data analysis employs descriptive statistics and multiple regression analysis, testing 19 financial ratios from 6 categories against two dependent variables, with firm size as a control variable. The research findings reveal that dividend yield has statistically significant negative relationships ($p < 0.05$) with accounts receivable turnover ratio (Beta = -0.493) and net profit margin (Beta = -0.087), explaining 14.5% of the variance. Dividend payout ratio has a statistically significant positive relationship ($p < 0.05$) with operating profit margin (Beta = 0.009), explaining 15.0% of the variance. The study concludes that factors affecting both dependent variables differ, with dividend yield being influenced by working capital management and growth policies, while dividend payout ratio reflects operational efficiency of the enterprise.

Keywords: Financial Ratios, Dividend Yield, Dividend Payout Ratio, Industrial Products Sector, Stock Exchange of Thailand

บทนำ

ในสภาวะเศรษฐกิจโลกปัจจุบันที่มีความผันผวนสูง การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ได้กลายเป็นทางเลือกที่สำคัญสำหรับนักลงทุนที่ต้องการแสวงหาผลตอบแทนที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก (Frankfurter & Wood, 2002) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนที่มุ่งเน้นผลตอบแทนในรูปของ "เงินปันผล" (Dividend) ซึ่งถือเป็นกระแสเงินสดที่จับต้องได้และมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากำไรจากส่วนต่างราคาหุ้น (Capital Gain) (DeAngelo et al., 2006) เงินปันผลไม่เพียงแต่เป็นแหล่งรายได้ที่สม่ำเสมอ แต่ยังเป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงสุขภาพทางการเงิน ความมั่นคง และความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียน (Baker & Weigand, 2015) ท่ามกลางความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ นักลงทุนจึงมักมองหาหุ้นที่มีประวัติการจ่ายเงินปันผลที่ดีและสม่ำเสมอเพื่อลดความเสี่ยงจากการลงทุน (Lintner, 1956)

ประเทศไทยในฐานะประเทศที่มีโครงสร้างเศรษฐกิจพึ่งพาภาคการผลิตและการส่งออก กำลังเผชิญกับความท้าทายครั้งสำคัญ ทั้งจากผลกระทบของวิกฤตการแพร่ระบาดโควิด-19 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานโลก การชะลอตัวของเศรษฐกิจการค้าสำคัญ สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน และการเข้ามาของสินค้าจากจีนที่มีต้นทุนในการผลิตต่ำกว่า ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย โดยข้อมูลจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระบุว่าในไตรมาสที่ 1 ของปี 2567 สัดส่วนของภาคการผลิตต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) อยู่ที่ร้อยละ 24.2 ซึ่งเป็นระดับที่น่ากังวล สถานการณ์การปิดตัวของโรงงานจำนวนมากในรอบปีที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นถึงภาวะวิกฤตที่ผู้ประกอบการต้องเผชิญ (อมรินทร์ทีวีออนไลน์, 2567) อย่างไรก็ตาม "กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม" (Industrial Products) ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยังคงเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและเป็นที่สนใจของนักลงทุน เนื่องจากประกอบด้วยธุรกิจพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เช่น ยานยนต์ วัสดุอุตสาหกรรม บรรจุภัณฑ์ และเหล็ก (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567)

ทฤษฎีทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเงินปันผล เช่น ทฤษฎีความสัมพันธ์ของเงินปันผล (Dividend Relevance Theory) ของ Gordon (1963) และ Lintner (1962) ที่เสนอแนวคิด "Bird-in-the-Hand" ซึ่งเชื่อว่านักลงทุนให้ความสำคัญกับเงินปันผลที่ได้รับในปัจจุบันมากกว่าผลตอบแทนในอนาคตที่มีความไม่แน่นอน และทฤษฎีสัญญาณ (Signaling Theory) (Bhattacharya, 1979) ที่มองว่าการประกาศจ่ายเงินปันผลเป็นการส่งสัญญาณข้อมูลภายในของผู้บริหารสู่ตลาดหุ้น ล้วนยืนยันถึงความสำคัญของนโยบายเงินปันผลต่อมูลค่ากิจการและการตัดสินใจของนักลงทุน การทำ

ความเข้าใจปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการจ่ายเงินปันผลจึงเป็นประเด็นสำคัญที่นักวิชาการและนักปฏิบัติให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยในอดีตมักมุ่งเน้นศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรมรวมหรือกลุ่มดัชนีขนาดใหญ่ เช่น SET100 หรือ sSET (อัสวเทพ อากาศวิภาต, 2565; สาริยา นวลถวิล, 2562; เบญจพร โมกขะเวส และ มนัส หัสกุล, 2565) แต่ยังคงขาดการศึกษาเจาะจงในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัวด้านโครงสร้างเงินทุนและวงจรการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจไทยกำลังเผชิญจุดเปลี่ยนสำคัญหลังสถานการณ์โควิด-19 (COVID-19) และการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทานโลก ช่องว่างงานวิจัยที่สำคัญคือ (1) การศึกษาส่วนใหญ่ใช้ข้อมูลก่อนปี 2563 ซึ่งยังไม่สะท้อนผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 (COVID-19) และการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมหลังวิกฤต (2) ยังไม่มีการศึกษาเจาะจงในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้ข้อมูลแบบ panel data ครบคลุมหลายปีอย่างต่อเนื่อง และ (3) ส่วนใหญ่ศึกษาเฉพาะตัวแปรตามตัวใดตัวหนึ่ง อัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทน (DY) หรือ อัตราการจ่ายเงินปันผล (DP) แต่ไม่ได้ศึกษาทั้ง 2 ตัวพร้อมกันเพื่อเปรียบเทียบ ปัจจัยกำหนดงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการ ดังกล่าว โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราทางการเงินกับนโยบายการจ่ายเงินปันผลทั้งในมิติของอัตราผลตอบแทน (DY) และสัดส่วนการจ่าย (DP) เพื่อตอบใจที่ว่าภายใต้ความท้าทายทางเศรษฐกิจปัจจุบัน ปัจจัยทางการเงินใดที่มี ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจจ่ายเงินปันผลของบริษัทในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดนโยบายเงินปันผล ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราเงินปันผลตอบแทน (Dividend Yield) ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราการจ่ายเงินปันผล (Dividend Payout Ratio) ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลการศึกษาจากการวิจัยนี้คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในตลาดทุน ดังนี้

1. สำหรับนักลงทุนและนักวิเคราะห์ ช่วยให้สามารถประเมินและคัดเลือกหุ้นในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการจ่ายเงินปันผลได้อย่างแม่นยำขึ้น โดยใช้ตัวบ่งชี้ทางการเงินที่พิสูจน์แล้วว่ามีความสำคัญ ช่วยลดความเสี่ยงในการลงทุนและเพิ่มโอกาสในการสร้างผลตอบแทนที่สม่ำเสมอในสภาวะตลาดผันผวน
2. สำหรับผู้บริหารบริษัทจดทะเบียน เป็นแนวทางในการบริหารจัดการตัวเลขทางการเงินที่สำคัญเพื่อรักษาระดับการจ่ายเงินปันผล สร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุน และกำหนดนโยบายการเงินที่สร้างสมดุลระหว่างการรักษาสภาพคล่องเพื่อการเติบโตและการตอบแทนผู้ถือหุ้น
3. สำหรับหน่วยงานกำกับดูแล เช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการติดตามดูแลบริษัทจดทะเบียน และกำหนดแนวทางส่งเสริมให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนอย่างโปร่งใสและเพียงพอ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม (Industrial Products) ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ (1) เป็นบริษัทที่มีสถานะจดทะเบียนตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา (2) มีการจ่ายเงินปันผลต่อเนื่องทุกปีตั้งแต่ พ.ศ. 2563 - 2567 และ (3) มีงบการเงินครบถ้วนสมบูรณ์ จากเกณฑ์ดังกล่าว ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 29 บริษัท รวมจำนวนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 145 ข้อมูล-ปี (Firm-Years)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล (Hair et al., 2019) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ (Field, 2018) โดยใช้ข้อมูลแบบ panel data (pooled cross-sectional data) ครอบคลุมระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) ผู้วิจัยมีการตรวจสอบข้อบกพร่องเบื้องต้นของการวิเคราะห์ถดถอย ได้แก่ การตรวจสอบการตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) โดยพิจารณาค่า VIF (Variance Inflation Factor) และ Correlation Matrix การตรวจสอบการกระจายตัวแบบปกติของค่าความคลาดเคลื่อน (Normality of Residuals) และการตรวจสอบค่าผิดปกติ (Outliers) ด้วยวิธี Cook's Distance (Kutner et al., 2005) เพื่อให้มั่นใจว่าผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือ

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

งานวิจัยนี้กำหนดตัวแปรอิสระเป็นอัตราส่วนทางการเงินจำนวน 19 ตัว ครอบคลุม 6 มิติของการวิเคราะห์งบการเงิน และตัวแปรตาม 2 ตัว ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) อัตราส่วนทางการเงิน 19 อัตราส่วน จาก 6 กลุ่มหลัก

- 1.1 อัตราส่วนเพื่อการวิเคราะห์สภาพคล่อง
 - 1.1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio)
 - 1.1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio)
 - 1.1.3 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (A/R Turnover)
 - 1.1.4 อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ (Inventory Turnover)
 - 1.1.5 อัตราการหมุนเวียนของเจ้าหนี้ (A/P Turnover)
- 1.2 อัตราส่วนเพื่อการวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้
 - 1.2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt to Asset Ratio)
 - 1.2.2 อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio)
- 1.3 อัตราส่วนเพื่อการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร
 - 1.3.1 อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin)
 - 1.3.2 อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin)
 - 1.3.3 อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)
- 1.4 อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน
 - 1.4.1 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA)
 - 1.4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)
- 1.5 อัตราส่วนประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์

- 1.5.1 อัตราส่วนหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Asset Turnover)
- 1.5.2 ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย (Average Collection Period)
- 1.5.3 ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย (Average Age of Inventory)
- 1.5.4 ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า (Average Payment Period)
- 1.5.5 วงจรเงินสด (Cash Conversion Cycle)
- 1.6 อัตราส่วนมูลค่าตลาด
 - 1.6.1 อัตราส่วนราคาต่อกำไรสุทธิต่อหุ้น (P/E Ratio)
 - 1.6.2 อัตราส่วนราคาต่อมูลค่าตามบัญชี (P/BV Ratio)

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

- 2.1 อัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) คำนวณจาก (เงินปันผลต่อหุ้น / ราคาหุ้น) $\times 100$
- 2.2 อัตราการจ่ายเงินปันผล (DP) คำนวณจาก (เงินปันผลต่อหุ้น / กำไรสุทธิต่อหุ้น) $\times 100$

3. ตัวแปรควบคุม (Control Variable) ขนาดของกิจการ (Size) วัดจาก Logarithm ของสินทรัพย์รวม

การวิเคราะห์ข้อมูล

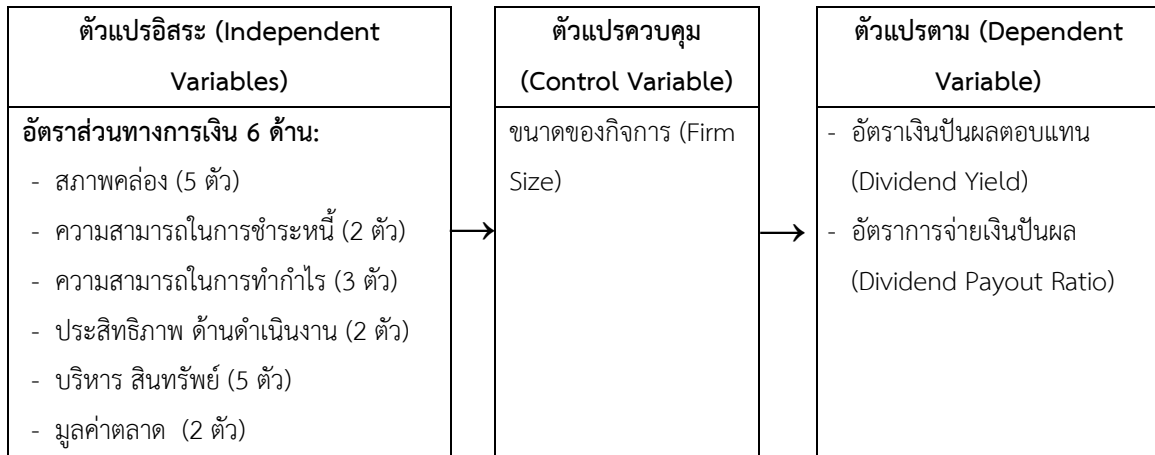
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตามขั้นตอนดังนี้ (1) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด (2) การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Pearson Correlation) เพื่อตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) โดยพิจารณาค่า VIF (Variance Inflation Factor) (3) การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานและหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม โดยกำหนดสมการถดถอยดังนี้

$$DY_{it} = \beta_0 + \beta_1 CR_{it} + \beta_2 QR_{it} + \beta_3 ART_{it} + \beta_4 IT_{it} + \beta_5 APT_{it} + \beta_6 DTA_{it} + \beta_7 DTE_{it} + \beta_8 GPM_{it} + \beta_9 OPM_{it} + \beta_{10} NPM_{it} + \beta_{11} ROA_{it} + \beta_{12} ROE_{it} + \beta_{13} TAT_{it} + \beta_{14} OCP_{it} + \beta_{15} AAI_{it} + \beta_{16} APP_{it} + \beta_{17} CCC_{it} + \beta_{18} P/E_{it} + \beta_{19} P/B_{it} + \beta_{20} SIZE_{it} + \varepsilon_1$$

$$DP_{it} = \beta_0 + \beta_1 CR_{it} + \beta_2 QR_{it} + \beta_3 ART_{it} + \beta_4 IT_{it} + \beta_5 APT_{it} + \beta_6 DTA_{it} + \beta_7 DTE_{it} + \beta_8 GPM_{it} + \beta_9 OPM_{it} + \beta_{10} NPM_{it} + \beta_{11} ROA_{it} + \beta_{12} ROE_{it} + \beta_{13} TAT_{it} + \beta_{14} OCP_{it} + \beta_{15} AAI_{it} + \beta_{16} APP_{it} + \beta_{17} CCC_{it} + \beta_{18} P/E_{it} + \beta_{19} P/B_{it} + \beta_{20} SIZE_{it} + \varepsilon_1$$

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวน วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุม และตัวแปรตาม โดยจะเรียงตามลำดับความสัมพันธ์ ดังภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

จากการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง 29 บริษัท รวม 145 ข้อมูล-ปี (Firm-year observations) พบว่าบริษัทในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมมีค่าเฉลี่ยของอัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) อยู่ที่ร้อยละ 5.60 (หน่วย: ร้อยละต่อปี) และมีค่าเฉลี่ยของอัตราการจ่ายเงินปันผล (DP) อยู่ที่ 0.70 เท่า (หน่วย: เท่า หรือ ร้อยละ 70 ของกำไรสุทธิ) สำหรับตัวแปรอิสระที่สำคัญ พบว่าอัตรากำไรสุทธิ (NPM) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 10.43 และอัตรากำไรจากการดำเนินงาน (OPM) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 10.56 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่สำคัญ

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)
อัตราเงินปันผลตอบแทน (DY)	5.60	2.62	0.35	16.67
อัตราการจ่ายเงินปันผล (DP)	0.70	0.28	0.30	1.85
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CR)	4.62	3.52	0.50	18.66
อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (ART)	1.67	1.60	0.47	14.32
อัตรากำไรสุทธิ (NPM)	10.43	11.29	-14.51	70.84
อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (OPM)	10.56	11.26	-2.68	84.20

2. ผลการตรวจสอบสมมติฐานทางสถิติ (Assumption Testing)

ก่อนการวิเคราะห์สมการถดถอย ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Pearson Correlation) และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ตามแนวทางของ Hair et al. (2019) ผลการตรวจสอบพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่า 0.80 และค่า VIF ของทุกตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 5 (ค่าเฉลี่ย VIF = 1.85, ค่าสูงสุด = 3.42) ซึ่งแสดงว่า ไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ที่รุนแรง

(O'Brien, 2007) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบค่าผิดปกติ (Outliers) โดยใช้ Cook's Distance พบว่าไม่มีค่าสังเกตใดที่มีค่า Cook's D เกิน 1 (ค่าสูงสุด = 0.67) จึงไม่มีความจำเป็นต้องตัดข้อมูลออก (Field, 2018) และการตรวจสอบการกระจายตัวแบบปกติของค่าความคลาดเคลื่อนโดยใช้ Kolmogorov-Smirnov test พบว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีการกระจายตัวแบบปกติ ($p > 0.05$) จึงสามารถนำตัวแปรเข้าสู่การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณได้

ตารางที่ 1.1 ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระที่สำคัญ

ตัวแปรอิสระ	VIF	Tolerance	การตีความ
อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (ART)	1.65	0.606	ไม่มีปัญหา Multicollinearity
อัตรากำไรสุทธิ (NPM)	3.42	0.292	ไม่มีปัญหา Multicollinearity
อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (OPM)	3.38	0.296	ไม่มีปัญหา Multicollinearity
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CR)	1.52	0.658	ไม่มีปัญหา Multicollinearity
ขนาดของกิจการ (Firm Size)	1.89	0.529	ไม่มีปัญหา Multicollinearity

* หมายเหตุ: เกณฑ์การพิจารณา $VIF < 5$ และ $Tolerance > 0.20$ ถือว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity (Hair et al., 2019)

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน (Dividend Yield)

จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธี Enter Method พบว่าแบบจำลองมีความเหมาะสมและมีนัยสำคัญทางสถิติ (F -statistic = 3.84, $p < 0.05$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 14.5 (Adjusted $R^2 = 0.145$) โดยมีจำนวนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมด 145 ข้อมูล-ปี ($N = 145$) ผลการทดสอบพบปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยของปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน (DY)

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์ (Beta)	t-value	Sig.	ผลการทดสอบ
(Constant)	-	2.575	0.011*	-
อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (ART)	-0.493	-2.407	0.017*	มีความสัมพันธ์ (ลบ)
อัตรากำไรสุทธิ (NPM)	-0.087	-2.457	0.015*	มีความสัมพันธ์ (ลบ)
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CR)	0.217	1.726	0.087	ไม่มีนัยสำคัญ (ที่ .05)

* หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 / Model Fit: Adjusted $R^2 = 0.145$, F -statistic = 3.84 ($p < 0.05$), $N = 145$ firm-year observations

คำอธิบาย: ผู้วิจัยนำเสนอเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือใกล้เคียงนัยสำคัญ ($p < 0.10$) เพื่อความกระชับและชัดเจนในการนำเสนอผลตัวแปรอิสระอื่น ๆ ทั้ง 16 ตัวที่ไม่แสดงในตารางไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.10$) หมายความว่าไม่พบความสัมพันธ์ที่ชัดเจนกับอัตราเงินปันผลตอบแทนในกลุ่มตัวอย่างนี้ (Hair et al., 2019)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (ART) มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Beta = -0.493$, $t = -2.407$, $p = 0.017$) หมายความว่าเมื่อบริษัทเก็บหนี้ได้เร็วขึ้น อัตราเงินปันผลตอบแทนก็ลดลง และ อัตรากำไรสุทธิ (NPM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบเช่นกัน ($Beta = -0.087$, $t = -2.457$, $p = 0.015$) ซึ่งบ่งชี้ว่าบริษัทที่มีกำไรสุทธิสูงอาจเลือกที่จะไม่จ่ายปันผลในอัตราผลตอบแทนที่สูง แต่อาจเก็บไว้เพื่อการลงทุนในอนาคต ซึ่งผลการวิจัยในส่วนนี้มีความน่าสนใจและนำไปสู่การอภิปรายผลในหัวข้อถัดไป

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผล (Dividend Payout Ratio)

สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผล พบว่าแบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 15.0 (Adjusted R Square = 0.150) แล้วแบบจำลองมีความเหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F-statistic = 4.12, $p < 0.05$) โดยมีจำนวนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ 145 ข้อมูล-ปี ($N = 145$) ผลการทดสอบแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยของปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผล (DP)

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์ (Beta)	t-value	Sig.	ผลการทดสอบ
(Constant)	-	2.579	0.011*	-
อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (OPM)	0.009	3.166	0.002*	มีความสัมพันธ์ (บวก)
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CR)	0.023	1.766	0.080	ไม่มีนัยสำคัญ (ที่ .05)

*หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 | Model Fit: Adjusted $R^2 = 0.150$, F-statistic = 4.12 ($p < 0.05$), $N = 145$ firm-year observations

คำอธิบาย: ตารางนี้นำเสนอเฉพาะตัวแปรที่มีผลทางสถิติที่มีนัยสำคัญหรือใกล้เคียงนัยสำคัญ ($p < 0.10$) ตัวแปรอิสระอื่น ๆ ทั้ง 17 ตัว (รวมถึงอัตราส่วนสภาพคล่องอื่น ๆ อัตราส่วนความสามารถชำระหนี้ อัตราส่วนบริหารสินทรัพย์ และอัตราส่วนมูลค่าตลาด) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราการจ่ายเงินปันผล ($p > 0.10$) (Field, 2018)

ผลการศึกษาพบว่า อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (OPM) เป็นเพียงปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับอัตราการจ่ายเงินปันผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Beta = 0.009$, $t = 3.166$, $p = 0.002$) สะท้อนว่าความสามารถในการทำกำไรจากการดำเนินงานหลักเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการพิจารณาจ่ายปันผล ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆ ไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

จากผลวิจัยที่พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอัตราเงินปันผลตอบแทน (DP) และอัตราจ่ายเงินปันผล (DY) มีแตกต่างกัน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ในมิติของอัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) ผลวิจัยพบว่าความสัมพันธ์เชิงลบกับประสิทธิภาพในการเก็บหนี้ (ART) และความสามารถในการทำกำไรสุทธิ (NPM) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Pecking Order Theory ของ Myers and Majluf (1984) ที่ระบุว่าบริษัทมักจะเลือกใช้เงินทุนภายใน (Retained Earnings) เป็นลำดับแรกในการลงทุน เนื่องจากมีต้นทุนต่ำกว่าการระดมทุนจากภายนอก (Frank & Goyal, 2009) ดังนั้นบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพในการบริหารงานสูง (เก็บหนี้เร็ว, กำไรสูง) มักจะเป็นบริษัทที่มีศักยภาพในการขยายกิจการ (High Growth Firms) (Fama & French, 2001) ผู้บริหารจึงเลือกที่จะเก็บกำไรสะสมไว้เพื่อนำกลับไปลงทุนต่อ (Reinvestment) มากกว่าการจ่ายออกมา

เป็นเงินปันผลในปัจจุบัน ส่งผลให้อัตราผลตอบแทนเงินปันผลต่อราคาหุ้นลดลง ผลศึกษานี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ Sebastian and Siau Wijaya (2021) ที่พบว่าบริษัทที่มีโอกาสเติบโตสูงมักจ่ายปันผลน้อย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Al-Najjar and Hussainey (2009) ที่พบว่าบริษัทที่มีกำไรสูงมักเลือกเก็บเงินไว้ลงทุนแทนการจ่ายเงินปันผล โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ต้องการใช้เงินทุนหมุนเวียนสูง

ในมิติของอัตราการจ่ายเงินปันผล (DP) ซึ่งสะท้อนนโยบายการแบ่งกำไรคืนสู่ผู้ถือหุ้น พบว่าขึ้นอยู่กับ “ความแข็งแกร่งของกำไรจากการดำเนินงาน” (OPM) เป็นหลัก ผลการวิจัยนี้สนับสนุนทฤษฎี Signaling Theory (Bhattacharya, 1979; Miller & Rock, 1985) ที่ว่าบริษัทที่มีคุณภาพกำไรที่ดี (กำไรจากการดำเนินงานหลัก) จะส่งสัญญาณ (Signal) ความมั่นคงและความสามารถในการทำกำไรในอนาคตผ่านการจ่ายเงินปันผล (Lintner, 1956; Gordon, 1963) หากบริษัทสามารถทำกำไรจากธุรกิจหลักได้ดี บริษัทก็มีความมั่นใจที่จะจัดสรรกำไรส่วนนั้น มาจ่ายปันผลในสัดส่วนที่สูงขึ้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ถือหุ้นและตลาดทุน (John & Williams, 1985) ผลการศึกษานี้ยืนยันว่าความยั่งยืนของกำไรจากการดำเนินงาน เป็นรากฐานสำคัญของนโยบายการจ่ายเงินปันผลที่มั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Trisnadewi et al. (2019) ที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อการจ่ายปันผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Aivazian et al. (2003) ที่พบว่าบริษัทที่มีกำไรจากการดำเนินงานที่มั่นคงมักมีนโยบายการจ่ายปันผลที่สูงและสม่ำเสมอ

สรุปผล

งานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราเงินปันผลตอบแทนและอัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม” สรุปสาระสำคัญได้ว่า ปัจจัยทางการเงินที่กำหนดนโยบายเงินปันผลในสองมิติมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ในมิติของ **อัตราเงินปันผลตอบแทน (Dividend Yield)** ซึ่งเป็นมุมมองด้านผลตอบแทนจากการลงทุน พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับประสิทธิภาพในการเก็บหนี้ (ART) และความสามารถในการทำกำไรสุทธิ (NPM) ผลการศึกษานี้ อาจขัดแย้งกับทฤษฎีทั่วไป แต่สามารถอธิบายได้ด้วยบริบทของ “โอกาสในการเติบโต” กล่าวคือ บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพในการบริหารงานสูง (เก็บหนี้เร็ว, กำไรสูง) มักจะเป็นบริษัทที่มีศักยภาพในการขยายกิจการ ผู้บริหารจึงเลือกที่จะเก็บกำไรสะสมไว้ เพื่อนำกลับไปลงทุนต่อมากกว่าการจ่ายออกมาเป็นเงินปันผลในปัจจุบัน ส่งผลให้อัตราผลตอบแทนเงินปันผลต่อราคาหุ้นลดลง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นการหาเงินทุน (Pecking Order Theory) ที่บริษัทจะเลือกใช้เงินทุนภายในก่อน

ในขณะที่มิติของ **อัตราการจ่ายเงินปันผล (Dividend Payout Ratio)** ซึ่งสะท้อนความใจป่าของผู้บริหารในการแบ่งกำไรคืนสู่ผู้ถือหุ้น พบว่าขึ้นอยู่กับ “ความแข็งแกร่งของกำไรจากการดำเนินงาน” เป็นหลัก หากบริษัทสามารถทำกำไรจากธุรกิจหลักได้ดี บริษัทก็มีความมั่นใจและมีความสามารถที่จะจัดสรรกำไรส่วนนั้นมาจ่ายปันผลในสัดส่วนที่สูงขึ้น ผลการศึกษานี้ยืนยันว่า ความยั่งยืนของกำไรจากการดำเนินงานเป็นรากฐานสำคัญของนโยบายการจ่ายเงินปันผลที่มั่นคง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการบริหาร

สำหรับผู้บริหารบริษัท ควรให้ความสำคัญสูงสุดกับการรักษาประสิทธิภาพของกำไรจากการดำเนินงาน เพราะเป็นปัจจัยหลักที่หนุนความสามารถในการจ่ายปันผล นอกจากนี้ ในการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ควรพิจารณาสื่อสารกับนักลงทุนให้ชัดเจนหากมีการเก็บกำไรไว้เพื่อการลงทุนต่อ เพื่อไม่ให้นักลงทุนตีความผิดว่าบริษัทมีปัญหาในการจ่ายปันผล

สำหรับหน่วยงานกำกับดูแล ควรส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลนโยบายการจัดสรรกำไรที่ชัดเจน โดยเฉพาะแผนการลงทุนในอนาคต เพื่อให้นักลงทุนเข้าใจเหตุผลเบื้องหลังของอัตราการจ่ายเงินปันผลที่อาจต่ำกว่าคาดในบางช่วงเวลา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุน

นักลงทุนที่ต้องการลงทุนในหุ้นปันผลกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม ควรใช้ **อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (OPM)** เป็นตัวกรองหุ้นที่มีคุณภาพในการจ่ายปันผล และควรระมัดระวังหุ้นที่มีกำไรสุทธิสูงแต่อัตรากำไรปันผลตอบแทนต่ำ ซึ่งไม่ได้แปลว่าไม่ดี แต่อาจหมายถึงหุ้นนั้นกำลังอยู่ในช่วงเติบโต ที่ต้องการเงินทุนหมุนเวียน นักลงทุนต้องพิจารณาว่าเป้าหมายของตนคือกระแสเงินสดปันผลหรือกำไรจากส่วนต่างราคา

3. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยนำตัวแปรด้านกระแสเงินสด (Cash Flow) เช่น กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน หรือ กระแสเงินสดอิสระ เข้ามาในแบบจำลอง เนื่องจากกำไรทางบัญชีอาจไม่สะท้อนสภาพคล่องที่แท้จริงในการจ่ายเงินปันผล และควรขยายขอบเขตการศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพื่อให้เห็นภาพรวมของตลาดหุ้นไทยที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ในบริบทของบริษัทจดทะเบียนไทยกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม โดยชี้ให้เห็นว่า **"กำไรสุทธิ" และ "เงินปันผลตอบแทน" ไม่ได้แปรผันตามกันเสมอไป** การค้นพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างตัวแปรทั้งสอง เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่บ่งชี้ว่าในภาคอุตสาหกรรม การตัดสินใจเรื่องเงินปันผลถูกขับเคลื่อนด้วยความต้องการเงินทุนเพื่อการเติบโต มากกว่าเพียงแค่ผลประโยชน์ในอดีต ซึ่งเป็นการเติมเต็มช่องว่างของทฤษฎีเงินปันผลในบริบทของตลาดเกิดใหม่ที่บริษัทต้องพึ่งพาเงินทุนภายในสูง

เอกสารอ้างอิง

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2567). *ดัชนีราคากลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2567, จาก <https://www.set.or.th>
- เบญจพร โมกษะเวส และ มนัส หัสกุล. (2565). อัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทนและอัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 6(4), 85-94.
- สาริยา นวลถวิล. (2562). อัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SSET. *บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*.
- อมรินทร์ทีวีออนไลน์. (2567). *เศรษฐกิจไทยสะท้อน โรงงานปิดตัว สินค้าจีนราคาถูกทะลักเข้ามาไม่หยุด*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567, จาก <https://www.amarintv.com/spotlight/economy/detail/67183>
- อัสวเทพ อากาศวิภาต. (2565). อิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 17(2), 258-268.

- Aivazian, V., Booth, L., & Cleary, S. (2003). Do emerging market firms follow different dividend policies from U.S. firms?. *Journal of Financial Research*, 26(3), 371–387. <https://doi.org/10.1111/1475-6803.00064>
- Al-Najjar, B., & Hussainey, K. (2009). The association between dividend payout and outside directorships. *Journal of Applied Accounting Research*, 10(1), 4–19. <https://doi.org/10.1108/09675420910963360>
- Baker, H. K., & Weigand, R. (2015). Corporate dividend policy revisited. *Managerial Finance*, 41(2), 126–144. <https://doi.org/10.1108/MF-03-2014-0077>
- Bhattacharya, S. (1979). Imperfect information, dividend policy, and "the bird in the hand" fallacy. *The Bell Journal of Economics*, 10(1), 259–270. <https://doi.org/10.2307/3003330>
- DeAngelo, H., DeAngelo, L., & Skinner, D. J. (2006). Dividend policy and the earned/contributed capital mix: A test of the life-cycle theory. *Journal of Financial Economics*, 81(2), 227–254. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2005.07.005>
- Fama, E. F., & French, K. R. (2001). Disappearing dividends: Changing firm characteristics or lower propensity to pay?. *Journal of Financial Economics*, 60(1), 3–43. [https://doi.org/10.1016/S0304-405X\(01\)00038-1](https://doi.org/10.1016/S0304-405X(01)00038-1)
- Field, A. P. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. 5thed. Newbury Park, CA: Sage.
- Frank, M. Z., & Goyal, V. K. (2009). Capital structure decisions: Which factors are reliably important? *Financial Management*, 38(1), 1–37. <https://doi.org/10.1111/j.1755-053X.2009.01026.x>
- Frankfurter, G. M., & Wood, B. G. (2002). Dividend policy theories and their empirical tests. *International Review of Financial Analysis*, 11(2), 111–138. [https://doi.org/10.1016/S1057-5219\(02\)00071-6](https://doi.org/10.1016/S1057-5219(02)00071-6)
- Gordon, M. J. (1963). Optimal investment and financing policy. *The Journal of Finance*, 18(2), 264–272. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1963.tb00722.x>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis*. 8thed. Boston, MA: Cengage.
- John, K., & Williams, J. (1985). Dividends, dilution, and taxes: A signaling equilibrium. *The Journal of Finance*, 40(4), 1053–1070. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1985.tb02363.x>
- Kutner, M. H., Nachtsheim, C. J., Neter, J., & Li, W. (2005). *Applied linear statistical models*. 5thed. Boston, MA: McGraw-Hill/Irwin.
- Lintner, J. (1956). Distribution of incomes of corporations among dividends, retained earnings, and taxes. *American Economic Review*, 46(2), 97–113. <https://www.jstor.org/stable/1910664>
- Lintner, J. (1962). Dividends, earnings, leverage, stock prices and the supply of capital to corporations. *The Review of Economics and Statistics*, 44(3), 243–269. <https://doi.org/10.2307/1926397>
- Miller, M. H., & Rock, K. (1985). Dividend policy under asymmetric information. *The Journal of Finance*, 40(4), 1031–1051. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1985.tb02362.x>

- Myers, S. C., & Majluf, N. S. (1984). Corporate financing and investment decisions when firms have information that investors do not have. *Journal of Financial Economics*, 13(2), 187-221. [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(84\)90023-0](https://doi.org/10.1016/0304-405X(84)90023-0)
- O'Brien, R. M. (2007). A caution regarding rules of thumb for variance inflation factors. *Quality & Quantity*, 41, 673-690. <https://doi.org/10.1007/s11135-006-9018-6>
- Sebastian, A., & Siauwijaya, R. (2021). The impact of financial ratios on the dividend payout ratio in coal mining companies. *Business Economic, Communication and Social Sciences (BECOSS) Journal*, 3(2), 51-60. <https://doi.org/10.21512/becossjournal.v3i2.7246>
- Trisnadewi, A. A. A. E., Rupa, I. W., Saputra, K. A. K., & Mutiasari, N. N. D. (2019). Effect of current ratio, return on equity, debt to equity ratio, and assets growth on dividends of payout ratio in manufacturing companies listed in Indonesia stock exchange during 2014-2016. *International Journal of Advances in Social and Economics*, 1(1), 1-5. <https://doi.org/10.33122/ijase.v1i1.31>

นโยบายการจ่ายเงินปันผลและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

The Dividend Policy and Profitability Affecting the Operational Performance of Companies Listed on the Market for Alternative Investment (MAI)

ณภาพดา ลักขณารักษ์¹ และ พรรณเพ็ญ สิทธิพัฒนา²

Napada Lakkhanarak¹ and Panpen Sittipatna²

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์^{1,2}

Faculty of Accountancy, Rajapruk University^{1,2}

67109660013@rpu.ac.th¹, Pasitt@rpu.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายการจ่ายเงินปันผลและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิระหว่างปี พ.ศ.2563 - 2567 และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง รวมทั้งเก็บข้อมูลจากประชากรของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จำนวน 223 บริษัท ใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณผลการวิจัยด้านนโยบายการจ่ายเงินปันผล พบว่า อัตราเงินปันผลตอบแทนส่งผลเชิงบวกต่อกำไรต่อหุ้นและราคาหุ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะที่ส่งผลเชิงลบต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และอัตราส่วนการจ่ายเงินปันผลไม่ส่งผลต่อกำไรต่อหุ้นและราคาหุ้น ในทางตรงข้ามส่งผลเชิงบวกต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านความสามารถในการทำกำไร พบว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ส่งผลเชิงบวกต่อกำไรต่อหุ้นและราคาหุ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 อย่างไรก็ตามไม่ส่งผลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร รวมทั้งอัตรากำไรขั้นต้นส่งผลเชิงบวกต่อราคาหุ้นและอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ไม่ส่งผลต่อกำไรต่อหุ้น และอัตรากำไรสุทธิส่งผลเชิงลบต่อกำไรต่อหุ้นและราคาหุ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แต่ไม่ส่งผลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร

คำสำคัญ: นโยบายการจ่ายเงินปันผล, ความสามารถในการทำกำไร, ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน, ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

Abstract

This research aims to study the impact of dividend payment policies and profitability on the operational performance of companies listed on the Market for Alternative Investment stock exchange (MAI). Secondary data was collected between 2020 to 2024 using a purposive sampling method, along with data collected from the population of 223 companies listed on the MAI. Descriptive statistical analysis, correlation coefficient analysis, and multiple regression analysis were employed. The research findings on dividend policy revealed that dividend yield had a statistically significant positive impact on

earnings per share and share price (0.05), while negatively impacting the price-to-earnings ratio (0.01). and the dividend payout ratio had no effect on earnings per share and share price; conversely, it had a statistically significant positive impact on the price-to-earnings ratio (0.01). Regarding profitability, return on assets (ROA) had a statistically significant positive impact on earnings per share and share price (0.01), but no effect on the price-to-earnings ratio. Gross profit margin had a statistically significant positive impact on both share price and the price-to-earnings ratio (0.01), while having no effect on earnings per share. Net profit margin had a statistically significant negative impact on earnings per share and share price (0.01), but no effect on the price-to-earnings ratio.

Keywords: Dividend Policy, Profitability, Operating Efficiency, Market for Alternative Investment

บทนำ

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา เศรษฐกิจโลกเผชิญความผันผวนอย่างต่อเนื่องจากวิกฤตการเงินโลกปี 2008 การแพร่ระบาดของโควิด-19 และความไม่แน่นอนทางภูมิรัฐศาสตร์ ส่งผลให้ภาคธุรกิจต้องปรับกลยุทธ์ทางการเงินเพื่อความอยู่รอดและความสามารถในการแข่งขัน World Bank Group (2023) ระบุว่าความไม่แน่นอนดังกล่าวทำให้ตลาดทุนมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในฐานะแหล่งระดมทุน โดยเฉพาะสำหรับบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงสินเชื่อจากสถาบันการเงินแบบดั้งเดิม OECD (2022)

สำหรับประเทศไทย บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) ภายใต้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีลักษณะเด่นคือโครงสร้างทุนยังไม่มั่นคง ผลการดำเนินงานผันผวน และมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร ส่งผลให้การบริหารการเงินเป็นปัจจัยสำคัญต่อเสถียรภาพและการเติบโต หนึ่งในประเด็นสำคัญคือ นโยบายการจ่ายเงินปันผล เนื่องจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงการเติบโต การจ่ายปันผลสูงเกินไปอาจกระทบสภาพคล่องและการลงทุน ขณะที่การไม่จ่ายปันผลอาจลดความเชื่อมั่นของผู้ถือหุ้น ดังนั้นการสร้างสมดุลระหว่างผลตอบแทนผู้ถือหุ้นกับการรักษาสภาพทางการเงินจึงเป็นความท้าทายของผู้บริหาร นอกจากนี้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่สะท้อนถึงการเพิ่มขึ้นของราคาหุ้น กำไรต่อหุ้น และราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น อยู่ในความสนใจและให้ความสำคัญจากผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เนื่องจากสะท้อนถึงความสามารถในการดำเนินธุรกิจ การสร้างมูลค่า การสร้างผลตอบแทนและสะท้อนถึงความน่าเชื่อถือของบริษัท (ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ, 2568)

จากงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไร อัตราส่วนทางการเงิน และนโยบายเงินปันผล ทั้งในบริบทประเทศไทยและต่างประเทศ โดยพบว่าบริษัทที่มีกำไรสม่ำเสมอมีแนวโน้มจ่ายเงินปันผลและได้รับความเชื่อมั่นจากนักลงทุนมากกว่า อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่มุ่งเน้นเฉพาะบริษัทในตลาด MAI ยังมีจำกัด โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างนโยบายเงินปันผลกับประสิทธิภาพการดำเนินงานภายใต้ภาวะเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน

ดังนั้นการศึกษานี้จึงมีเป้าหมายเพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร นักลงทุน และผู้กำกับดูแล ในการประเมินและกำหนดนโยบายทางการเงินที่เหมาะสม อันจะสนับสนุนเสถียรภาพของตลาดทุนและการเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจไทยในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายการจ่ายเงินปันผลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

สมมติฐานของการวิจัย

H1: นโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยกำไรต่อหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

H2: ความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยกำไรต่อหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

H3: นโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยราคาหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

H4: ความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยราคาหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

H5: นโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

H6: ความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ รวมจำนวน 223 บริษัท โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จำนวน 144 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ, 2568)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบบันทึกรายการเพื่อรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่จริงเกี่ยวกับนโยบายการจ่ายเงินปันผล ประกอบด้วย อัตราเงินปันผลตอบแทน อัตราการจ่ายเงินปันผล ส่วนความสามารถในการทำกำไร ประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรสุทธิ เพื่อนำมาประเมินกับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย กำไรต่อหุ้น ราคาหุ้น และอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจากงบการเงิน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปี และฐานข้อมูล SETSMART ที่มีการเปิดเผยโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2563 - 2567

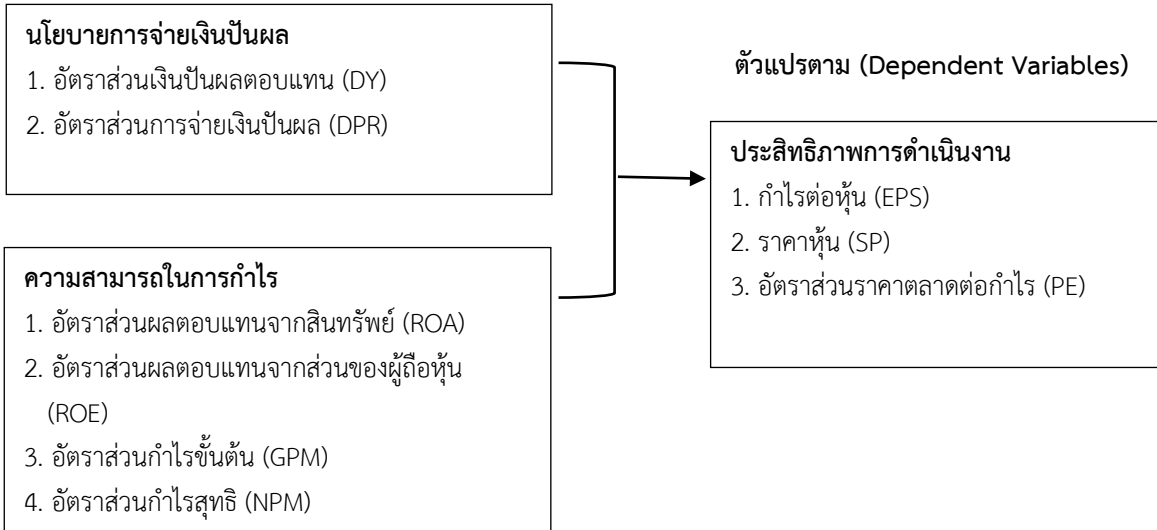
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาทำการลงรหัสเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการทดสอบความสัมพันธ์และผลของนโยบายการจ่ายเงินปันผลและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานโดยวิเคราะห์ค่าทางสถิติ การประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS และทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ 0.05

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และพิจารณาค่าความสัมพันธ์หากค่าเกิน 0.80 แสดงว่าเกิดปัญหาการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก (Multicollinearity) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงนโยบายการจ่ายเงินปันผลและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ผลการวิจัย

การศึกษานโยบายการจ่ายเงินปันผลและความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

ตัวแปร (Variable)	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)
อัตราเงินปันผลตอบแทน (DY)	0.00	23.30	2.09	2.94
อัตราการจ่ายเงินปันผล (DPR)	0.00	27.60	0.48	1.37
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA)	-125.02	107.59	2.97	14.72
อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)	-1,223.82	144.11	-2.47	57.39
อัตรากำไรขั้นต้น (GPM)	-234.99	92.01	25.39	23.05
อัตรากำไรสุทธิ (NPM)	-3,773.00	805.48	-18.05	171.67
กำไรต่อหุ้น (EPS)	-3.57	1.97	0.06	0.39
ราคาหุ้น (SP)	0.00	50.00	3.07	4.69
อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE)	0.00	1,493.21	26.41	81.40

จากตารางที่ 1 ซึ่งแสดงค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) มีความแตกต่างกันค่อนข้างสูงทั้งในด้านนโยบายการจ่ายเงินปันผลและความสามารถในการทำกำไร โดยอัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) และอัตราการจ่ายเงินปันผล (DPR) มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่สูงมาก สะท้อนว่าบริษัทส่วนใหญ่มีการจ่ายเงินปันผลในระดับจำกัด ขณะที่ตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไร เช่น ROA, ROE, GPM และ NPM มีช่วงค่ากว้างและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูง แสดงถึงความแตกต่างด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานและโครงสร้างต้นทุนของแต่ละบริษัทอย่างชัดเจน นอกจากนี้ กำไรต่อหุ้น (EPS) และราคาหุ้น (SP) มีความผันผวนในระดับหนึ่ง ส่วนอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) มีค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงมาก สะท้อนความแตกต่างในการประเมินมูลค่าหุ้นของนักลงทุนในแต่ละบริษัท โดยรวมแล้วข้อมูลชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายด้านผลการดำเนินงาน นโยบายทางการเงิน และการรับรู้มูลค่าของตลาดหุ้นในกลุ่มบริษัทตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	DY	DPR	ROA	ROE	GPM	NPM
DY	1					
DPR	0.293**	1				
ROA	0.233**	0.101**	1			
ROE	0.145**	0.067	0.474**	1		
GPM	0.033	0.086*	0.320**	0.092*	1	
NPM	0.094*	0.050	0.497**	0.191**	0.128**	1

หมายเหตุ ** ระบุถึงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* ระบุถึงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ซึ่งแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปร พบว่าอัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับอัตราการจ่ายเงินปันผล (DPR) และตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไรบางตัว ได้แก่ ROA, ROE และ NPM แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ขณะที่ DPR มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับ ROA และ GPM แต่ไม่สัมพันธ์กับ ROE และ NPM ด้านความสามารถในการทำกำไร พบว่า ROA มีความสัมพันธ์เชิงบวกค่อนข้างสูงกับ ROE และ NPM และมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับ GPM ส่วน ROE มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ NPM และ GPM ในระดับต่ำ และ GPM มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ NPM เช่นกัน โดยรวมค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง และไม่มีคู่ตัวแปรใดมีค่าสหสัมพันธ์สูงเกิน 0.80 จึงไม่พบปัญหา Multicollinearity ที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการวิเคราะห์ถดถอยในขั้นตอนถัดไป

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์นโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยกำไรต่อหุ้น (EPS)

Model	Coefficients			t	Sig.	Collinearity	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	-0.007	0.017		-0.408	0.684		

Model	Coefficients			t	Sig.	Collinearity	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
DY	0.032	0.005	0.237	6.264	0.000	0.914	1.094
DPR	0.004	0.011	0.015	0.396	0.692	0.914	1.094

ค่าสำคัญทางสถิติ $R = 0.242$ (24.20%) ค่า $R^2 = 0.059$ (5.90%)

ค่า Adjusted R Square = 0.056 (5.60%) ค่า Durbin-Watson = 2.024

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างนโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยกำไรต่อหุ้น (EPS) พบว่า อัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) มีค่า Beta = 0.237, ค่า $t = 6.264$ และค่า Sig. = 0.000 ส่วนอัตราการจ่ายเงินปันผล (DPR) มีค่า Beta = 0.015, ค่า $t = 0.396$ และค่า Sig. = 0.692 นอกจากนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $R = 0.242$ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ $R^2 = 0.059$ ค่า Adjusted $R^2 = 0.056$ ค่า Durbin-Watson = 2.024 ค่า Tolerance = 0.914 และค่า VIF = 1.094 ซึ่งน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์เชิงพหุคูณ (Multicollinearity)

ผลการวิเคราะห์แสดงว่า อัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) ส่งผลเชิงบวกต่อกำไรต่อหุ้น (EPS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p = 0.000 < 0.01$) โดยเมื่อ DY เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ EPS เพิ่มขึ้น 0.032 หน่วย สะท้อนว่าบริษัทที่มีนโยบายจ่ายเงินปันผลตอบแทนสูงมักมีผลการดำเนินงานที่ดีและสามารถสร้างกำไรต่อหุ้นได้สูง อย่างไรก็ตาม อัตราการจ่ายเงินปันผล (DPR) ไม่ส่งผลต่อ EPS อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.692 > 0.05$) แสดงว่า DPR ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของกำไรต่อหุ้น ทั้งนี้ ค่า $R^2 = 0.059$ หมายความว่านโยบายการจ่ายเงินปันผลทั้งสองตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของกำไรต่อหุ้นได้เพียงร้อยละ 5.90 บ่งชี้ว่ายังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อกำไรต่อหุ้นมากกว่า

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยกำไรต่อหุ้น (EPS)

Model	Coefficients			t	Sig.	Collinearity	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	-0.012	0.017		-0.692	0.489		
ROA	0.017	0.001	0.643	16.278	0.000	0.550	1.819
ROE	0.000	0.000	0.028	0.844	0.399	0.769	1.301
GPM	0.001	0.001	0.041	1.330	0.184	0.891	1.122
NPM	0.000	0.000	-0.115	-3.390	0.001	0.749	1.335

ค่าสำคัญทางสถิติ $R = 0.622$ (62.20%) ค่า $R^2 = 0.387$ (38.70%)

ค่า Adjusted R Square = 0.384 (38.40%) ค่า Durbin-Watson = 2.057

จากตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยกำไรต่อหุ้น (EPS) พบว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีค่า Beta = 0.643, ค่า $t = 16.278$, และค่า Sig. = 0.000 ส่วนอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่า Beta = 0.028, ค่า $t = 0.844$, และค่า Sig. = 0.399 ส่วนอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) มีค่า Beta = 0.041, ค่า $t = 1.330$, และค่า Sig. = 0.184

และอัตรากำไรสุทธิ (NPM) มีค่า Beta = -0.115, ค่า t = -3.390, และค่า Sig. = 0.001 นอกจากนี้ค่า R = 0.622, $R^2 = 0.387$, Adjusted $R^2 = 0.384$ และค่า Durbin-Watson = 2.057 โดยค่า VIF ทุกตัวน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงพหุคูณ (Multicollinearity)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ROA ส่งผลเชิงบวกต่อ EPS อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p = 0.000 < 0.01$) โดยมีค่า Beta สูงสุดที่ 0.643 แสดงว่าเมื่อ ROA เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ EPS เพิ่มขึ้น 0.017 หน่วย สะท้อนว่าประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการสร้างกำไรต่อหุ้น ส่วน NPM ส่งผลเชิงลบต่อ EPS อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($p = 0.001 < 0.01$) โดยมีค่า Beta = -0.115 ซึ่งเป็นผลที่น่าสนใจและอาจเกิดจากการที่บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ หลายแห่งมี NPM ที่ผันผวนหรือเป็นลบ อย่างไรก็ตาม ROE และ GPM ไม่ส่งผลต่อ EPS อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.399$ และ 0.184 ตามลำดับ) ทั้งนี้ ค่า $R^2 = 0.387$ หมายความว่าความสามารถในการทำกำไรทั้งสี่ตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของกำไรต่อหุ้นได้ร้อยละ 38.70 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์นโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยราคาหุ้น (SP)

Model	Coefficients			t	Sig.	Collinearity	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	2.721	0.215		12.662	0.000		
DY	0.146	0.062	0.092	2.359	0.019	0.914	1.094
DPR	0.099	0.132	0.029	0.750	0.454	0.914	1.094

ค่าสำคัญทางสถิติ R = 0.104 (10.40%) ค่า $R^2 = 0.011$ (1.10%)

ค่า Adjusted R Square = 0.008 (0.80%) ค่า Durbin-Watson = 1.993

จากตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างนโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยราคาหุ้น (SP) พบว่า อัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) มีค่า Beta = 0.092, ค่า t = 2.359, และค่า Sig. = 0.019 ส่วนอัตราการจ่ายเงินปันผล (DPR) มีค่า Beta = 0.029, ค่า t = 0.750, และค่า Sig. = 0.454 นอกจากนี้ ค่า R = 0.104, $R^2 = 0.011$, Adjusted $R^2 = 0.008$ และค่า Durbin-Watson = 1.993 โดยค่า VIF ทุกตัวน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity

ผลการวิเคราะห์พบว่า อัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) ส่งผลเชิงบวกต่อราคาหุ้น (SP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.019 < 0.05$) โดยมีค่า Beta = 0.092 แสดงว่าเมื่อ DY เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ราคาหุ้นเพิ่มขึ้น 0.146 หน่วย สะท้อนว่าการจ่ายเงินปันผลตอบแทนที่สูงส่งสัญญาณเชิงบวกต่อตลาดและช่วยเพิ่มมูลค่าหุ้น อย่างไรก็ตามอัตราการจ่ายเงินปันผล (DPR) ไม่ส่งผลต่อราคาหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.454 > 0.05$) โดยมีค่า Beta เพียง 0.029 ทั้งนี้ ค่า $R^2 = 0.011$ หมายความว่านโยบายการจ่ายเงินปันผลทั้งสองตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของราคาหุ้นได้เพียงร้อยละ 1.10 เท่านั้น ซึ่งถือว่าน้อยมาก

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยราคาหุ้น (SP)

Model	Coefficients			t	Sig.	Collinearity	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	2.059	0.243		8.461	0.000		
ROA	0.123	0.015	0.386	8.323	0.000	0.550	1.819
ROE	0.000	0.003	0.003	0.082	0.934	0.769	1.301
GPM	0.023	0.007	0.115	3.153	0.002	0.891	1.122
NPM	-0.003	0.001	-0.117	-2.952	0.003	0.749	1.335

ค่าสำคัญทางสถิติ R = 0.396 (39.60%) ค่า $R^2 = 0.157$ (15.70%)

ค่า Adjusted R Square = 0.152 (15.20%) ค่า Durbin-Watson = 2.063

จากตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยราคาหุ้น (SP) พบว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีค่า Beta = 0.386, ค่า t = 8.323, และค่า Sig. = 0.000 ส่วนผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่า Beta = 0.003, ค่า t = 0.082, และค่า Sig. = 0.934 ส่วนอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) มีค่า Beta = 0.115, ค่า t = 3.153, และค่า Sig. = 0.002 และอัตรากำไรสุทธิ (NPM) มีค่า Beta = -0.117, ค่า t = -2.952, และค่า Sig. = 0.003 นอกจากนี้ ค่า R = 0.396, $R^2 = 0.157$, Adjusted $R^2 = 0.152$ และค่า Durbin-Watson = 2.063 โดยค่า VIF ทุกตัวน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity

ผลการวิเคราะห์พบว่า ROA ส่งผลเชิงบวกต่อราคาหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p = 0.000 < 0.01$) โดยมีค่า Beta สูงสุดที่ 0.386 แสดงว่าเมื่อ ROA เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ราคาหุ้นเพิ่มขึ้น 0.123 หน่วย สะท้อนว่าประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการเพิ่มมูลค่าหุ้น ส่วน GPM ส่งผลเชิงบวกต่อราคาหุ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($p = 0.002 < 0.01$) โดยมีค่า Beta = 0.115 แสดงว่าบริษัทที่ควบคุมต้นทุนการผลิตได้ดีมีแนวโน้มมีราคาหุ้นสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม NPM ส่งผลเชิงลบต่อราคาหุ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($p = 0.003 < 0.01$) โดยมีค่า Beta = -0.117 ส่วน ROE ไม่ส่งผลต่อราคาหุ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($p = 0.934 > 0.05$) ทั้งนี้ ค่า $R^2 = 0.157$ หมายความว่าความสามารถในการทำกำไรทั้งสี่ตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของราคาหุ้นได้ร้อยละ 15.70

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์นโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE)

Model	Coefficients			t	Sig.	Collinearity	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	22.888	3.393		6.745	0.000		
DY	-4.349	0.977	-0.157	-4.450	0.000	0.914	1.094
DPR	26.356	2.092	0.445	12.601	0.000	0.914	1.094

ค่าสำคัญทางสถิติ R = 0.426 (42.60%) ค่า $R^2 = 0.182$ (18.20%)

ค่า Adjusted R Square = 0.180 (18.00%) ค่า Durbin-Watson = 2.025

จากตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างนโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) พบว่า อัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) มีค่า Beta = -0.157, ค่า t = -4.450, และค่า Sig. = 0.000 ส่วนอัตราการจ่ายเงินปันผล (DPR) มีค่า Beta = 0.445, ค่า t = 12.601, และค่า Sig. = 0.000 นอกจากนี้ ค่า R = 0.426, $R^2 = 0.182$, Adjusted $R^2 = 0.180$ และค่า Durbin-Watson = 2.025 โดยค่า VIF ทุกตัวน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity

ผลการวิเคราะห์พบว่า DY ส่งผลเชิงลบต่ออัตราส่วน PE อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p = 0.000 < 0.01$) โดยมีค่า Beta = -0.157 แสดงว่าเมื่อ DY เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้อัตราส่วน PE ลดลง 4.349 หน่วย ซึ่งสะท้อนว่าบริษัทที่จ่ายเงินปันผลตอบแทนสูงมักมีอัตราส่วน PE ต่ำกว่า ส่วน DPR ส่งผลเชิงบวกต่ออัตราส่วน PE อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($p = 0.000 < 0.01$) โดยมีค่า Beta สูงที่ 0.445 แสดงว่าเมื่อ DPR เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้อัตราส่วน PE เพิ่มขึ้น 26.356 หน่วย สะท้อนว่าบริษัทที่จ่ายเงินปันผลในสัดส่วนสูงจากกำไรมักได้รับการประเมินมูลค่าที่สูงขึ้นจากนักลงทุน ทั้งนี้ ค่า $R^2 = 0.182$ หมายความว่านโยบายการจ่ายเงินปันผลทั้งสองตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของอัตราส่วน PE ได้ร้อยละ 18.20

ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE)

Model	Coefficients			t	Sig.	Collinearity	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	16.804	4.562		3.683	0.000		
ROA	0.062	0.277	0.011	0.224	0.823	0.550	1.819
ROE	0.042	0.060	0.030	0.706	0.480	0.769	1.301
GPM	0.384	0.139	0.109	2.770	0.006	0.891	1.122
NPM	0.013	0.020	0.027	0.619	0.536	0.749	1.335

ค่าสำคัญทางสถิติ R = 0.129 (12.90%) ค่า $R^2 = 0.017$ (1.70%)

ค่า Adjusted R Square = 0.011 (1.10%) ค่า Durbin-Watson = 2.042

จากตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) พบว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีค่า Beta = 0.011, ค่า t = 0.224, และค่า Sig. = 0.823 ส่วนอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่า Beta = 0.030, ค่า t = 0.706, และค่า Sig. = 0.480 ส่วนอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) มีค่า Beta = 0.109, ค่า t = 2.770, และค่า Sig. = 0.006 และอัตรากำไรสุทธิ (NPM) มีค่า Beta = 0.027, ค่า t = 0.619, และค่า Sig. = 0.536 นอกจากนี้ ค่า R = 0.129, $R^2 = 0.017$, Adjusted $R^2 = 0.011$ และค่า Durbin-Watson = 2.042 โดยค่า VIF ทุกตัวน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity

ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเพียง GPM เท่านั้นที่ส่งผลเชิงบวกต่ออัตราส่วน PE อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p = 0.006 < 0.01$) โดยมีค่า Beta = 0.109 แสดงว่าเมื่อ GPM เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้อัตราส่วน PE เพิ่มขึ้น 0.384 หน่วย สะท้อนว่าบริษัทที่สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้ดีและมีอัตรากำไรขั้นต้นสูงจะได้รับการประเมินมูลค่าที่สูงขึ้นจากนักลงทุน อย่างไรก็ตาม ROA, ROE และ NPM ไม่ส่งผลต่ออัตราส่วน PE อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.823$,

0.480 และ 0.536 ตามลำดับ) ทั้งนี้ ค่า $R^2 = 0.017$ หมายความว่าความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนโยบายการจ่ายเงินปันผลและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานได้ดังนี้

H1: นโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยกำไรต่อหุ้น ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนเงินปันผลต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DY) ส่งผลต่อกำไรต่อหุ้น อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนตามสมมติฐาน ในทางตรงกันข้าม อัตราส่วนการจ่ายเงินปันผล (DPR) ไม่ส่งผลต่อกำไรต่อหุ้น จึงไม่สนับสนุนตามสมมติฐาน

H2: ความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยกำไรต่อหุ้น ผลการวิจัยพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ส่งผลต่อกำไรต่อหุ้น อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนตามสมมติฐาน ในทางตรงกันข้ามอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ไม่ส่งผลต่อกำไรต่อหุ้น จึงไม่สนับสนุนตามสมมติฐาน ขณะที่อัตรากำไรสุทธิ (NPM) ส่งผลเชิงลบต่อกำไรต่อหุ้น อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่สนับสนุนต่อสมมติฐาน

H3: นโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยราคาหุ้น ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนเงินปันผลต่อส่วน (DY) ส่งผลต่อราคาต่อหุ้น อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนตามสมมติฐาน ในทางตรงกันข้าม อัตราส่วนการจ่ายเงินปันผล (DPR) ไม่ส่งผลต่อราคาต่อหุ้น จึงไม่สนับสนุนตามสมมติฐาน

H4: ความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยราคาหุ้น ผลการวิจัยพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ส่งผลต่อราคาหุ้น อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนตามสมมติฐาน ในทางตรงกันข้ามอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่ส่งผลต่อราคาหุ้น ขณะที่อัตรากำไรสุทธิ (NPM) ส่งผลเชิงลบต่อราคาหุ้น อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่สนับสนุนต่อสมมติฐาน

H5: นโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนเงินปันผลต่อส่วน (DY) ส่งผลเชิงลบต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่สนับสนุนตามสมมติฐาน ในทางตรงกันข้ามอัตราส่วนการจ่ายเงินปันผล (DPR) ส่งผลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร อย่างมีนัยสำคัญ จึงสนับสนุนตามสมมติฐาน

H6: ความสามารถในการทำกำไรส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดด้วยอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร ผลการวิจัยพบว่า อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ส่งผลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนตามสมมติฐาน ในขณะที่อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA), อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ไม่ส่งผลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร ซึ่งไม่สนับสนุนตามสมมติฐาน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องนโยบายการจ่ายเงินปันผลและความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดและประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อศึกษานโยบายการจ่ายเงินปันผลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผลการวิเคราะห์พบว่า นโยบายการจ่ายเงินปันผลส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ แตกต่างกันตามตัวชี้วัดที่ใช้วัด ได้แก่ อัตราเงินปันผล ต่อส่วน (DY) ส่งผลเชิงบวก

ต่อกำไรต่อหุ้น (EPS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และส่งผลเชิงบวกต่อราคาหุ้น (SP) ที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ส่งผลเชิงลบต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 สะท้อนว่าการจ่ายเงินปันผลในรูปแบบของผลตอบแทนที่ชัดเจนเป็นสัญญาณบ่งชี้ความมั่นคงทางการเงินและความสามารถในการสร้างกระแสเงินสดของบริษัท ทำให้นักลงทุนมีความเชื่อมั่นและประเมินมูลค่าหุ้นในเชิงบวก สอดคล้องข้อค้นพบของ ปิยะธิดา สะณารักษ์ (2566); วิไลลักษณ์ แสงสุวรรณ (2564); Bathia et al. (2020) ที่พบว่า DY ส่งผลเชิงบวกต่อราคาหุ้นในตลาดเกิดใหม่ และสนับสนุนแนวคิด Bird-in-the-Hand Theory ของ Gordon (1963); Lintner (1962) ที่ชี้ว่านักลงทุนให้คุณค่ากับเงินปันผล ซึ่งเป็นผลตอบแทนที่แน่นอนมากกว่ากำไรจากการเพิ่มมูลค่าหุ้นในอนาคต อย่างไรก็ตาม DY ที่อยู่ในระดับสูงอาจทำให้ตลาดมองว่าบริษัทมีโอกาสดำเนินกิจการที่เสี่ยงเกินไป ส่งผลให้อัตราส่วน PE ลดลง ในขณะที่ อัตราการจ่ายเงินปันผล (DPR) ไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อกำไรต่อหุ้น (EPS) และราคาหุ้น (SP) แต่กลับส่งผลเชิงบวกต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา มาศ ชมภู (2563) และ เบญจพร โมกขะเวส และ มนัส หัสกุล (2565) ที่พบว่า DPR สะท้อนนโยบายและความมั่นใจของผู้บริหารต่อความสามารถในการทำกำไร รวมถึงความยั่งยืนของกระแสเงินสดมากกว่าการส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานทางบัญชีในระยะสั้น

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการทำกำไรมีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานแตกต่างกันไปตามตัวชี้วัดอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) เป็นตัวแปรที่ส่งผลเชิงบวกต่อกำไรต่อหุ้น (EPS) และราคาหุ้น (SP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ไม่ส่งผลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล ทวนทอง (2565) ที่ชี้ว่า ROA เป็นตัวชี้วัดสำคัญของประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ทั้งหมดของบริษัทในการสร้างกำไร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนชา สุวรรณกลาง (2564); เจนจิรา จันทรวง และ พรรณทิพย์ อย่างกลิ่น (2565) ที่อธิบายว่า ROE อาจได้รับอิทธิพลจากโครงสร้างเงินทุนและการใช้โครงสร้างทางการเงิน ทำให้ไม่สะท้อนประสิทธิภาพการดำเนินงานที่แท้จริง โดยเฉพาะในบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก ในทำนองเดียวกับผลการศึกษาของ Njoku and Lee (2024) ที่ชี้ว่าบทบาทของ ROE อาจแตกต่างกันไปตามบริบทของตลาดและโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ ในทางกลับกันอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ไม่ส่งผลต่อ EPS แต่ส่งผลเชิงบวกต่อ SP และ PE อย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่านักลงทุนให้ความสำคัญกับความสามารถในการควบคุมต้นทุนและศักยภาพในการแข่งขันของบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิพงษ์ วรรณิก (2565) และ พิชาพร เทศฤทธิ์ และคณะ (2567) ที่พบว่า GPM เป็นปัจจัยสำคัญต่อการประเมินมูลค่าหุ้นในระยะยาว อย่างไรก็ตาม อัตรากำไรสุทธิ (NPM) ส่งผลเชิงลบต่อ EPS และ SP อย่างมีนัยสำคัญ และไม่ส่งผลต่อ PE ซึ่งอาจเกิดจากความผันผวนของกำไรสุทธิ รายการพิเศษทางบัญชี และลักษณะเฉพาะของบริษัทในตลาดเอ็ม เอ ไอ ในทำนองเดียวกับที่ อภิญา มาศ ชมภู (2563) และ พรพิมล ทวนทอง (2565) ได้อธิบายไว้ แม้ผลการศึกษาจากงานวิจัยในต่างประเทศจะแตกต่างกัน แต่ยังคงสะท้อนให้เห็นถึงบริบทเฉพาะของตลาดทุนไทยสำหรับบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยใช้

1.1 สำหรับผู้บริหาร ควรมุ่งเน้นยกระดับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) เป็นอันดับแรก เนื่องจากส่งผลบวกสูงสุดต่อกำไรต่อหุ้นและราคาหุ้น พร้อมใช้อัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) ที่เหมาะสมเพื่อสร้างความเชื่อมั่น และปรับอัตราการจ่ายเงินปันผล (DPR) ให้สูงขึ้นเมื่อต้องการเพิ่ม PE เพื่อสมดุลระหว่างผลตอบแทนผู้ถือหุ้นกับสภาพคล่องสำหรับการเติบโต

1.2 สำหรับนักลงทุน ให้ความสำคัญกับบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) สูงอย่างต่อเนื่อง มากกว่าอัตรากำไรสุทธิ (NPM) หรืออัตราทางการเงินปันผล (DPR) เพราะเป็นตัวทำนายการเพิ่มขึ้นของราคาหุ้นในระยะกลางยาวได้แม่นยำกว่า ควรเลือกหุ้นที่มีอัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) ระดับปานกลาง-สูง เพื่อผลตอบแทนรวมที่ดีกว่า โดยเฉพาะในช่วงตลาดผันผวน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการขยายขอบเขตเปรียบเทียบกับตลาด SET และเพิ่มตัวแปรควบคุม เช่น โครงสร้างเงินทุน สภาพคล่อง ขนาด อายุบริษัท โอกาสการเติบโต และธรรมาภิบาล รวมทั้งขยายระยะเวลาการศึกษา มากกว่า 5 ปี เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- เจนจิรา จันทรทอง และ พรรณทิพย์ อย่างกลั่น (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงิน นโยบายการจ่ายเงินปันผลกับราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 5(3), 371–383. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/SSRUJPD/article/view/260318>
- ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. (2568). *ข้อมูลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์*. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2568, จาก <https://www.set.or.th>
- ธณชา สุวรรณกลาง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มธุรกิจการแพทย์. *บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*.
- ธีรพงษ์ วรรณิกา. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหุ้นและอัตราเงินปันผลตอบแทน. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 18(1), 56–74.
- เบญจพร โมกษะเวส และ มนัส หัสกุล. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดทางการเงินกับผลตอบแทนจากเงินปันผล. *วารสารวิชาการบัญชีและการเงิน*, 14(2), 88–102.
- ปิยะธิดา สะณารักษ์. (2566). ผลกระทบของอัตราส่วนทางการเงินต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่ถูกคัดเลือกให้อยู่ในดัชนีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีและการบริหารการเงิน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- พรพิมล ทวนทอง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานและผลตอบแทนจากการลงทุนของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ. *บัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.
- พิชชาพร เทศฤทธิ์, ธีรวิทย์ ยังสุข, และ ดารณี เอื้อชนะจิต. (2567). ประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้น และมูลค่าหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 5(1), 172-185. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU/article/view/3670>
- วิไลลักษณ์ แสงสุวรรณ. (2564). ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินต่อราคาหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100. *บัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.

- อภิญญา มาศ ชมภู. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กลุ่ม SET100). บัณฑิตศึกษาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Bathia, D., Bouras, C., Demirer, R., & Gupta, R. (2020). Cross-border capital flows and return dynamics in emerging stock markets: Relative roles of equity and debt flows. *Journal of International Money and Finance*, 109, 102258. <https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2020.102258>
- Gordon, M. J. (1963). Optimal investment and financing policy. *The Journal of Finance*, 18(2), 264-272. <https://www.jstor.org/stable/2977907>
- Lintner, J. (1962). Dividends, earnings, leverage, stock prices and the supply of capital to corporations. *The Review of Economics and Statistics*, 44(3), 243-269. <https://www.jstor.org/stable/1926397>
- World Bank Group. (2023). *Global Economic Prospects, June 2023*. Retrieved October 20, 2025, from <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/39846>

อิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Influence of Sustainability Disclosure and Credit Risk on the Market Value of Firm's of Listed Companies Resource Industry on the Stock Exchange of Thailand

จิราพรณ นาคประกอบ¹ และ เบญจพร โมกขเวส²

Jiraphun Nakprakob¹ and Benjaporn Mokkhavesa²

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์^{1,2}

Faculty of Accountancy, Rajapruck University^{1,2}

67109660015@rpu.ac.th¹, Bemokk@rpu.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ศึกษาวิจัยจากประชากรซึ่งเป็นบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรจำนวน 61 บริษัท เก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี และรายงานประจำปี ระหว่างปี พ.ศ.2563 - พ.ศ.2567 รวมระยะเวลา 5 ปี การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดค่าจากราคาหุ้น และอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ไม่มีอิทธิพลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร ส่วนการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ด้านสังคมมีอิทธิพลเชิงลบต่อราคาหุ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ไม่มีอิทธิพลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรและอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ด้านกำกับดูแลกิจการกับความเสี่ยงด้านเครดิต ได้แก่ ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้าและอัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดค่าจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร ราคาหุ้นและอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน, ความเสี่ยงด้านเครดิต, มูลค่าตลาดของกิจการ, กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร

Abstract

This research aims to study the influence of sustainability disclosure and credit risk on the market value of listed companies in the resource industry group on the Stock Exchange of Thailand. The study population consisted of 61 companies in the resource industry group. Data was collected from financial statements, annual information disclosure statements, and annual reports from 2020 to

2024 (5-year period). Data analysis included descriptive statistics, correlation coefficient analysis, and multiple regression analysis. The research findings revealed that disclosure of environmental sustainability information had a statistically significant positive influence on the company's market value, measured by share price and the price-to-book ratio (at the 0.01 level), but no influence on the price-to-earnings ratio. Conversely, disclosure of social sustainability information had a statistically significant negative influence on share price (at the 0.01 level), but no influence on the price-to-earnings ratio or the price-to-book ratio. However, the research also found that disclosure of sustainability information related to corporate governance and credit risk, including interest payment ability, payables term, and cash flow to total liabilities ratio, had no influence on the company's market value, measured by the price-to-earnings ratio, share price, and the price-to-book ratio.

Keywords: Sustainability disclosure, Credit risk, Business market value, Resources industry group

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน ความยั่งยืน (Sustainability) ได้รับความสนใจอย่างเข้มข้นจากสังคมโลก โดยครอบคลุมมิติสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social, and Governance: ESG) ซึ่งไม่ใช่เพียงแนวโน้มชั่วคราว แต่กลายเป็นรากฐานสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาทั้งระดับนานาชาติ ภูมิภาค และประเทศ ปัจจัยขับเคลื่อนหลักคือวิกฤตสภาพภูมิอากาศ (Climate Crisis) ที่รุนแรงขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกจากก๊าซเรือนกระจก การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Loss) และภัยพิบัติธรรมชาติที่บ่อยครั้งและรุนแรงมากขึ้น บริษัทจึงหันมาลงทุนในเทคโนโลยีสีเขียวห่วงโซ่อุปทานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และแนวปฏิบัติด้านแรงงานที่เป็นธรรม ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio) ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า และอัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวมเป็นเครื่องมือประเมินความมั่นคงทางการเงินที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนและราคาหุ้น ทำให้การเปิดเผยข้อมูลโปร่งใสเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือต่อตลาดทุน อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (P/E Ratio) สะท้อนความคาดหวังการเติบโต โดยบริษัทที่มี P/E สูงบ่งชี้แนวโน้มเติบโตสูง ตาม Rule of Twenty (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2563) ราคาหุ้น (PRI) และอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (P/BV) เป็นตัวแทนมูลค่ากิจการและมุมมองนักลงทุน การเปิดเผยข้อมูลเชิงโครงสร้าง เช่น การเปลี่ยน CEO ยังกระตุ้นปฏิกิริยาตลาดอย่างมีนัยสำคัญ (Jabbar et al., 2021) ในบริบทเศรษฐกิจชะลอตัวทั่วโลกและประเทศไทย ประชาชนหันมาลงทุนในหลักทรัพย์มากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับมูลค่าตลาดจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร (Resources Industry) ซึ่งรวมพลังงาน ปิโตรเคมี เหมืองแร่ และวัสดุก่อสร้าง เป็นกลุ่มที่มีบทบาทเชิงโครงสร้างในเศรษฐกิจไทย ผ่านการผลิต ส่งออก (อย่างเช่น PTT) การจ้างงาน และรายได้รัฐจากภาษี/สัมปทาน กิจการกลุ่มนี้ขนาดใหญ่ใช้ทุนสูง (capital-intensive) มีห่วงโซ่อุปทานกว้างและส่งผลกระทบโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อม-ชุมชน จึงถูกติดตามอย่างเข้มงวด ด้าน ESG (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2564) กลุ่มนี้เผชิญความผันผวนสูงจากวัฏจักรเศรษฐกิจและความเสี่ยงเครดิตสูงจากโครงสร้างหนี้ (leverage) การเปิดเผย ESG ที่ดีควบคู่กับสถานะทางการเงินมั่นคงช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นและมูลค่าตลาด โดยเฉพาะในกลุ่มที่นักลงทุนระมัดระวังสูง แม้ว่าในต่างประเทศจะมีการศึกษาอิทธิพลของ ESG ที่มีต่อมูลค่าตลาดกันอย่างแพร่หลายแต่ในประเทศไทยยังมีการศึกษาค่อนข้างจำกัด (แม้ข้อมูลล่าสุดปี 2024 - 2025 แสดงการเปลี่ยนแปลงตามภาวะเศรษฐกิจและสัดส่วนที่ผันผวน) สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Falayi et al. (2024) พบว่าการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในจีเรียมี

ผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อมูลค่าหุ้น ผลลัพธ์นี้ทำให้ฝ่ายบริหารของบริษัทตระหนักถึงข้อเท็จจริงสำหรับการเติบโตในระยะยาวของบริษัทซึ่งขึ้นอยู่กับชื่อเสียงที่ต้ออันจะส่งผลให้ราคาหุ้นสูงขึ้น ในทำนองเดียวกันกับผลการศึกษาของ กฤษฎา อึ้งทองหล่อ และ ประเวศ เพ็ญภูมิกุล (2566) พบว่าความสามารถชำระหนี้ หนี้สินต่อสินทรัพย์และหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีอิทธิพลต่อกำไร และข้อค้นพบของ ญัฐพัชร นวลมณีฐิติ (2563) ที่อธิบายว่าการบริหารความเสี่ยงองค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อมูลค่ากิจการผ่านความเสี่ยงทางการเงิน การศึกษาอิทธิพลของการบริหารความเสี่ยงองค์กรที่มีต่อมูลค่ากิจการที่วัดโดยใช้ Tobin'Q ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงมีคุณค่าทางวิชาการและเชิงปฏิบัติสูง สนับสนุนการตัดสินใจของนักลงทุน ภาคธุรกิจ ผู้กำหนดนโยบายและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทเศรษฐกิจไทย

ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนและการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีประสิทธิภาพจะช่วยดึงดูดการลงทุนเพิ่มเติมส่งผลให้เกิดการเติบโตของเศรษฐกิจและเสริมความแข็งแกร่งให้กับระบบตลาดทุน ผลการวิจัยยังให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงด้านเครดิตกับมูลค่าตลาดช่วยให้สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้ดีขึ้นลดโอกาสเกิดวิกฤตการเงินและส่งเสริมความมั่นคงของระบบการเงินโดยรวมส่งเสริมให้ภาคธุรกิจตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูล ESG และการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิต ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนในอุตสาหกรรมทรัพยากร สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในระดับชาติ ผลลัพธ์นี้ยังสามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานกำกับดูแลในการกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนและการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิต ซึ่งจะช่วยยกระดับมาตรฐานการดำเนินงาน เพิ่มความโปร่งใสและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของตลาดทุนไทย ยิ่งไปกว่านั้นการที่บริษัทในอุตสาหกรรมทรัพยากรให้ความสำคัญกับความยั่งยืนและการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตจะช่วยยกระดับภาพลักษณ์ของประเทศไทยในฐานะประเทศที่มุ่งพัฒนาอย่างยั่งยืน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับโลกและดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติมากขึ้น การวิจัยนี้จึงมีคุณค่าทั้งในมิติวิชาการ และมีติปฏิบัติ โดยสนับสนุนการตัดสินใจลงทุน การพยากรณ์แนวโน้มองค์กร การเปรียบเทียบประสิทธิภาพ การส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน การกำหนดนโยบายและการยกระดับภาพลักษณ์ประเทศ ซึ่งจะส่งผลดีต่อภาคธุรกิจ เศรษฐกิจและสังคมไทยในภาพรวมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบอิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หากพบว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและความเสี่ยงด้านเครดิตมีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการจะสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ไม่ใช่เพียงการตอบสนองต่อข้อกำหนดตามกฎหมาย แต่ยังเป็นกลไกเชิงกลยุทธ์ในการลดความไม่สมมาตรของข้อมูล (Information Asymmetry) ระหว่างบริษัทกับผู้ลงทุน ซึ่งจะนำไปสู่การประเมินค่าหลักทรัพย์ที่ใกล้เคียงกับมูลค่าที่แท้จริงมากขึ้น สร้างคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจและภาพลักษณ์ที่ดี สื่อสารการดำเนินงานอย่างโปร่งใส สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งสะท้อนออกมาในมูลค่าตลาดที่สูงขึ้น รวมทั้งประเด็นด้านความเสี่ยงด้านเครดิตซึ่งจะสะท้อนว่านักลงทุน

ให้ความสำคัญกับสถานะทางการเงินและความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการ และใช้ข้อมูลดังกล่าวในการกำหนดและประเมินมูลค่าหุ้น

2. ประโยชน์ต่อนักลงทุนและนักวิเคราะห์และภาคธุรกิจ สามารถใช้เป็นข้อมูลเสริมการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สะท้อนถึงการบริหารความเสี่ยงที่ดี มีธรรมาภิบาลสูงและเป็นสัญญาณบวกในการคัดกรองบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนที่เข้มแข็ง แสดงถึงโปร่งใสและความรับผิดชอบของผู้บริหารซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่น และเป็นแนวทางให้ภาคธุรกิจในการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารความยั่งยืนที่ชัดเจนมากขึ้น การตัดสินใจลงทุนในส่วนที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือยกระดับธรรมาภิบาลในระดับที่สูงขึ้น เชื่อมโยงกับการมีระดับความเสี่ยงด้านเครดิตอยู่ในระดับที่เหมาะสม สร้างความน่าเชื่อถือทางการเงิน ส่งผลให้การประเมินมูลค่าหลักทรัพย์แม่นยำมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การลงทุนในบริษัทที่มีเสถียรภาพในระยะยาวและส่งเสริมความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทุนของบริษัทในอนาคต

3. ประโยชน์ต่อหน่วยงานกำกับดูแล สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นหลักฐานเชิงวิชาการเพื่อส่งเสริมหรือกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องมีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนที่ครบถ้วนและมีคุณภาพสูงขึ้น เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักเกณฑ์หรือมาตรฐาน CG Code ให้ครอบคลุมประเด็นด้าน ESG และความเสี่ยงด้านเครดิตมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การกำกับดูแลที่รัดกุม โปร่งใส และตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่อยู่ในกลุ่มดัชนีความยั่งยืนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET ESG) โดยศึกษาข้อมูลระหว่างปี 2563 - 2567 รวมระยะเวลา 5 ปี การศึกษาครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ซึ่งเป็นบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เข้าหลักเกณฑ์และมีลักษณะเป็นไปตามที่กำหนด ทำให้ได้ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยรวมจำนวนทั้งสิ้น 61 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2568)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งได้จากงบการเงิน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) และรายงานประจำปี จากเว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ความเสี่ยงด้านเครดิต และมูลค่าตลาดของกิจการของบริษัทในดัชนีความยั่งยืนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ตารางที่ 1 แสดงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวย่อ	ตัวแปร	วัดค่าโดย	หน่วยวัด	พิจารณาจาก
ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)				
ENV	1. ด้านสิ่งแวดล้อม	ตัวชี้วัดที่มีการเปิดเผยข้อมูลรายงาน	ร้อยละ	คะแนนการเปิดเผยข้อมูล
SOC	2. ด้านสังคม	ความยั่งยืนกำหนดค่าคะแนน เท่ากับ 1		รายงานความยั่งยืนแต่ละ
GOV	3. ด้านการกำกับดูแลกิจการ	ตัวชี้วัดที่ไม่มีการเปิดเผยในรายงาน	ปี	
		ความยั่งยืนกำหนดค่าคะแนน เท่ากับ 0		

ตัวย่อ	ตัวแปร	วัดค่าโดย	หน่วยวัด	พิจารณาจาก
ICR	ความสามารถในการ จ่ายดอกเบี้ย	<u>กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี</u> ดอกเบี้ยจ่าย	เท่า	อัตราส่วนทางการเงินที่วัด ว่าธุรกิจมีกำไรจากการ ดำเนินงานมากพอที่จะ จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ได้กี่เท่า
CFOTD	อัตราส่วนกระแสเงิน สดต่อหนี้สินรวม	<u>กระแสเงินสดจากกิจการดำเนินงาน</u> หนี้สินรวม	เท่า	ความสามารถของบริษัท ในการชำระหนี้ทั้งหมด โดยใช้กระแสเงินสดจาก การดำเนินงานต่อหนี้สิน
ตัวแปรตาม (Dependent Variables)				
PE	อัตราส่วนราคา ตลาดต่อกำไร	<u>ราคาตลาดต่อกำไร</u> กำไรสุทธิต่อหุ้น	เท่า	ราคาตลาดต่อหุ้นที่นัก ลงทุนยินดีจ่ายเงินซื้อหุ้น ในราคาที่เป็นกี่เท่าของ กำไรสุทธิต่อหุ้น
PRI	ราคาหุ้น	ข้อมูลสรุปราคาปิดของตลาดหลักทรัพย์	บาท	ราคาหุ้นหลังจากบริษัทจด ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น หรือลดลงจากการตกลง ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ทำงานเสนอซื้อขาย
PBV	อัตราส่วนราคา ตลาดต่อมูลค่าทาง บัญชี	<u>ราคาตลาดต่อหุ้น</u> มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น	เท่า	เพื่อประเมินสถานะความ มั่นคงของกิจการโดยถ้า อัตราส่วนนี้ยังสูงแสดงว่า ราคาตลาดมากกว่าราคา มูลค่าตามบัญชีหรือมุล ค่าที่แท้จริงของหุ้นนั้นสูง กว่าราคาบัญชีซึ่งแสดงว่า บริษัทมีความมั่นคงเป็นที่ น่าเชื่อถือ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเบื้องต้นของตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา โดยแสดงผลเป็นค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

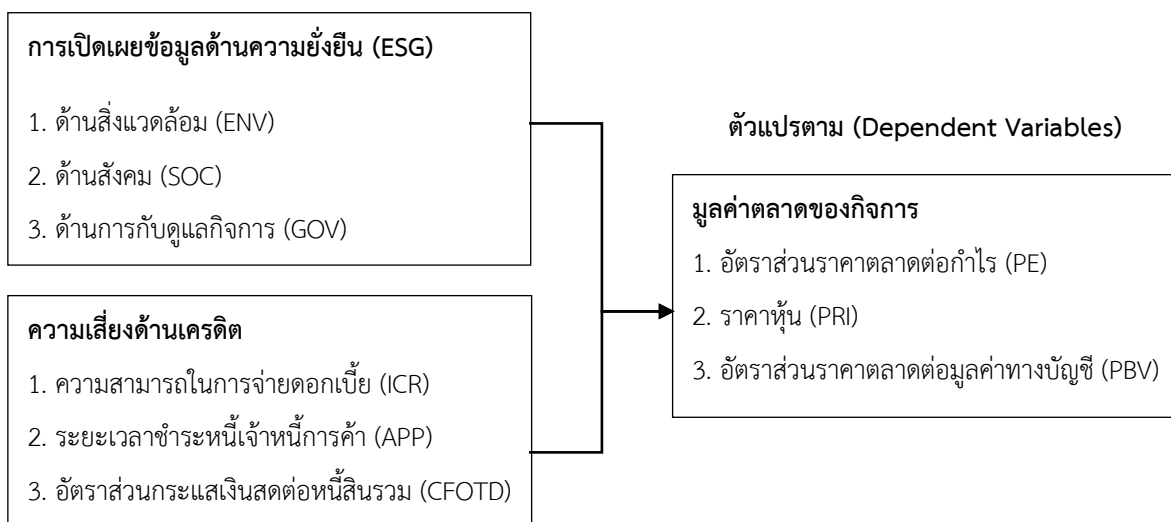
2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ใช้พิจารณาโดยกำหนดค่าความสัมพันธ์ไว้หากมีค่าเกินกว่า 0.80 แสดงว่าจะเกิดปัญหาจากการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก (Multicollinearity) (Field, 2000)

3. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการ โดยทำการวิเคราะห์ การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) ด้านสังคม (SOC) ด้านการกำกับดูแลกิจการ (GOV) และความเสี่ยงด้านเครดิต ประกอบด้วย ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า (APP) อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม (CFOTD) ประเมินอิทธิพลที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดค่าจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) ราคาหุ้น (PRI) อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึง อิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีมูลค่าตลาดของกิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

จากการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีตัวแปรอิสระ คือ การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน และความเสี่ยงด้านเครดิต และตัวแปรตาม คือ มูลค่าตลาดของกิจการ ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังที่ปรากฏในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ด้านสิ่งแวดล้อม (ENV)	0.00	0.71	0.29	0.20
ด้านสังคม (SOC)	0.00	0.88	0.36	0.19
ด้านการกำกับดูแลกิจการ (GOV)	0.00	0.92	0.31	0.30
ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR)	-118.61	7166.33	72.80	571.57
ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า (APP)	0.00	1286.70	80.86	140.33
อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม (CFOTD)	-2.06	5.91	0.16	0.45
อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE)	0.00	824.13	20.43	56.24
ราคาหุ้น (PRI)	0.00	200.00	15.91	31.09
อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV)	0.00	11.65	1.98	1.33

จากตารางที่ 2 ตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.29 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 และค่าสูงสุดเท่ากับ 0.71 ด้านสังคม (SOC) พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.36 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 และค่าสูงสุดเท่ากับ 0.88 และด้านการกำกับดูแลกิจการ (GOV) พบว่า การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนด้านการกำกับดูแลกิจการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.31 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 และค่าสูงสุดเท่ากับ 0.92 ส่วนตัวแปรความเสี่ยงด้านเครดิต ได้แก่ ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 72.80 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 571.57 ค่าต่ำสุดเท่ากับ -118.61 และค่าสูงสุดเท่ากับ 7166.33 ระยะจ่ายชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า (APP) พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.86 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 140.33 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 และค่าสูงสุดเท่ากับ 1286.70 อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม (CFOTD) พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.16 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ค่าต่ำสุดเท่ากับ -2.06 และค่าสูงสุดเท่ากับ 5.91 และตัวแปรมูลค่าตลาดของกิจการ ได้แก่ อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.43 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 56.24 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 และค่าสูงสุดเท่ากับ 824.13 ราคาหุ้น (PRI) พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.91 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 31.09 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 และค่าสูงสุดเท่ากับ 200.00 อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.98 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.33 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 และค่าสูงสุดเท่ากับ 11.65

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis)

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) ในการทดสอบระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยผลการวิเคราะห์ดังที่ปรากฏในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Correlation Analysis)

ตัวแปรอิสระ	ENV	SOC	GOV	ICR	APP	CFOTD
ENV	1					
SOC	.708**	1				
GOV	.673**	.749**	1			
ICR	.093	.121*	.001	1		

ตัวแปรอิสระ	ENV	SOC	GOV	ICR	APP	CFOTP
APP	.123*	-.110	-.062	-.049	1	
CFOP	.077	.127*	.067	.177**	-.052	1

หมายเหตุ: **, * ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ 0.05 (ตามลำดับ)

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร (ENV, SOC, GOV, ICR, APP, CFOTD) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.110 ถึง 0.749 ซึ่งไม่เกินกว่า 0.80 จึงไม่เกิดปัญหาที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูงมาก (Multicollinearity) รวมทั้งทำการวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 1.004– 2.753 ซึ่งน้อยกว่า 10 จึงไม่เกิด Multicollinearity และเมื่อวิเคราะห์ค่า Durbin-Watson พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 1.827-2.044 เป็นไปตามข้อกำหนดซึ่งจะต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 1.50-2.50 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดนี้ไม่มีอัตสหสัมพันธ์ในข้อมูล (Autocorrelation) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2555) จึงสามารถนำตัวแปรอิสระทั้งหมดนี้เข้าสู่สมการถดถอยเชิงพหุคูณ

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเพื่อทดสอบอิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ดังที่ปรากฏในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของอิทธิพลการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการ

ชื่อตัวแปร	PE			PRI			PBV			VIF
	Std. error	Beta	Sig	Std. error	Beta	Sig	Std. error	Beta	Sig	
ENV	24.201	0.106	0.214	12.268	0.607	0.000**	0.567	0.218	0.010**	2.212
SOC	27.657	-0.091	0.340	14.021	-0.400	0.000**	0.648	-0.127	0.179	2.753
GOV	17.112	0.101	0.265	8.675	-0.086	0.302	0.401	-0.168	0.062	2.513
ICR	0.006	-0.020	0.736	0.003	-0.050	0.395	0.000	0.013	0.819	1.034
APP	0.023	0.002	0.978	0.013	0.059	0.309	0.001	0.039	0.498	1.004
CFOTD	7.274	-0.024	0.679	4.011	0.030	0.306	0.172	0.011	0.846	1.034

$R^2 = 0.017$ Adj $R^2 = 0.007$ Durbin-Watson = 2.044 (ESG : PE)

$R^2 = 0.173$ Adj $R^2 = 0.165$ Durbin-Watson = 1.978 (ESG : PRI)

$R^2 = 0.035$ Adj $R^2 = 0.026$ Durbin-Watson = 1.831 (ESG : PBV)

$R^2 = 0.001$ Adj $R^2 = -0.009$ Durbin-Watson = 2.042 (CR : PE)

$R^2 = 0.006$ Adj $R^2 = -0.004$ Durbin-Watson = 1.987 (CR : PRI)

$R^2 = 0.002$ Adj $R^2 = -0.008$ Durbin-Watson = 1.827 (CR : PBV)

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ สรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

1. อิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดค่าจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) ประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.106 โดยมี

ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ(P- Value) เท่ากับ 0.214 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Sig. = 0.214 > 0.05) ด้านสังคม (SOC) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.091 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.340 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Sig. = 0.340 > 0.05) ด้านการกำกับดูแลกิจการ (GOV) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.101 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.265 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Sig. = 0.265 > 0.05) แสดงให้เห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านการกำกับดูแลกิจการ ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร

2. อิทธิพลของความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) ประกอบด้วย ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.020 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.736 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Sig. = 0.736 > 0.05) ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า (APP) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.002 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.978 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Sig. = 0.978 > 0.05) อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม (CFOTD) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.024 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.679 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Sig. = 0.679 > 0.05) แสดงให้เห็นว่า ความเสี่ยงด้านเครดิต ประกอบด้วย ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า และอัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร

3. อิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากราคาหุ้น (PRI) ประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.607 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ(P- Value) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (Sig. = 0.000 < 0.01) ด้านสังคม (SOC) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.400 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (Sig. = 0.000 < 0.01) ด้านการกำกับดูแลกิจการ (GOV) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.086 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.302 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Sig. = 0.302 > 0.05) แสดงให้เห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากราคาหุ้น ส่วนด้านสังคมมีอิทธิพลเชิงลบต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากราคาหุ้น ขณะที่ด้านการกำกับดูแลกิจการไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากราคาหุ้น

4. อิทธิพลของความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากราคาหุ้น (PRI) ประกอบด้วย ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.05 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.395 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Sig. = 0.395 > 0.05) ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า (APP) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.059 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.309 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Sig. = 0.309 > 0.05) อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม (CFOTD) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.030 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.306 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Sig. = 0.306 > 0.05) แสดงให้เห็นว่า ความเสี่ยงด้านเครดิต ประกอบด้วย ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า และอัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากราคาหุ้น

5. อิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) ประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.218 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ(P- Value) เท่ากับ 0.010 ซึ่งเท่ากับที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (Sig. = 0.010 = 0.01) ด้านสังคม (SOC) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.127 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P-

Value) เท่ากับ 0.179 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($\text{Sig.} = 0.179 > 0.05$) ด้านการกำกับดูแลกิจการ (GOV) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.168 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.062 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($\text{Sig.} = 0.062 > 0.05$) แสดงให้เห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี ส่วนด้านสังคม และด้านการกำกับดูแลกิจการ ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ซึ่งวัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี

6. อิทธิพลของความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) ประกอบด้วย ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.013 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.819 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($\text{Sig.} = 0.819 > 0.05$) ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า (APP) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.039 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.498 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($\text{Sig.} = 0.498 > 0.05$) อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม (CFOTD) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.011 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (P- Value) เท่ากับ 0.846 ซึ่งมากกว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($\text{Sig.} = 0.846 > 0.05$) แสดงให้เห็นว่า ความเสี่ยงด้านเครดิต ประกอบด้วย ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า และอัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี

สรุปผลการวิจัย

1. การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. ความเสี่ยงด้านเครดิต ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
3. การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากราคาหุ้น (PRI) ด้านสังคม (SOC) มีอิทธิพลเชิงลบต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากราคาหุ้น (PRI) ด้านการกำกับดูแลกิจการ (GOV) ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากราคาหุ้น (PRI) ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
4. ความเสี่ยงด้านเครดิต ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากราคาหุ้น (PRI) ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
5. การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) ด้านสังคม (SOC) ด้านการกำกับดูแลกิจการ (GOV) ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
6. ความเสี่ยงด้านเครดิต ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องอิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่าตลาดของกิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนต่อมูลค่าตลาดของกิจการในบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดค่าจากราคาหุ้น (PRI) และอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักลงทุนให้คุณค่ากับการเปิดเผยด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ช่วยเสริมภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และลดความเสี่ยงรับรู้ในอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบสูงต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวโน้ม ESG ระดับสากลและนโยบายของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรพรรณ เขียววูจิ และคณะ (2568) พบว่า ความสัมพันธ์ของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่มีผลต่อมูลค่าองค์กร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI ผลการวิจัยพบว่า การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมูลค่าองค์กรด้านอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี และการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนด้านสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมูลค่าองค์กรด้านอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี โดยผลการศึกษาสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในมุมมองทางด้านการมีส่วนได้ส่วนเสีย จากทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กร ซึ่งช่วยให้สามารถพัฒนาองค์กรในทิศทางที่ยั่งยืนและโปร่งใส โดยการบริหารจัดการความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดจากการตัดสินใจในเชิงธุรกิจ และมีผลโดยตรงต่อการสร้างคุณค่าในระยะยาว การนำทฤษฎีนี้ไปใช้ในประเทศไทยก็มีการพัฒนาและขยายตัวในเชิงบูรณาการกับแนวทางการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมกับสังคม และการปฏิบัติตามมาตรฐานทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดขึ้น

ส่วนด้านสังคม (SOC) มีอิทธิพลเชิงลบต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดค่าจากราคาหุ้น (PRI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่านักลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรยังมองการเปิดเผยด้านสังคมเป็นต้นทุนระยะสั้นที่อาจกระทบกำไรและกระแสเงินสด จึงให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการเงินและราคาสินค้าโภคภัณฑ์มากกว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กนกพร รัตนอำพล และคณะ (2564) ที่พบว่า การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนด้านสังคม (SOC) มีอิทธิพลเชิงลบต่อราคาหุ้น (PRI)

นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) ด้านสังคม (SOC) และด้านการกำกับดูแลกิจการ (GOV) ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการ ที่วัดค่าจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) ส่วนด้านสังคม (SOC) และด้านการกำกับดูแลกิจการ (GOV) ไม่มีอิทธิพลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) และยังพบอีกว่าด้านการกำกับดูแลกิจการ (GOV) ไม่มีอิทธิพลต่อราคาหุ้น (PRI) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กัลย์สุตา แหวนทองคำ (2563) ค้นพบว่าการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนด้านกำกับดูแลกิจการ (GOV) และการเปิดเผยข้อมูล ESG โดยรวม ไม่มีอิทธิพลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (PE) และในทำนองเดียวกันกับผลการศึกษาของ อรรณพศักดิ์ ทนไชย และ จินตนา โสมโสตา (2568) พบว่าการดำเนินงานด้าน ESG ไม่ได้ส่งผลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถในการทำกำไรและมูลค่ากิจการในทุกมิติ โดยเฉพาะมิติด้านสังคมและการกำกับดูแลที่อาจสร้างภาระต้นทุนหรือความซับซ้อนในการบริหารงานมากกว่าประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ เนื่องจากความผันผวนสูงของกำไรในอุตสาหกรรมนี้จากปัจจัยภายนอก ทำให้การเปิดเผยความยั่งยืนยังไม่ส่งผลต่อความคาดหวังกำไรต่อหุ้นในสายตานักลงทุน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริกัลยา ตันมิ่ง (2565) พบว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีผลต่อมูลค่ากิจการตามราคาตลาด 5 ตัวแปร ได้แก่ อัตราส่วนมูลค่าราคาตลาดต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิต่อหุ้น และอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น ส่วนการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน มีผลเชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความเสี่ยงด้านเครดิตที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงด้านเครดิต ประกอบด้วยความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) ระยะเวลาชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า (APP) และอัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม

(CFOTD) ไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของกิจการในทุกตัวชี้วัด (PE, PRI, PBV) เป็นไปได้ว่า ในบริบทอุตสาหกรรมทรัพยากร ซึ่งมีความผันผวนสูงจากปัจจัย นักลงทุนไม่ได้ให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดความเสี่ยงเครดิตเหล่านี้เป็นหลัก เนื่องจากมีความผันผวนสูงและมีความหลากหลายในโครงสร้างทางการเงิน กลยุทธ์การบริหารสภาพคล่องระหว่างบริษัท สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นฤพล อ่อนนิมิต และ พิธาน แสนภักดี (2564) ซึ่งพบว่า อัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้ในส่วนนี้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานต่ออัตรามูลค่าหุ้นทางบัญชีต่อหุ้น และความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานต่ออัตรามูลค่าหุ้นทางบัญชีต่อหุ้นในเชิงบวกเพราะนักลงทุนเห็นแนวโน้มการเจริญเติบโตการดำเนินงานของกิจการในอนาคตค่อนข้างดี มีความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือมีโอกาสสร้างกำไรได้สูงขึ้นในอนาคตทำให้กลุ่มทุนมีโอกาสได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนสูงขึ้นทั้งในรูปของเงินปันผลและส่วนต่างราคาหุ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัทในอุตสาหกรรมทรัพยากร มุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) อย่างจริงจัง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อราคาหุ้น (PRI) และอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) บริษัทควรเร่งพัฒนาการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากด้านสังคมมีผลเชิงลบต่อราคาหุ้น บริษัทควรเลือกโครงการด้านสังคมที่สร้างมูลค่าเพิ่มและเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยตรง พัฒนาการกำกับดูแลกิจการ (GOV) เพื่อความยั่งยืนในระยะยาว แม้ในระยะสั้นจะยังไม่พบอิทธิพลต่อมูลค่าตลาด บริษัทควรลงทุนอย่างต่อเนื่องในการยกระดับระบบกำกับดูแลบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตอย่างรอบคอบแม้ตัวชี้วัดความเสี่ยงด้านเครดิต (ICR, APP, CFOTD) จะไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดโดยตรงในงานวิจัยนี้ บริษัทควรบริหารจัดการความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยระยะยาวชำระหนี้เจ้าหนี้การค้า และกระแสเงินสดต่อหนี้สินให้อยู่ในระดับที่แข็งแกร่ง เพื่อลดความเสี่ยงทางการเงิน เพิ่มขีดความสามารถในการรับมือกับความผันผวนของอุตสาหกรรม และสร้างฐานะการเงินที่มั่นคงในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ ผลการวิจัยชี้ชัดว่าด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อราคาหุ้นและ PBV นักลงทุนจึงควรพิจารณาระดับและคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญในการคัดเลือกหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร เนื่องจากสะท้อนถึงศักยภาพในการเติบโตอย่างยั่งยืน ความสามารถในการรับมือกับกฎระเบียบใหม่ และโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในอนาคต

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น และทำการศึกษาโดยการเพิ่มตัววัดในมุมมองหรือมิติอื่นเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความสามารถในการอธิบายถึงอิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและความเสี่ยงด้านเครดิตที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งขยายวิธีการดำเนินการวิจัยโดยทำการศึกษาทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางและแนวโน้มในประเด็นที่ศึกษาในมุมมองที่กว้างและเชิงลึก เพื่อจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ให้นำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน การปรับนโยบายให้เหมาะสมกับบริบทของธุรกิจและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

กนกพร รัตนอำพล, ธาณิณี พงศ์สุพัฒน์, และ อภิชาติ พงศ์สุพัฒน์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มหุ้นยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารการศึกษาและวิจัยพุทธศาสนา*, 7(3), 62-76. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jber/article/view/248717>

- กฤษฎา อึ้งทองหล่อ และ ประเวศ เพ็ญภูมิกุล. (2566). ความสามารถในการชำระหนี้การวิเคราะห์สภาพคล่องทางการเงินและความรับผิดชอบต่อสังคมส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 25(2), 80-91.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/msaru/article/view/269656/179708>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กัลย์สุตา แหวนทองคำ. (2563). คุณภาพการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อราคาหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI. บัณฑิตมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ณัฐพัชร นวลมณีธิดา. (2563). อิทธิพลของการบริหารความเสี่ยงองค์กรที่มีต่อมูลค่ากิจการที่วัดโดยใช้ Tobin's Q บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การบัญชีดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2563). *Rule of Twenty: แนวทางการประเมินมูลค่าหุ้น*. สืบค้นเมื่อ 24 กรกฎาคม 2568, จาก <https://www.set.or.th>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2564). *แนวทางการเปิดเผยข้อมูล ESG สำหรับบริษัทจดทะเบียน*. สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2568, จาก <https://www.set.or.th>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2568). *รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์*. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.set.or.th>
- นฤพล อ่อนนิมล และ พิธาน แสนภักดี. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของกลุ่มบริษัทสินค้าอุปโภคบริโภค หมวดแพชั่น. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(8), 57-69.
- วรพรรณ เขียววูจี, สุรีย์ โขษกรัญญ, และ ธีรวิทย์ ยังสุข. (2568) ความสัมพันธ์ของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานและมูลค่าองค์กร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THIS. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชน*, 7(1), 38-54.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/prn/article/view/278488>
- ศิริกัลยา ตันมิ่ง. (2565). *การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมทรัพยากรมีผลต่อมูลค่ากิจการตามราคาตลาด*. บัณฑิตมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อรรณพค์ ทนชัย และ จินตนา โสมโสดา. (2568). ผลกระทบของการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมสังคมและการกำกับดูแลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารนักบริหาร*, 45(1), 57-78.
- Falayi, I. M., Ibukun-Falayi, O. R., & Adeboboye, G. O. (2024). *The Influence of Sustainability Disclosure on Market Value of Quoted Stocks: Evidence Nigeria to Link this Article*. Retrieved September 7, 2025, from https://hrmars.com/papers_submitted/23076/the-influence-of-sustainability-disclosure-on-market-value-of-quoted-stocks-evidence-from-nigeria.pdf
- Field, A. (2000). *Discovering statistic using SPSS for windows*. London: Sage
- Jabbar, A. Kh., Hasan, H. F., & Khalbas, H. N. (2021). A study of the market reaction to CEO change. *Economic Annals-XXI*, 187(1-2), 206-214. doi: <https://doi.org/10.21003/ea.V187-20>

ปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนการเงินและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมธุรกิจดิจิทัล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

Impact of psychological factors on financial decision-making and planning for small-scale entrepreneurs in a digital business landscape: A localized study in Nakhon Ratchasima

วิศาล ภูซงษ์¹, ปริญา โกวิทวิวัฒน์² และ ศรินธร เอื้อศิริเมธี³

Wisana Phuchong¹, Parinya Kowitwiwat² and Sirinthorn Eapsirimetee³

บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต, วิทยาลัยนครราชสีมา¹⁻³

Doctor of Business Administration, Nakhonratchasima College¹⁻³

Wisana@nmc.ac.th¹, ParinyaAnmc.ac.th², Eapsirimetee@gmail.com.ac.th³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับความคิดเห็นของปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงิน และ (2) อิทธิพลของปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีต่อการตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการขนาดเล็ก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณนำเข้าสู่ทุกตัวแปร ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านจิตวิทยาส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัลในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ รองลงมาคือ การรับรู้ความเสี่ยง ความรู้ทางการเงิน ทักษะด้านการเงิน แรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตัวเอง กฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับ อิทธิพลของสังคมออนไลน์ การรับรู้/การเรียนรู้ และการยอมรับเทคโนโลยีทางการเงิน ตามลำดับ (2) ปัจจัยทางจิตวิทยาส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล จำนวน 6 ปัจจัย คือ ด้าน ความรู้ทางการเงิน (FL) การยอมรับเทคโนโลยีทางการเงิน (FTA) การรับรู้ความเสี่ยง (RP) ความเชื่อมั่นในตัวเอง (SC) และ กฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับ (REG) ร้อยละ 47 ณ นัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

คำสำคัญ: ปัจจัยทางจิตวิทยา, การตัดสินใจ, การวางแผนการเงิน, ผู้ประกอบการขนาดเล็ก, สภาพแวดล้อมธุรกิจดิจิทัล

Abstract

The objectives of this study are to investigate (1) the levels of psychological factors affecting financial investment decision-making and financial planning and (2) the influence of psychological factors on the financial investment decisions and planning of small entrepreneurs within a digital

business environment. The sample consisted of 400 small entrepreneurs in the specified area, selected through purposive sampling. Data were collected using questionnaires. The statistical analyses employed in this study included Mean, Standard Deviation, and Enter Multiple Regression Analysis. The research findings are as follows (1) Regarding information perception behaviors related to financial planning, the majority of small entrepreneurs in the digital business environment primarily utilize YouTube as their main social media platform for information. The entrepreneurs are the sole decision-makers regarding their finances and actively follow financial updates (such as financial institution news and market analyses) via specialized financial pages. The peak time for seeking online information is between 14:30 and 16:30, with a frequency of 3–4 days per week. (2) The participants rated the importance of psychological factors influencing financial investment and planning at a high level, the highest priority was given to Modern Technology and Innovation (MTI), followed by Risk Perception (RP), Financial Literacy (FL), Financial Attitude, Motivation, Self-Confidence (SC), Laws and Regulations (REG), Social Media Influence, Perception/Learning, and Financial Technology Acceptance (FTA), respectively. (3) Regarding the influence of psychological factors, the multiple regression analysis revealed that six factors significantly impact the financial investment and planning of small entrepreneurs: Financial Literacy (FL), Financial Technology Acceptance (FTA), Risk Perception (RP), Self-Confidence (SC), and Laws and Regulations (REG). These factors collectively account for 47% of the variance, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Psychological Factors, Decision-Making, Financial Planning, Small Entrepreneurs, Digital Business Environment

บทนำ

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SME) หรือเรียกว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นธุรกิจที่มีรายได้ สินทรัพย์และพนักงานจำนวนน้อย ดำเนินธุรกิจโดยผู้ประกอบการรายย่อย ผู้ประกอบการ SME คือ ผู้ที่มีความเป็นอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กับกลุ่มธุรกิจใด ใช้เงินลงทุนต่ำ ซึ่งหลักๆ เป็นเงินทุนของเจ้าของธุรกิจเองหรือเงินทุนจากการกู้ยืมเงินเชื่อจากธนาคาร จุดเด่นของธุรกิจ SME คือ การดำเนินธุรกิจในสินทรัพย์ที่จับต้องได้ มีทั้งธุรกิจการผลิต การค้าและบริการ ไม่ว่าจะเป็น ธุรกิจอาหาร การเกษตรหรือโรงแรมขนาดเล็ก เป็นต้น ธุรกิจ SME จึงถือเป็นธุรกิจที่เป็นรากฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจในประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันนั้น สสว. ได้กำหนดขนาดของวิสาหกิจเป็น 3 ขนาด (MSME) คือ วิสาหกิจรายย่อย (Micro) วิสาหกิจขนาดย่อม (Small) และวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium) (ธนาคารกสิกรไทย, 2568) โดยจำนวน SME ในปัจจุบันมีมากถึง 3.2 ล้านแห่งทั่วประเทศ หรือคิดเป็น 99.5% ของสถานประกอบการทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในธุรกิจร้านขายของชำ (13%) ภัตตาคาร/ร้านอาหาร (10%) การให้เช่า อสังหาฯ (4%) ร้านทำผม (4%) และอู่ซ่อมรถ (2%) นอกจากนี้ SME ยังถือเป็นแหล่งจ้างงานหลักของประเทศ โดยมีการว่าจ้างแรงงานมากถึง 12.8 ล้านคน หรือเฉลี่ย 4 คนต่อกิจการ ซึ่งความสำคัญดังกล่าว ส่งผลให้ SME กลายเป็นหนึ่งในฟันเฟืองสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจและยกระดับเศรษฐกิจฐานราก รวมทั้งยังมีบทบาทอย่างมากในการกระจายรายได้สู่ภาคประชาชน (ฐิตา เภกานนท์, 2567) ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ในปัจจุบันความสามารถเชิงนวัตกรรมเป็นส่วนประกอบสำคัญในการสร้าง

ความสำเร็จด้านการลงทุนใหม่ ๆ เป็นเครื่องมือทางการแข่งขันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของธุรกิจ มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการจึงควรให้ความสำคัญกับนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานทางธุรกิจ เพื่อสร้างโอกาสให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีทำให้ชีวิตของเราง่ายขึ้น ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีกลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดต้นทุนการผลิต นวัตกรรมการจัดการธุรกิจเพื่อสังคมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ต้องคำนึงถึงระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีการติดต่อสื่อสาร การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ การโลจิสติกส์ การศึกษา การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม การเงินการลงทุน การภาษีอากร หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม (ศิริทิพย์ กุลจิตรตรี และ สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ, 2563)

การลงทุนทางการเงินถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งในชีวิตของคนเราเช่นกัน หลายคนคิดว่าการลงทุน คือ การนำเงินไปเล่นหุ้น หรือเพื่อให้ได้กำไรสูง ๆ แท้ที่จริงแล้วการเล่นหุ้นนั้น เป็นเพียงช่องทางหนึ่งของการลงทุน เพราะการลงทุนที่แท้จริงคือ การนำเงินไปสร้างผลตอบแทนในสินทรัพย์ทางการเงินและการลงทุนต่าง ๆ โดยมีการคาดการณ์ว่าจะได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้น เมื่อเทียบกับความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น แล้วผลตอบแทนที่ได้นั้นคุ้มค่า ส่วนใหญ่บุคคลที่มีรายได้อาจจัดสรรรายได้ที่ได้รับออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่งเพื่อเก็บออมไว้ใช้จ่ายในวันข้างหน้าและอีกส่วนเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งในส่วนหนึ่งของเงินที่เก็บออมไว้นอกจากสำรองเผื่อใช้กรณีฉุกเฉินแล้วนั้น ยังสามารถนำเงินออมส่วนเกินกับเงินส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายมาเป็นเงินลงทุน เพื่อแสวงหาผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นและก่อประโยชน์สูงสุดให้แก่เจ้าของเงิน อันนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายอิสรภาพทางการเงิน (ชุตินันท์ ประทีป ณ ถลาง, 2563) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในภาพรวมอุตสาหกรรมดิจิทัลของไทยจะมีการเติบโตต่อเนื่องทุกปี แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการเติบโต เนื่องจากผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็กขาดแคลนเงินทุนในการขยายธุรกิจ และไม่สามารถขอกู้ยืมเงินได้ง่ายนัก ด้วยธุรกิจดิจิทัลส่วนใหญ่ถือว่ามีความเสี่ยงสูงเกินกว่าที่ธนาคารจะยอมรับได้ (ศิริทิพย์ กุลจิตรตรี และ สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ, 2563) ปัจจุบันที่สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เข้ามามีบทบาทในการลงทุนมากขึ้นผู้ลงทุนต้องเผชิญกับข้อมูลจำนวนมากที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ลงทุนสามารถเข้าถึงข่าวสารการเงินและการลงทุนได้อย่างสะดวกและง่ายดาย รวมทั้งการให้ข้อมูลข่าวสารโดยผู้มีอิทธิพลทางความคิดในแวดวงการเงิน (Finance Influencers) ที่สามารถชักจูงและครอบงำความคิดและการตัดสินใจลงทุนได้ โดยข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนไหวของผู้มีอิทธิพลทางความคิดในแวดวงการเงินสามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นใจในกระบวนการตัดสินใจโดยทำให้ผู้ลงทุนเกิดความมั่นใจที่มากเกินไป (Overconfidence Bias) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสถานภาพทางการเงิน (ญาณิศา ขวัญดา, 2566).

อดีตการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการรายย่อยมักอิงกับสัญชาตญาณหรือประสบการณ์ส่วนบุคคล และเมื่ออิทธิพลของสังคมออนไลน์เป็นตัวเร่งให้พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป การเข้าถึงข้อมูลลงทุนผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น YouTube และกลุ่มการเงินออนไลน์ ส่งผลให้พฤติกรรมการตัดสินใจในการลงทุนเปลี่ยนแปลงไปจากการอ้างอิงและรีวิบบนโซเชียลที่เป็นตัวช่วยสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) ในการตัดสินใจลงทุน อย่างไรก็ตามงานวิจัยส่วนใหญ่มักศึกษาในองค์กรขนาดใหญ่หรือกลุ่มพนักงานบริษัททั่วไป ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นศึกษาจาก ผู้ประกอบการรายย่อยในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญในระดับภูมิภาคเพื่อให้สะท้อนพฤติกรรมของผู้ประกอบการรายย่อยในท้องถิ่นซึ่งมีลักษณะพฤติกรรมและการตัดสินใจที่แตกต่างจากองค์กรขนาดใหญ่ โดยบูรณาการระหว่างปัจจัยทางจิตวิทยากับการยอมรับเทคโนโลยี (Financial Technology Acceptance) ในยุคที่โซเชียลมีเดียและ AI เข้ามามีบทบาทสูงต่อการตัดสินใจ จากเหตุดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมธุรกิจดิจิทัล ผลของการวิจัยเป็นข้อมูลและแนวทางพื้นฐานให้นักวิจัยอื่น ๆ นำไปต่อยอดศึกษาในเชิงลึกและนำไปต่อยอดในการพัฒนาเครื่องมือวัดทางการเงินต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีต่อการตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยทางจิตวิทยามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อให้ผู้ประกอบการที่สนใจนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนการลงทุนและการเงินที่คำนึงถึงความเสี่ยงของยุคดิจิทัลและสามารถรับมือกับความเสี่ยงจากการลงทุนในนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. สถาบันการเงินสามารถนำปัจจัยทางจิตวิทยาไปเป็นส่วนหนึ่งของแบบประเมินความพร้อมของผู้ประกอบการก่อนการให้สินเชื่อเพื่อลงทุน
2. สามารถนำผลของการวิจัยเป็นข้อมูลและแนวทางพื้นฐานให้นักวิจัยอื่น ๆ นำไปต่อยอดศึกษาในเชิงลึกและนำไปต่อยอดในการพัฒนาเครื่องมือวัดทางการเงินต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการขนาดเล็ก ที่ดำเนินธุรกิจประเภท ร้านอาหารของชำร้านอาหาร ร้านทำผม และอู่ซ่อมรถ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Cochran (1977) กำหนดความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) คุณลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการขนาดเล็ก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านจิตวิทยา 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงิน ใช้การประมาณค่า 5 ระดับ (Hair et al., 2010) และ 4) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นอื่น ๆ ลักษณะคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือโดยศึกษาหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างมาตรวัดในลักษณะข้อคำถาม และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาและโครงสร้างแบบสอบถาม พร้อมทั้งพิจารณาความถูกต้องชัดเจนของภาษาและได้มีการปรับปรุงแบบสอบถามนี้ให้มีความเหมาะสมถูกต้อง โดยผู้วิจัยได้เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.6 ขึ้นไป นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของ Cronbach's Alpha Coefficient (Cronbach,

1970) แบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.854

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการขนาดเล็ก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในพื้นที่แหล่งชุมชน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2567 และได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบถ้วนสมบูรณ์ 400 ตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเรียบร้อยแล้วนำแบบสอบถามมาทำการกำหนดรหัส ลงรหัส บันทึกข้อมูล แล้วจึงนำไปประมวลผลข้อมูลหาค่าทางสถิติด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบนำเข้าทุกตัวแปร

กรอบแนวคิดการวิจัย

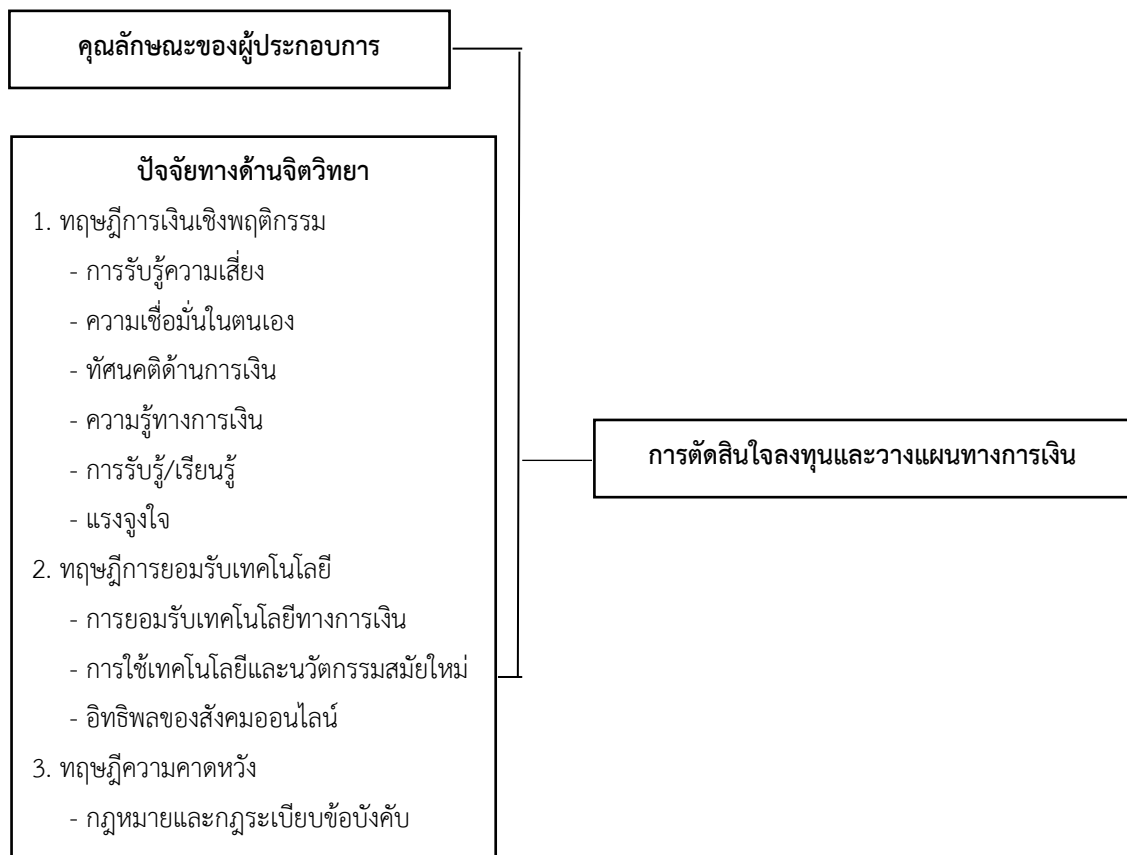
Tversky and Kahneman (1974) ได้นิยามหลักการตัดสินใจแบบทางลัด (Heuristics) ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้มนุษย์สามารถลดความซับซ้อนของงานและสร้างการตัดสินใจที่ง่ายจะเป็นโดยอาศัยสัญชาตญาณ หลักการตัดสินใจแบบทางลัดเหล่านี้ มักมีประโยชน์และสมเหตุสมผล แต่ก็นำไปสู่ความผิดพลาดเชิงระบบได้ สำหรับความเชื่อมโยงระหว่างหลักการตัดสินใจแบบทางลัด (Heuristics) กับอคติ (Bias) โดยมีแนวโน้มที่จะเกิดอคติต่าง ๆ โดยปัจจัยทางด้านจิตวิทยา คือ อคติความมั่นใจมากเกินไป (Overconfidence Bias) ส่วน Ackert and Deaves (2010) ได้อธิบายถึงอคติความมั่นใจมาก ว่าหมายถึงแนวโน้มของผู้คนในการประเมินความรู้ความสามารถและความแม่นยำของข้อมูลของตนเองสูงเกินความเป็นจริง อคติที่เป็นตัวสนับสนุนความมั่นใจในตัวเอง คือ อคติจากการคิดเข้าข้างตนเอง (Self-Serving Bias) ซึ่งเป็นการเชื่อว่าสิ่งที่ตนเองคิดนั้นถูกต้องแล้ว และเลือกที่จะเชื่อในสิ่งที่ตนเองเชื่อเท่านั้น การแสดงออกถึงความมั่นใจมากเกินไปสามารถแสดงออกผ่านรูปแบบอื่น ๆ ได้

การเงินเชิงพฤติกรรม (Behavioral Finance) เป็นทฤษฎีตามหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตัดสินใจของมนุษย์ ซึ่งสามารถนำมาอธิบายถึงการตัดสินใจและอคติ (Bias) ของนักลงทุนที่แตกต่างกันได้ Tversky and Kahneman (1974) แบ่งพฤติกรรมที่พึ่งพาประสบการณ์ที่ผ่านมา (Heuristics) เป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ ความพร้อมใช้งาน (Availability) การเป็นตัวแทน (Representativeness) และ การยึดติด (Anchoring) ซึ่งปัจจุบันแนวคิด Heuristic ได้รับความนิยมและแพร่หลาย โดย Pompian (2012) กล่าวว่า อคติที่ทำให้การตัดสินใจทางการเงินอย่างไม่มีเหตุผลของมนุษย์มีสาเหตุมาจาก 2 สาเหตุ ได้แก่ การใช้เหตุผลตัดสินใจจากความรู้ที่ไม่ถูกต้อง หรือการใช้เหตุผลตัดสินใจจากอารมณ์ ความรู้สึกขณะนั้น หรือการใช้เหตุผลตัดสินใจเกิดขึ้นจากทั้ง 2 สาเหตุ

ทฤษฎีพฤติกรรมจากความคาดหวัง (Prospect theory) ถูกสร้างและพัฒนาขึ้นโดย Kahneman and Tversky (1979) และ Tversky and Kahneman (1992) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึง การตัดสินใจของมนุษย์ในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ของทางเลือก แต่จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ โดยมนุษย์มีลักษณะที่จะหลีกเลี่ยงการสูญเสีย (Risk-Averse) เมื่อตัวเลือกที่จะเสี่ยงนั้นมีโอกาสในการได้รับผลตอบแทนที่แน่ชัดมากกว่า กลับกันมนุษย์จะมีลักษณะที่จะมองหาความเสี่ยง (Risk-Seeking) เมื่อตัวเลือกที่จะเสี่ยงนั้นมีการสูญเสียจึงเลือกที่จะเสี่ยงมากขึ้นเพื่อจะไม่อยากสูญเสีย

แนวคิดการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย Fred Davis ในปี ค.ศ. 1989 โดยมีรากฐานมาจากทฤษฎีการกระทำตามหลักและเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ของ

Fishbein and Ajzen (1975). โดย Davis (1989) กล่าวว่า เป้าหมายของทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี คือ การให้คำอธิบายเกี่ยวกับตัวแปรที่กำหนดการยอมรับการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งจะสามารถอธิบายพฤติกรรมของผู้ใช้งานเทคโนโลยีระบบคอมพิวเตอร์จากการติดตามผลกระทบของปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อทัศนคติ (Attitude) และความตั้งใจหรือเจตนา (Behavioral Intention to Use) อันประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ (1) การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) หรือ U หมายถึง การที่ผู้ใช้งานคาดหวังว่าถ้าใช้ระบบนั้นแล้วจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของตนเองภายในองค์กรได้ และ (2) การรับรู้ความง่าย (Perceived Ease of Use) หรือ EOU หมายถึง ระดับที่ผู้ใช้งานคาดหวังว่าระบบเป้าหมายจะใช้งานได้ง่ายโดยไม่จำเป็นต้องพยายามที่จะศึกษาหรือเรียนรู้ จากแนวคิดข้างต้นนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 เป็นเพศชาย จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 มีอายุอยู่ระหว่าง 25 - 35 ปี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 มีอายุอยู่ระหว่าง 36 - 45 ปี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 การศึกษาระดับ ปวส.หรืออนุปริญญาตรี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 ประกอบกิจการประเภทร้านค้าจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเป็นเวลา 4 - 10 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 ระยะเวลาในการดำเนินกิจการ 6 - 9 ปี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน อยู่ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภท ยูทูบในการรับข้อมูล

ข่าวสารมากที่สุด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 โดยที่ตนเองเป็นคนตัดสินใจทางการเงินมากที่สุด จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 และติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเงิน (เช่น ข่าวสถาบันการเงิน, บววิเคราะห์ต่าง ๆ) จากเพจทางการเงินมากที่สุด จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.75 และช่วงเวลา 14.30 – 16.30 ของแต่ละวันเป็นช่วงเวลาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อหาข้อมูลข่าวสาร จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 โดยในหนึ่งสัปดาห์จะใช้เวลาประมาณ 3 - 4 วันในการหาข้อมูลข่าวสาร จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0

2. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล

ปัจจัยด้านจิตวิทยา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ลำดับ
1. ความรู้ทางการเงิน (FL)	3.57	1.04	สำคัญมาก	3
2. ทักษะด้านการเงิน (FA)	3.54	.90	สำคัญมาก	4
3. อิทธิพลของสังคมออนไลน์ (SMI)	3.37	1.03	สำคัญปานกลาง	8
4. การยอมรับเทคโนโลยีทางการเงิน (FTA)	3.29	1.05	สำคัญปานกลาง	10
5. การรับรู้ความเสี่ยง (RP)	3.68	.99	สำคัญมาก	2
6. แรงจูงใจ (MOT)	3.47	1.06	สำคัญมาก	5
7. การรับรู้/การเรียนรู้ (PER)	3.30	1.02	สำคัญปานกลาง	9
8. ความเชื่อมั่นในตัวเอง (SC)	3.43	1.04	เห็นด้วยมาก	6
9. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ (MTI)	3.88	.92	สำคัญปานกลาง	1
10. กฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับ (REG)	3.40	.98	สำคัญปานกลาง	7
รวม	3.50	.67	สำคัญมาก	

จากตารางที่ 1 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยทางจิตวิทยาในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 รองลงมาคือ การรับรู้ความเสี่ยง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ความรู้ด้านการเงิน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ทักษะด้านการเงิน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 แรงจูงใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ความเชื่อมั่นในตัวเอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 กฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับ ค่าเฉลี่ย 3.40 อิทธิพลของสังคมออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 3.37 การรับรู้/การเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 3.30 และ การยอมรับเทคโนโลยีทางการเงิน ค่าเฉลี่ย 3.29 ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาระดับความสำคัญของการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความสำคัญของการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล

การตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ลำดับ
1. พิจารณากระแสเงินสดของกิจการก่อนตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงิน	3.53	1.03	สำคัญมาก	2
2. ตัดสินใจด้วยความเร็วในการลงทุนและวางแผนทางการเงิน	3.45	1.04	สำคัญมาก	4
3. ได้รับการบอกต่อเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารการลงทุนและวางแผนทางการเงินในเชิงบวก	3.50	1.03	สำคัญมาก	3
4. พิจารณาจากข้อมูลทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง	3.55	3.49	สำคัญมาก	1
รวม	3.48	.756	สำคัญมาก	

จากตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญของการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับข้อมูลทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองมีผลต่อการลงทุนและวางแผนทางการเงิน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 รองลงมาคือ พิจารณากระแสเงินสดของกิจการก่อนตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงิน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ได้รับการบอกต่อเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารการลงทุนและวางแผนทางการเงินในเชิงบวก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และ ตัดสินใจด้วยความเร็วในการลงทุนและวางแผนทางการเงิน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 ตามลำดับ

4. ผลการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีต่อการตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ของปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีต่อการตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล

ตัวแปร	Y	FL	FA	SMI	FTA	RP	MOT	PER	SC	MTI	REG
Y	1										
FL	.521**	1									
FA	.345**	.268**	1								
SMI	.344**	.247**	.519**	1							
FTA	.475**	.371**	.487**	.503**	1						
RP	.435**	.399**	.334**	.349**	.336**	1					
MOT	.455**	.362**	.495**	.438**	.415**	.616**	1				
PER	.457**	.359**	.293**	.332**	.429**	.531**	.603**	1			
SC	.473**	.404**	.331**	.297**	.470**	.364**	.504**	.520**	1		
MTI	.261**	.239**	.546**	.415**	.293**	.237**	.299**	.195**	.142**	1	
REG	.542**	.554**	.296**	.322**	.376**	.323**	.355**	.342**	.379**	.222**	1

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีต่อการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล (Y) พบว่า ปัจจัยทางจิตวิทยา ด้านความรู้ทางการเงิน (FL) ทศนคติด้านการเงิน (FA) อิทธิพลของสังคมออนไลน์ (SMI) การยอมรับเทคโนโลยีทางการเงิน (FTA) การรับรู้ความเสี่ยง (RP) แรงจูงใจ (MOT) การรับรู้/การเรียนรู้ (PER) ความเชื่อมั่นในตัวเอง (SC) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ (MTI) และ กฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับ (REG) สามารถร่วมกับพยากรณ์การตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R_{xy}) อยู่ระหว่าง .261 - .542

ตารางที่ 4 ปัจจัยทางจิตวิทยาส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	Sig.
Regression	108.439	10	10.844	35.337	.000
Residual	119.374	389	.307		
Total	227.812	399			

** P<.01

จากตาราง 4 แสดงว่า ปัจจัยทางจิตวิทยาส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล มีสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับกลุ่มตัวแปรพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และสามารถสร้างสมการทำนายเชิงเส้นตรงได้

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE.	Beta	t	Sig.	VIF
Constant	.951	.159		5.966	.000	
FL	.128	.034	.177	3.733	.000*	1.663
FA	.000	.043	.000	-.002	.998	2.001
SMI	.003	.035	.004	.077	.939	1.676
FTA	.110	.035	.152	3.105	.002*	1.775
RP	.076	.038	.100	2.027	.043*	1.812
MOT	.034	.040	.048	.845	.399	2.372
PER	.065	.037	.088	1.731	.084	1.919
SC	.089	.035	.122	2.554	.011*	1.704
MTI	.037	.037	.045	.997	.319	1.510
REG	.191	.035	.250	5.404	.000	1.587

R = .70 , R^2 = .47, Adjusted R Square = .463 , = .553

* P<.01

จากตาราง 5 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถทำนายปัจจัยทางจิตวิทยาส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล ได้จำนวน 6 ปัจจัย คือ ด้านความรู้ทางการเงิน (FL) การยอมรับเทคโนโลยีทางการเงิน (FTA) การรับรู้ความเสี่ยง (RP) ความเชื่อมั่นในตัวเอง (SC) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ (MTI) และ กฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับ (REG) มีค่าสัมประสิทธิ์อำนาจพยากรณ์ร้อยละ 47 ($R^2 = .47$) โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยปัจจัยทางจิตวิทยาส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล มีค่ามากที่สุด คือ กฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับ (REG) รองลงมา คือ ด้าน ความรู้ทางการเงิน (FL) การยอมรับเทคโนโลยีทางการเงิน (FTA) ความเชื่อมั่นในตัวเอง (SC) และการรับรู้ความเสี่ยง (RP) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .250, .177, .152, .122 และ .100 ตามลำดับ โดยเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Y^{\wedge} = .951 + .191REG + .128FL + .110FTA + .089SC + .076RP$$

$$Z^{\wedge} = 250REG + .177FL + .152FTA + .122SC + .100RP$$

สรุปผล

การศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนทางการเงินและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมธุรกิจดิจิทัล สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านจิตวิทยาส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัลในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ รองลงมาคือ การรับรู้ความเสี่ยง ความรู้ทางการเงิน ทักษะด้านการเงิน แรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตัวเอง กฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับ อิทธิพลของสังคมออนไลน์ การรับรู้/การเรียนรู้ และการยอมรับเทคโนโลยีทางการเงิน ตามลำดับ

ปัจจัยทางจิตวิทยาส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล จำนวน 6 ปัจจัย คือ ด้าน ความรู้ทางการเงิน (FL) การยอมรับเทคโนโลยีทางการเงิน (FTA) การรับรู้ความเสี่ยง (RP) ความเชื่อมั่นในตัวเอง (SC) และ กฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับ (REG) ร้อยละ 47 ณ นัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ผลจากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ กฎหมาย และ ความรู้ทางการเงิน ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า นอกจากหน่วยงานภาครัฐจะให้ความรู้แก่การทำบัญชีหรือการออมเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอ ควรเน้นความเชื่อมโยงความรู้ระหว่างการวางแผนทางการเงิน กับ ข้อบังคับทางกฎหมายดิจิทัล โดยสร้างเป็นคลิปสั้น ๆ ย่อย ๆ ที่เข้าใจง่ายและเผยแพร่ในช่วงเวลา 14:30 – 16:30 น. ซึ่งเป็นช่วงที่งานวิจัยพบว่าผู้ประกอบการกำลังแสวงหาข้อมูลทางการเงินมากที่สุดเพื่อประเมินว่าผู้ประกอบการมีความเข้าใจกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพียงใด นอกจากนี้ควรมีการวัดระดับความรู้ทางการเงินเบื้องต้นและความสามารถในการแยกแยะข้อมูลลงทุนที่น่าเชื่อถือออกจากข่าวลือในโซเชียลมีเดียเพื่อประเมินระดับความเชื่อมั่นในตัวเองของผู้ประกอบการหรือความกลัวความเสี่ยงจนเกินเหตุ เพื่อเตือนสติก่อนตัดสินใจลงทุนจริง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนทางการเงินและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมธุรกิจดิจิทัล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจาก ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านจิตวิทยาส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการขนาดเล็กในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัลในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ รองลงมาคือ การรับรู้ความเสี่ยง ความรู้ทางการเงิน ทักษะด้านการเงิน แรงจูงใจ ความเชื่อมั่นใน

ตัวเอง กฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับ อิทธิพลของสังคมออนไลน์ การรับรู้/การเรียนรู้ และ การยอมรับเทคโนโลยีทางการเงิน ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ โอภาศ ฐานาพวงษ์ (2564) ที่พบว่า ปัจจัยด้านความไว้วางใจต่อผู้ที่จะส่งผลต่อความเร็วในการตัดสินใจ ความพึงพอใจ และความตั้งใจที่จะให้มากที่สุด และเมื่อพิจารณาตัวแปรกำกับ พบว่าตัวแปรกำกับจะมีผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ด้านการเงิน และปัจจัยด้านความไว้วางใจต่อแพลตฟอร์ม และตัวแปรตาม คือ ปัจจัยด้านความตั้งใจที่จะให้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ สมคิด ยาเคน (2564) กล่าวว่าปัจจัยด้านอัตราผลตอบแทน ปัจจัยด้านทัศนคติในการวางแผนทางการเงิน และปัจจัยด้านการยอมรับความเสี่ยงมีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมพร้อมสู่วัยเกษียณระดับมาก ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านความรู้เรื่องเครื่องมือทางการเงินมีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลระดับปานกลาง ในขณะที่ ชนินทร์ ล้อเลิศรัตน์ (2565) กล่าวว่า ปัจจัยด้านทัศนคติส่งผลต่อความตั้งใจที่จะลงทุนเพิ่มมากที่สุด และปัจจัยด้านการรับรู้ความเสี่ยงจะส่งผลต่อความเร็วในการตัดสินใจมากที่สุด และ ปริญนันท์ ช่วยบุตดา (2565) ศึกษาเรื่องปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการลงทุนที่นำไปสู่เป้าหมายในชีวิตของประชากร Generation Y ในเขตจังหวัดนครปฐม พบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจการลงทุน แรงจูงใจการลงทุน และสภาพแวดล้อมการลงทุนส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของประชากร Generation Y ในจังหวัดนครปฐมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และประชากร Generation Y ในจังหวัดนครปฐมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการลงทุน แรงจูงใจการลงทุน และสภาพแวดล้อมการลงทุนอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) พฤติกรรมการลงทุนด้านระยะเวลาลงทุน ปริมาณเงินที่ใช้ลงทุนรูปแบบการลงทุน และวัตถุประสงค์หลักในการลงทุนส่งผลต่อเป้าหมายในชีวิตของประชากร Generation Y ใน จังหวัดนครปฐม ร้อยละ 60.80 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ปัจจัยทางจิตวิทยาส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้ประกอบการผู้ประกอบการขนาดเล็กสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัล จำนวน 6 ปัจจัย คือ ด้าน ความรู้ทางการเงิน การยอมรับเทคโนโลยีทางการเงิน การรับรู้ความเสี่ยง ความเชื่อมั่นในตัวเอง การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ และ กฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับ ร้อยละ 47 ณ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ Davis (1989) กล่าวว่า แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี นั้นพิจารณาจากปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการรับรู้ของผู้ใช้ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) ที่แสดงถึงระดับการรับรู้ของผู้ใช้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นมีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้ (Perceived Ease of Use) เป็นการแสดงถึงความพยายามในการใช้งาน ซึ่งหากผู้ใช้ไม่ต้องใช้ความพยายามมากในการใช้งาน ผู้ใช้จะรับรู้ว่าคุณประโยชน์ หากผู้ใช้งานสามารถรับรู้ถึงประโยชน์ ในขณะที่ Pompian (2006) กล่าวว่าความมั่นใจมากเกินไป เป็นอคติทางความคิด (Cognitive Bias) ที่เกิดขึ้นในการทดลองทางจิตวิทยาที่ผู้คนมักมีแนวโน้มจะประเมินค่าความสามารถของตนเองสูงเกินจริง ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และความแม่นยำของข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการตัดสินใจลงทุนโดยความมั่นใจมากเกินไป นอกจากนี้ Sathya and Prabhavathi (2023) กล่าวว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนรายย่อย โดยส่งผลต่อทั้งความมั่นใจในการตัดสินใจลงทุนและการรับรู้ความเสี่ยง ในแง่ของการเกิดอคติเชิงพฤติกรรม ได้แก่ อคติความมั่นใจมากเกินไป นักลงทุนที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์บ่อยครั้งมีแนวโน้มที่จะมีความมั่นใจมากเกินไปมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจลงทุนที่ไม่รอบคอบ นั้นเป็นเพราะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ทำให้นักลงทุนรายย่อยได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำกัด หรือได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นความจริง ส่วน Nasic and Weber (2010) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ ทัศนคติต่อความเสี่ยง การรับรู้ความเสี่ยง และความมั่นใจมากเกินไป กับระดับความเสี่ยงที่นักลงทุนเลือกในการลงทุน พบว่าความมั่นใจมากเกินไปมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมความเสี่ยงของนักลงทุน เนื่องจากนักลงทุนที่มีความมั่นใจสูงเกินจริงมักประเมินความสามารถของตนเองสูงเกินความเป็นจริง ส่งผลให้พวกเขามองข้ามการประเมินความเสี่ยงความเสี่ยง ส่วนการศึกษาของภัทร ไหลสุพรรณวงศ์ (2566) พบว่า ปัจจัยและปัจจัยการตลาดดิจิทัลที่มีผลต่อการเลือกลงทุนตราสารทางการเงินแตกต่าง

กัน พบว่า ด้านจุดมุ่งหมาย/เป้าหมายในการลงทุน ด้านความเสี่ยงในการลงทุน ด้านข้อมูลและข่าวสาร ด้านทัศนคติที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ ด้านทัศนคติที่มีต่อด้านสังคมและการเมือง ด้านเว็บไซต์ด้านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการตลาดเชิงเนื้อหา ด้านสื่อสังคมมีผลต่อการตัดสินใจลงทุนตราสารทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ด้านครองหน้าแรกไม่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนตราสารทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ จินตยา จินารัตน์ (2568) พบว่า พฤติกรรมอคติมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระดับปานกลางกับการตัดสินใจในการลงทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนั้นพฤติกรรมคล้ายคลึงตามกลุ่มมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลงทุนระดับน้อยมีคะแนนเฉลี่ย 2.69 อย่างไรก็ตามองค์ประกอบของพฤติกรรมอคติทางการเงินในด้านอคติภาพลงในการควบคุม จิตสำนึกทางบัญชี อคติความเชื่อมั่นเกินไป และอารมณ์มีอาจพยากรณ์ต่อการตัดสินใจลงทุนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาค้นคว้าเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้แบบสอบถาม ซึ่งสะท้อนภาพกว้างของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางจิตวิทยา ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงเหตุผลเชิงลึกกว่าทำไมผู้ประกอบการถึงให้ความสำคัญกับกฎหมายหรือนวัตกรรมมากกว่าทัศนคติส่วนตัวจึงความต่อยอดการวิจัยโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก จะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคมากขึ้น
2. เนื่องจากการยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง มีผลต่อการตัดสินใจ ผู้พัฒนาแอปฯ ควรเน้นระบบความปลอดภัยที่จับต้องได้และหน้ารูปแบบของโปรแกรมที่ไม่ซับซ้อน เพื่อลดความกลัวในการสูญเสียเงินทุน
3. รัฐควรมีช่องทางให้คำปรึกษาด้านกฎระเบียบผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ตอบโต้ได้ทันทีเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการในการวางแผนลงทุนระยะยาว
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมเกี่ยวกับข้อกฎหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะกฎหมายภาษีอีคอมเมิร์ซ หรือกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) ที่กระทบธุรกิจดิจิทัล
5. สถาบันการเงินสามารถนำข้อมูลไปออกแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินหรือแอปพลิเคชันที่ตอบโจทย์พฤติกรรมและความกังวลของผู้ประกอบการได้แม่นยำขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จินตยา จินารัตน์. (2568). การสำรวจพฤติกรรมอคติทางการเงินและพฤติกรรมคล้ายคลึงตามกลุ่มที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในเงินสกุลดิจิทัลของกลุ่มคน X, Y, Z ในประเทศไทย. *Arts of Management Journal*, 9(6), 390-415. https://search.tci-thailand.org/article.html?article_id=870992
- ชนินทร์ ล้อเลิศตันะ. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักลงทุนใน Cryptocurrency. *บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล*.
- ชุตินันท์ ประทีป ณ ถลาง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการลงทุนทางการเงินของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. *บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
- ญาณิศา ขวัญดา. (2566). อิทธิพลของอคติความมั่นใจมากเกินไปต่อพฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุนรายย่อยในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- ฐิตา เอกานนท์. (2567). *The journey of Thai SME เส้นทางพิชิตความท้าทายสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2568, จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/9590>
- ธนาคารกสิกรไทย. (2568). *SME และธุรกิจ SME คืออะไร มีกี่ประเภท ไปทำความเข้าใจกัน*. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2568, จาก <https://www.kasikombank.com/th/kbiz/article/pages/guide-for-sme-business-and-how-it-works.aspx>

- ปริญนันท์ ช่วยบุตดา. (2565). ปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการลงทุนที่นำไปสู่เป้าหมายในชีวิตของประชากร Generation Y ในเขตจังหวัดนครปฐม. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภัทร ไหลสุพรรณวงศ์. (2566). ปัจจัยการตลาดดิจิทัลที่มีผลต่อการเลือกลงทุนตราสารทางการเงิน. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิรินทิพย์ กุลจิตรตรี และ สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ. (2563). นวัตกรรมการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อสังคมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 4(3), 217-232. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/247177>
- สมคิด ยาเคน. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมพร้อมสู่วัยเกษียณของพนักงานเทศบาลแม่กาอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 10(2), 25-40. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jms_ubu/article/view/243832
- โอภาส ฐานาพงษ์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนในการลงทุนธุรกรรมสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์. การจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Ackert, L. F., & Deaves, R. (2010). *Behavioral Finance Psychology, Decision Making, and Market*. Mason, OH: South-Western Cengage Learning.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques*. 3rd ed. New York: John Wiley & Sons.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test*. 5thed. New York: Harper Collins.
- Davis, F. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-339. <https://doi.org/10.2307/249008>
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research*. Reading, Mass: Addison-Wesley.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. 7thed. New Jersey: Pearson.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk. *Econometrica*, 47(2), 263-291. <https://doi.org/10.2307/1914185>
- Nosic, A., & Weber, M. (2010). How Risky Do I Invest: The Role of Risk Attitudes, Risk Perceptions, and Overconfidence. *Decision Analysis*, 7, 282-301. <https://ssrn.com/abstract=1004002>
- Pompian, M. M.. (2006). *Behavioral Finance and Wealth Management: How to Build Optimal Portfolios That Account for Investor Biases*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Pompian, M. M. (2012). *Behavioral finance and wealth management: how to build investment strategies that account for investor biases*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Sathya, N. & Prabhavathi, C. (2023). The influence of social media on investment decision-making: examining behavioral biases, risk perception, and mediation effects. *International Journal of System Assurance Engineering and Management*, 15, 957-963. <https://doi.org/10.1007/s13198-023-02182-x>
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1974). Judgment under uncertainty: Heuristics and biases. *Science*, 185(4157), 1124-1131. <https://www.scribd.com/document/557672730/Tversky-Kahneman-Judgement-Under-Uncertainty-Heuristics-and-Biases>
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1992). Advances in prospect theory: cumulative representation of uncertainty. *Journal of Risk & Uncertainty*, 5, 297-323. <https://doi.org/10.1007/BF00122574>

การบริหารจัดการศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต

The Management of Khlong sib song Dog Shelter, Rangsit Municipality

ปฐมวุฒิ วงศ์น้อย¹, ภิศักดิ์ กัลยาณมิตร² และ กัมลาศ เยาวะนิจ³

Pathomwuth Wongnoi¹, Pisak Kalyanamitra² and Kamalas Yaowanit³

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี^{1,2,3}

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathumthani Province^{1,2,3}

pathomwuth.wong@vru.ac.th¹, Pisak@vru.ac.th², kamalas@vru.ac.th³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต (2) ศึกษามาตรการการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดของเทศบาลนครรังสิต และ (3) ศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและเอกชนต่อการจัดการศูนย์พิงพิงฯ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารจัดการศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง มีการดำเนินงานที่เป็นระบบมีความเหมาะสมทางกายภาพ ห่วงไกลชุมชน และมีการแบ่งพื้นที่ใช้สอย อย่างชัดเจน ได้แก่ อาคารกักโรค อาคารรักษา และอาคารนวัตกรรมการเลี้ยงดูระยะยาว โดยยึดหลักสวัสดิภาพสัตว์ มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอกายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลและการระดมทรัพยากรจากภาคีเครือข่าย ด้านมาตรการจัดการปัญหาเทศบาลนครรังสิตใช้นโยบายแบบบูรณาการ 3 ระยะ ได้แก่ (1) ระยะต้นน้ำ เน้นการณรงค์การเลี้ยงสัตว์อย่างรับผิดชอบ (2) ระยะกลางน้ำ เน้นการควบคุมประชากรสุนัขในชุมชน และ (3) ระยะปลายน้ำ เป็นการคัดกรองสุนัขที่มีพฤติกรรมดุร้ายหรือเจ็บป่วยเข้าสู่ระบบศูนย์พิงพิงฯ ด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยความสำเร็จเกิดจากข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่างจังหวัดปทุมธานีและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง เพื่อบริหารจัดการปัญหาร่วมกันในระดับมหภาค รวมถึงได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและมูลนิธิในการสนับสนุนเวชภัณฑ์และอาหาร

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง, เทศบาลนครรังสิต, การจัดสวัสดิภาพสัตว์

Abstract

This study aimed to (1) investigate the management of the Khlong Sip Song Stray Dog Shelter under the Rangsit City Municipality, (2) examine the municipality's stray dog management measures, and (3) explore public and private sector participation in the shelter's operations. Utilizing semi-structured interviews, focus group discussions, and participant observation, the findings revealed that the shelter is systematically managed in a physically appropriate location away from residential areas. The facility features distinctly zoned areas—including quarantine, treatment, and innovative long-term care buildings—adhering strictly to animal welfare principles. It maintains adequate staffing supported by municipal funding and resources mobilized from network partners. Regarding management measures, the municipality implements a three-phase integrated policy: upstream (promoting

responsible pet ownership), midstream (controlling community stray populations), and downstream (relocating aggressive or sick dogs to the shelter). Furthermore, successful participation is driven by collaborative agreements between Pathum Thani Province and neighboring local administrative organizations for macro-level management, alongside crucial support from private enterprises and foundations in providing medical supplies and food.

Keywords: Management, Klong sib song Dog Shelter, Rangsit City Municipality, Animal Welfare Management

บทนำ

ศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดมีความสำคัญอย่างยิ่งและถือเป็นกลไกหลักที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องนำมาใช้เพื่อบริหารจัดการปัญหาสาธารณะในพื้นที่ ศูนย์พิทักษ์ฯ ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่การ "กักขัง" หรือนำสัตว์ออกจากพื้นที่สาธารณะเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญในฐานะสถานที่สำหรับการควบคุมโรคระบาด การลดจำนวนประชากรด้วยการทำหมัน และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 (ศรีณยู ภักดิ์วิเศษ, 2560) การมีศูนย์พิทักษ์ฯ ที่ได้มาตรฐานจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือทางนโยบายที่ช่วยรักษาสมดุลระหว่างสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ควบคู่ไปกับหลักเมตตาธรรมในการดูแลสัตว์

ความจำเป็นในการจัดตั้งศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดดังกล่าว สืบเนื่องมาจากปัญหาประชากรสุนัขจรจัดที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะในเขตชุมชนเมืองที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว สาเหตุหลักมาจากการที่เจ้าของสัตว์เลี้ยงขาดความรับผิดชอบและนำสัตว์เลี้ยงมาปล่อยทิ้งในพื้นที่สาธารณะ ประกอบกับการขยายพันธุ์ตามธรรมชาติอย่างรวดเร็ว (จิรัฐติการ ขุนแขวง, 2557) สถานการณ์นี้ได้สร้างผลกระทบต่อสังคมในหลายมิติ ประการแรกคือ มิติด้านสาธารณสุข สุนัขจรจัดเป็นพาหะสำคัญในการแพร่ระบาดของโรคติดต่อร้ายแรง โดยเฉพาะโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อชีวิตมนุษย์ ประการที่สองคือ มิติด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย สุนัขจรจัดมักก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ เช่น การคุ้ยขยะทำลายทัศนียภาพ การส่งเสียงดังรบกวน การวิ่งตัดหน้ายานพาหนะจนเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน รวมถึงพฤติกรรมก้าวร้าวไล่กัดประชาชนในชุมชน ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ให้อาหารสัตว์และประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อน (ทยาวิรุ ช่างบรรจง, 2562)

เพื่อรับมือกับผลกระทบดังกล่าว เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ จึงได้ดำเนินนโยบายจัดตั้ง "ศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดคลองสิบล่อง" ขึ้น ณ อำเภอนองเสือ จังหวัดปทุมธานี บนพื้นที่กว่า 49 ไร่ เพื่อบริหารจัดการประชากรสุนัขจรจัดอย่างเป็นระบบ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวได้สร้างประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมทั้งในระดับชุมชนและระดับนโยบาย ในระดับชุมชน ศูนย์ฯ นี้ช่วยลดเหตุร้องเรียนและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากการถูกสุนัขทำร้ายหรือสร้างความรำคาญ ในระดับนโยบาย ศูนย์ฯ คลองสิบล่อง ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในการเป็นพื้นที่ต้นแบบสำหรับการบูรณาการความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน มูลนิธิ และภาคประชาชน ในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการปัญหาสาธารณะร่วมกันตามแนวทางการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance) (ยศนันท์ ปานาภรณ์, 2562)

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการศูนย์พิทักษ์ฯ ที่มีประชากรสุนัขในการดูแลจำนวนมากถึง 778 ตัว (ข้อมูล ณ ปัจจุบัน) ย่อมเผชิญกับความท้าทายรอบด้าน ทั้งการจัดสรรงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการประสานเครือข่ายภายนอก ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาเรื่อง "การบริหารจัดการศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดคลองสิบล่อง ของเทศบาลนครรังสิต" เพื่อวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการ มาตรการควบคุม และรูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ โดย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อยกระดับการดำเนินงานของศูนย์พึ่งพิงฯ แห่งนี้ และเพื่อเป็นตัวแบบ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นในการจัดการปัญหาศูนย์พึ่งพิงฯ จัดอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไปอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พึ่งพิงฯ ศูนย์พึ่งพิงฯ จัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต
2. เพื่อศึกษามาตรการการจัดการปัญหาศูนย์พึ่งพิงฯ จัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และเอกชนในการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศูนย์พึ่งพิงฯ จัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รับแนวความคิดในการวางแผนการจัดการและการดำเนินการของการบริหารจัดการศูนย์พึ่งพิงฯ จัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต
2. สามารถนำกระบวนการบริหารจัดการศูนย์พึ่งพิงฯ จัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิตเป็นต้นแบบ เพื่อบริหารจัดการปัญหาศูนย์พึ่งพิงฯ จัด
3. สามารถนำเสนอความร่วมมือของภาคประชาชน และเอกชนในการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศูนย์พึ่งพิงฯ จัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบงานวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พึ่งพิงฯ จัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต ผู้วิจัยกำหนดระยะดำเนินการวิจัยตั้งแต่ เดือน กุมภาพันธ์ 2565 – เดือน ตุลาคม 2566 ซึ่งกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา เอกสาร แนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบคำถามการสัมภาษณ์ (Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group) และการสังเกต (Observation) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ กระบวนการตรวจสอบเครื่องมือ ใช้กระบวนการ Index of Objective Congruence (IOC) ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และนำเสนอเชิงพรรณนา

2. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

พื้นที่ที่ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เทศบาลนครรังสิต และศูนย์พึ่งพิงฯ จัดเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี คลองสิบสอง ตั้งอยู่เลขที่ 34/5 หมู่ 7 ตำบลหนองสามวัง อำเภอนองเสือ

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อเก็บข้อมูลใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

- 3.1 ผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครรังสิต จำนวน 1 คน
- 3.2 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พึ่งพิงฯ จัดเทศบาลนครรังสิต จำนวน 2 คน
- 3.3 ผู้ดูแลศูนย์พึ่งพิงฯ จัดเทศบาลนครรังสิต ที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ฯ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน

5 คน

3.4 ชาวบ้านในพื้นที่ข้างเคียงศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง จำนวน 5 หลังคาเรือน หลังคาเรือนละ 1 คน (ภายในรัศมี 2 กิโลเมตร จากศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสองของเทศบาลนครรังสิต โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction)

4.1 รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาที่มาและสภาพโดยทั่วไปของศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยการศึกษาข้อมูลหตุยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสองของเทศบาลนครรังสิตที่ได้ดำเนินการมีลักษณะอย่างไร ประกอบด้วยปัจจัยด้านใดบ้าง ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาประสบผลสัมฤทธิ์อย่างไร และอะไรคือปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมทั้งศึกษาแนวคิดและทฤษฎี

4.3 การออกแบบคำถามการวิจัย จากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้กระบวนการตรวจสอบเครื่องมือ ใช้กระบวนการ Index of Objective Congruence (IOC) ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญโดยแนวทางคำถามแบ่งได้ ดังนี้

4.3.1 ผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครรังสิต และ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดเทศบาลนครรังสิต แนวทางคำถามประกอบด้วย การจัดการปัญหาสุนัขจรจัดของเทศบาลเมืองนครรังสิต การบริหารจัดการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต เช่น บริบทโดยทั่วไปของของศูนย์พึ่งพิง วิธีการบริการ ปัญหาอุปสรรค ความร่วมมือของภาคประชาชนในเรื่องการบริหารในส่วนต่าง ๆ

4.3.2 ผู้ดูแลศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดเทศบาลนครรังสิต แนวทางคำถามประกอบด้วย การบริหารจัดการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต เช่น บริบทโดยทั่วไปของของศูนย์พึ่งพิง นโยบาย วิธีการบริการ ปัญหาอุปสรรค

4.3.3 ชาวบ้านในพื้นที่ข้างเคียงศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง แนวทางคำถามประกอบด้วย ปัญหาผลกระทบ จากการจัดตั้งศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง

4.4 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) แบบสนทนากลุ่ม (Focused Group) และแบบสังเกต (Observation) โดยใช้ข้อแนะนำในการปฏิบัติที่ดีสำหรับสถานสงเคราะห์สัตว์ จาก คู่มือแนวทางการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์สัตว์ หน้าที่ 32 – 37 เป็นแนวทางการสร้างเครื่องมือ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2562)

ผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง

1.1 ด้านการวางแผนศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง

จากการสัมภาษณ์พบว่า การวางแผนศูนย์ฯ เริ่มด้วยการจัดทำเทศบัญญัติ การเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ เพื่อจัดตั้งงบประมาณในการดูแล ศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง โดยการดูแลสุนัข การให้อาหาร/น้ำ การทำความสะอาด ให้เป็นไปตามหลักสวัสดิภาพสัตว์ มีสถานที่ที่เหมาะสมในการดูแลสุนัข กำหนดจำนวนสุนัขที่สามารถรับดูแลให้เป็นไปตามความเหมาะสม

- ด้านบุคลากร ได้แก่ จัดการให้มีผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้วิชาชีพเฉพาะด้าน

- ด้านงบประมาณ ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลอย่างเพียงพอ อย่างต่อเนื่อง และมี
การร่วมสมทบงบประมาณจากภาคเอกชน/ประชาชน/มูลนิธิฯ (บุคลากร/เวชภัณฑ์/และวิชาการ ฯลฯ)

- ด้านการบริหารจัดการ ปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายจัดตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ ได้แก่ พระราชบัญญัติ
เทศบาล พ.ศ. 2496

- การจัดโครงสร้าง/แนวทางการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

- การแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญของประชาชน

- การมีส่วนร่วมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนภายในชุมชน

1.2 ด้านการจัดการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง

จากการสัมภาษณ์ประกอบด้วยด้าน ด้านบุคลากร

1.2.1 ด้านบุคลากร (1) บุคลากรด้านวิชาชีพสัตวแพทย์ (2) เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ งานธุรการ งาน
จัดสวัสดิภาพสัตว์

1.2.2 ด้านงบประมาณ (1) เทศบาลจัดงบประมาณโดยตรง (2) เทศบาลรับสนับสนุนงบประมาณ (เงิน
ยา เวชภัณฑ์ สิ่งของ ฯลฯ)

1.2.3 ด้านอาคาร/สถานที่ (1) อาคารแรกรับก่อนรับเข้า จะมีการดำเนินการ 1.1 สอบสวนโรค 1.2
ตรวจสอบวินิจฉัย 1.3 ฉีดวัคซีน 1.4 รักษาพยาบาลเบื้องต้น 1.5 กักโรค 1.6 จัดทำทะเบียน 1.7 นำเข้าอาคารแรกรับ และ
1.8 จัดสวัสดิภาพระยะสั้น (2) อาคารแยกเฉพาะ ภายหลังจากการอาคารแรกรับครบเวลา 30 วัน 2.1 ฉีดวัคซีน 2.2
รักษาพยาบาลเบื้องต้น 2.3 จัดทำทะเบียน 2.4 ทำหมัน 2.5 นำเข้าอาคารนวัตกรรม 2.6 จัดสวัสดิภาพ ระยะยาว (3)
อาคารนวัตกรรม การดูแลเลี้ยงดูระยะยาว จะมีการดำเนินการ 3.1 ฉีดวัคซีน 3.2 รักษาพยาบาลเบื้องต้น 3.3 จัดทำ
ทะเบียน และ 3.4 จัดสวัสดิภาพตามระเบียบฯ

1.2.4 ด้านการจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน คือระเบียบ
กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ของข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562 (1)
ให้อาหารและน้ำ จำนวนวันละ 2 ครั้ง/วัน (2) ทำความสะอาดอาคาร/กรง จำนวนวันละ 2 ครั้ง/วัน และ (3) รักษา/ฉีด
วัคซีน/ทำหมัน

1.3 การจัดบุคลากรปฏิบัติงานศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง แบ่งเป็น 3 กลุ่มประกอบด้วย

1.3.1 บุคลากรด้านสัตวแพทย์ ประกอบด้วย นายสัตวแพทย์ จำนวน 1 คน และสัตวแพทย์ จำนวน 1
คน โดยมีภารกิจ คือ (1) สอบสวน/วินิจฉัยโรค (2) รักษาพยาบาล/รักษาโรค (3) ฉีดวัคซีน (4) กำจัดปรสิตภายนอก
(5) ควบคุมจำนวน (ทำหมัน) (6) จัดเก็บข้อมูล ทุกวันทุกสัปดาห์ (7) บันทึก/รายงานการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารทราบ เดือน
ละ 1 ครั้ง และ (8) การรับอุปการะสุนัขภายในศูนย์พึ่งพิงฯ

1.3.2 บุคลากรดูแลจัดสวัสดิภาพสัตว์/ประสานงาน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์พึ่งพิงสุนัขจร
จัดคลองสิบสอง จำนวน 7 คน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประสานงานศูนย์พึ่งพิงฯ จำนวน 3 คน โดยมีภารกิจ คือ (1) ดูแล
เลี้ยงดูสุนัขภายในศูนย์พึ่งพิงฯ (2) ล้างทำความสะอาดอาคาร/กรง (3) ดูแลความเรียบร้อยสุนัข/อาคาร (4) ตรวจสอบ
สุขภาพสุนัขภายในศูนย์ฯ (5) รายงานผลการปฏิบัติงานทุกวัน (6) จัดทำทะเบียนสุนัขประจำอาคาร (7) ปรับปรุงสภาพภูมิ
ทัศน์บริเวณโดยรอบอาคาร และ (8) พ่นยากำจัดปรสิตภายนอก และ อื่น ๆ

1.3.3 บุคลากรด้านธุรการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านธุรการจำนวน 1 คน โดยมีภารกิจ คือ (1) จัดทำทะเบียนสุนัขภายในศูนย์พิงพิงฯ (2) บันทึก/รายงานการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารทราบ เดือนละ 1 ครั้ง (3) จัดเก็บข้อมูลสุนัข เข้า - จำหน่ายสุนัขภายในศูนย์พิงพิงฯ

1.4 การประสานงานระหว่างศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง

การปฏิบัติงานเทศบาลนครรังสิต จะมีการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้งานที่ปฏิบัติมีความครอบคลุมรอบด้านในทุก ๆ มิติ ลดความขัดแย้ง ลดขั้นตอน วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเดียวกัน

1.4.1 หน่วยงานรัฐ ได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด/อำเภอ รพ.ประชาธิปไตย

1.4.2 หน่วยงานเอกชน ได้แก่ รพ.สัตว์ทองหล่อ มูลนิธิเพื่อสุนัขในซอย มูลนิธิปันใจให้แมวจร มูลนิธิเดอะโอปไทยแลนด์

1.4.3 ภาคประชาชน ได้แก่ ชมรม และกลุ่มรักสัตว์

1.5 การรายงานผลของศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง

1.5.1 การจัดเก็บข้อมูลการปฏิบัติงาน (วัน สัปดาห์ เดือน ปี)

1.5.2 การจัดเก็บข้อมูลเชิงสถิติ (วัน สัปดาห์ เดือน ปี)

1.5.3 การบริหารงบประมาณค่าใช้จ่ายโครงการ (วัน สัปดาห์ เดือน ปี)

1.5.4 การจัดสรรงบประมาณ

1.5.5 การรายงานปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานของศูนย์พิงพิงฯ

1.5.6 การนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.6 ปัญหาหรือผลกระทบ จากการจัดตั้งศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง (ผู้ให้ข้อมูลคือชาวบ้านในพื้นที่ข้างเคียงศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง จำนวน 5 หลังคาเรือน หลังคาเรือนละ 1 คน (ภายในรัศมี 2 กิโลเมตร จากศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง))

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ผู้ที่อยู่อาศัยมีความเคยชินกับศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง ไม่มีเสียงดังหรือกลิ่นรบกวนหรือน้ำเสีย ซึ่งเคยมีสุนัขหลุดออกจากศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสองเมื่อนานมาแล้ว โดยรวมส่วนใหญ่จะไม่ได้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแต่อย่างใด

1.7 แบบสังเกตเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง (โดยใช้ ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติที่ดีสำหรับสถานสงเคราะห์สัตว์ จาก คู่มือแนวทางการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์สัตว์ หน้าที่ 32 - 37) จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2562)

1.7.1 องค์ประกอบของสถานสงเคราะห์สัตว์

1) สถานที่ตั้ง มีความเหมาะสม มาก โดยตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสัตว์ มีการคมนาคมสะดวก มีระบบสาธารณูปโภคเพียงพอ น้ำท่วมไม่ถึง มีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์อยู่ห่างไกลจากชุมชนและแหล่งน้ำสาธารณะ อย่างน้อย 400 เมตรสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

2) ผังและลักษณะสถานสงเคราะห์สัตว์ มีความเหมาะสม มาก โดยมีพื้นที่เพียงพอและเหมาะสมกับขนาดและจำนวนโรงเรือนที่มีภายในสถานสงเคราะห์สัตว์ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพสัตว์ มีการระบายอากาศที่ดี มีการวางผังที่เอื้อต่อการปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะและแยกพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน มีรั้วแข็งแรงสามารถป้องกันสัตว์ผ่านเข้า - ออกได้ดี

3) โรงเรือน มีความเหมาะสม ปานกลาง โรงเรือนต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนสัตว์ที่เลี้ยงซึ่งสัตว์มีอิสระในการเคลื่อนไหวเป็นบางโรงเรือนเนื่องจากโรงเรือนแต่ละโรงเรือนมีการแบ่งการใช้ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ โรงเรือนมีการชำรุดบ้างอยู่ระหว่างปรับปรุงเนื่องอยู่ระหว่างการจัดต้องงบประมาณ

4) คอกหรือกรง มีความเหมาะสม ปานกลาง มีโครงสร้างแข็งแรงป้องกันสัตว์หนีออกได้มีช่องว่างให้สัตว์มองเห็นภายนอก มีความสะอาดและแห้ง

1.7.2 อาหารสัตว์ และน้ำ

1) อาหารสำหรับสัตว์ มีความเหมาะสม มาก โดยภาชนะให้อาหารสัตว์มีความสะอาดและเพียงพอ มีสถานที่เก็บอาหารสัตว์แยกเป็นสัดส่วน สัตว์ทุกตัวสามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างเพียงพอ

2) น้ำ มีความเหมาะสม มาก น้ำที่ใส่เลี้ยงสัตว์มีสะอาด ไม่มีสิ่งเจือปน และมีการป้องกันการปนเปื้อน สัตว์ทุกตัวสามารถเข้าถึงน้ำดื่มได้อย่างเพียงพอ

1.7.3 การจัดการสถานสงเคราะห์

1) สัตว์ มีความเหมาะสม ปานกลาง โดยมีจำนวนสัตว์เหมาะสมที่จะสามารถดูแลและจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้เพียงพอและทั่วถึง

2) บุคลากร มีความเหมาะสม มาก โดยมีจำนวนบุคลากรเพียงพอและเหมาะสม มีสุขอนามัยส่วนบุคคลที่ดี

3) การทำความสะอาดและบำรุงรักษา มีความเหมาะสม ปานกลาง โดยโรงเรือนและอุปกรณ์ มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

1.7.4 การดูแลสุขภาพของสัตว์ และสวัสดิการสัตว์ และสิ่งแวดล้อม

1) การดูแลสุขภาพของสัตว์ มีความเหมาะสม มาก โดยสามารถระบุแหล่งที่มาของสัตว์ มีการกักโรคและมีการตรวจสอบสุขภาพสัตว์ที่เข้าใหม่ทุกตัว อย่างน้อย 14 วัน มีการตรวจ การสังเกตอาการสัตว์ป่วย และพฤติกรรมของสัตว์ทุกตัวอย่างสม่ำเสมอ มีโปรแกรมการให้วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและวัคซีนอื่น ๆ ที่จำเป็น มีการแยกสัตว์ป่วยออก เพื่อทำการรักษาภายใต้คำแนะนำของสัตวแพทย์

2) สวัสดิการสัตว์ มีความเหมาะสม ปานกลาง โดยมีการดูแลและตรวจติดตามสัตว์ทุกตัวให้มีความเป็นอยู่ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

3) สิ่งแวดล้อม มีความเหมาะสม มาก โดยมีการจัดการซากสัตว์ที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการฝัง มีพื้นที่เพียงพออยู่ในบริเวณน้ำท่วมไม่ถึงและห่างจากแหล่งน้ำ มูลสัตว์ สิ่งปฏิกูล น้ำทิ้ง บำบัดโดยวิธีที่เหมาะสมไม่ก่อให้เกิดกลิ่นหรือก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียง ปลุกต้นไม้ สำหรับให้ร่มเงา ดูดซับเสียง และป้องกันแสงสว่างจากภายนอกในเวลากลางคืน

1.7.5 การบันทึกข้อมูล และแผนฉุกเฉิน

1) การบันทึกข้อมูล มีความเหมาะสม มาก โดยมีระบบการบันทึกและเก็บบันทึกข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูลทะเบียนประวัติสัตว์ เช่น ชื่อ แหล่งที่มาของสัตว์ วันที่เข้าและออก ชนิดสัตว์ อายุ เพศ สี และตำหนิ ประวัติการรักษา

2) แผนฉุกเฉิน มีความเหมาะสม ปานกลาง โดยมีถึงดับเพลิงเคลื่อนที่วางไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสมกับการใช้งาน

2. มาตรการการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดของเทศบาลนครรังสิต

2.1 มาตรการควบคุมและกำจัด

2.1.1 เหตุเดือดร้อนรำคาญ ได้แก่ ดูกัด นำโรคพิษสุนัขบ้าเข้าสู่ศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดคลองสิบสอง ในส่วนที่เป็นปัญหาแต่บางส่วนที่อยู่กับชุมชนได้จะเป็นเจ้าถิ่นป้องกันสุนัขเคลื่อนย้ายเข้ามา โดยการฉีดวัคซีน ทำหมัน ลดการแพร่พันธุ์

2.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- 1) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ.2535 (กรณีเป็นโรคพิษสุนัขบ้า)
- 2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550)
- 3) เทศบัญญัติเทศบาลนครรังสิต เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ.2556 (กรณีไม่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าเข้าสู่ศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดคลองสิบสอง)
- 4) พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ดูแลระยะสั้นและยาว

2.2 มาตรการรณรงค์ป้องกัน

- 2.2.1 ประชาสัมพันธ์เลี้ยงสุนัขอย่างรับผิดชอบ
- 2.2.2 อบรมให้ความรู้ประชาชน
- 2.2.3 สำรวจและขึ้นทะเบียนสุนัข
- 2.2.4 รณรงค์ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
- 2.2.5 รณรงค์ควบคุมจำนวนประชากรสุนัข (ทำหมัน)

2.3 ศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดคลองสิบสองฯ กับการจัดการปัญหาสุนัขจรจัด

ได้ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนอย่างรุนแรงของประชาชนในชุมชน กล่าวคือ มีสถานที่รองรับสุนัขที่ไปสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ตลอดจนการนำสุนัขเข้าสู่ศูนย์พิทักษ์ฯ ดูแลเป็นไปตามกฎหมายกำหนดโดยเทศบาลนครรังสิตได้แบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้

2.3.1 ต้นน้ำ ประกอบด้วย

- 1) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่เลี้ยงสุนัขและประชาชนที่คิดจะเลี้ยงสุนัขให้เลี้ยงสุนัขอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม
- 2) ประชาชนที่เลี้ยงสุนัขต้องมีการจดทะเบียนสุนัขตามเทศบัญญัติเทศบาลนครรังสิต เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2556
- 3) การให้ความรู้ประชาชนในการเลี้ยงและการดูแลสุนัขอย่างถูกต้อง
- 4) การเปิดคลินิกสัตว์แพทย์ บริการให้คำปรึกษาคำแนะนำสำหรับประชาชนที่เลี้ยงสุนัขอย่างถูกต้อง

2.3.2 กลางน้ำ คือการควบคุมสุนัขในที่สาธารณะ

2.3.3 ปลายน้ำ ประกอบด้วย

- 1) สัตว์ไม่มีเจ้าของส่วนหนึ่งที่อยู่ในชุมชน
- 2) สัตว์จรจัดเพื่อดำรงชีวิตโดยการเคลื่อนย้ายหาแหล่งอาหารหรือแหล่งความปลอดภัยตามวิถีธรรมชาติจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้างเคียงซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก
- 3) การดูแลสุนัขในศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดคลองสิบสอง ที่มีสภาพความเป็นกรดสูงโดยการดูแลและเลี้ยงดูสุนัขจัดภายในอาคารโรงเรือนควบคู่ไปด้วย

3. การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และเอกชนในการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต

3.1 ด้านอำนาจหน้าที่ กฎหมาย หรือกฎระเบียบ

การทำงานที่มีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยประกอบด้วย

3.1.1 ประชาชนในชุมชนกับความร่วมมือทั้งเศษอาหารอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้มีแหล่งอาหาร ซึ่งจะทำให้ไม่มีสุนัขจรจัดภายในชุมชน

3.1.2 พื้นที่ต่าง ๆ ในชุมชนยังเป็นแหล่งมีเศษอาหารที่สำคัญให้กับสุนัขจรจัดได้ดำรงชีวิตอยู่ ได้แก่ วัด โรงเรียน ตลาด

3.1.3 การจัดการปัญหาสุนัขจรจัดต้องอาศัยความร่วมมือจาก องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น ข้างเคียง

3.1.4 การสร้างจิตสำนึกและหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะให้เจ้าของสัตว์เลี้ยงในการที่จะต้องนำสัตว์มาขึ้นทะเบียน

3.1.5 อำนาจในการที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัด เหมือนอย่างเทศบาลนครรังสิตไม่ได้ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีข้อจำกัดด้านศักยภาพและความพร้อมที่แตกต่างกัน แต่สามารถขอความร่วมมือได้ ปัจจุบันบันทึกข้อตกลง (MOU) การทำความตกลงร่วมมือกันจัดทำบริการสาธารณะในการดำเนินการศูนย์พักพิงสุนัขและแมวจรจัดจังหวัดปทุมธานี เพื่อแก้ปัญหาการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้า การสงเคราะห์และจัดการสวัสดิภาพสัตว์ของจังหวัดปทุมธานีบริการสาธารณะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปทุมธานี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี เทศบาลนครรังสิต อำเภอนองเสือ เทศบาลตำบลหนองสามวังและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีโดยจังหวัดปทุมธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

3.2 ด้านการยอมรับจากประชาชนหรือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต แบ่งเป็น ดินน้ำ ปลายน้ำ และเครือข่าย

3.2.1 ดินน้ำ การยอมรับของประชาชนในการจัดกิจกรรมจดทะเบียนสัตว์ และการเลี้ยงสัตว์จะต้องควบคุมประชากรสัตว์ โดยเฉพาะการทำหมันสัตว์ของประชาชนผู้เลี้ยง เนื่องจากค่าใช้จ่ายสูงและกระทบกับค่าครองชีพของตนเองและครอบครัว เพราะเจ้าของสัตว์ส่วนใหญ่มีรายได้ฐานะปานกลางถึงรายได้น้อย

3.2.2 กลางน้ำ การจับสัตว์ที่ไปสร้างความเดือดร้อน ประชาชนที่เป็นผู้ให้อาหารอยู่ไม่ยากให้สัตว์ถูกจับไปหรือจับไปแล้วมาขอรับคืน

3.2.3 ปลายน้ำ ประชาชนอาจไม่ยอมรับที่จะให้สุนัขจรจัดที่มีสภาพอ่อนแอไปอยู่ที่ศูนย์พึ่งพิงฯ เนื่องจากกลัวโดนสุนัขจรจัดที่อยู่ภายในศูนย์ฯ รังแก ดำรงชีวิตมีสภาพไม่สุขสบาย และไม่มีอิสระ

3.2.4 เครือข่าย ประกอบด้วยหน่วยราชการ องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน หน่วยงานรัฐ และประชาชน

3.3 ความร่วมมือและเครือข่ายในการดำเนินการ

3.3.1 ภาคประชาชนองค์กรประชาสังคม มูลนิธิ หรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในพื้นที่

1) การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัด โดยการบริจาคเงิน อาหาร ยา เวชภัณฑ์ และสิ่งของ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการภายในศูนย์พึ่งพิงฯ

2) การเข้าเยี่ยมชมและนำอาหารเข้าไปเลี้ยงสุนัขจรจัดภายในอาคารต่าง ๆ ของศูนย์พิทักษ์

3.3.2 ภาคเอกชน ร้านค้า สถานประกอบการ

การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคเอกชนในการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัด โดยการบริจาคเงิน อาหาร ยา เวชภัณฑ์ และสิ่งของ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการภายในศูนย์พิทักษ์ฯ เช่น ห้างสรรพสินค้าเทสโก้โลตัส มีการบริจาคสิ่งของและอาหารเป็นประจำของทุกปี ตลอดจนการเข้าเยี่ยมชมความเป็นอยู่ของสุนัขตลอดจนการบริหารจัดการภายในศูนย์พิทักษ์ฯ

3.3.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่น

การเข้าเยี่ยมชมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อศึกษาการบริหารจัดการภายในศูนย์พิทักษ์ฯ ข้อดี ข้อเสีย ปัญหาอุปสรรคเพื่อนำไปปรับปรุงในบริบทพื้นที่ของตนเอง

3.3.4 สื่อประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลนครรังสิต ได้รับการบริจาค เช่น เงินอาหาร ยาและเวชภัณฑ์

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต

ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดคลองสิบสองมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีการแบ่งโซนอาคารชัดเจน (กักโรค/รักษา/เลี้ยงยา) และมีสัตว์แพทย์กำกับดูแล ซึ่งสอดคล้องกับ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้สถานสงเคราะห์สัตว์ต้องมีการจัดการด้านสุขภาพอนามัย ที่อยู่ อาหาร และน้ำ อย่างเพียงพอ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า เทศบาลนครรังสิตได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการจากเดิมที่มักเน้นการ "กักขัง" มาเป็นการ "จัดสวัสดิภาพ" ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พลอยกาญจน์ ธนวิธรรม (2556) ที่เสนอว่า การออกแบบศูนย์พิทักษ์ฯ ต้องคำนึงถึงพฤติกรรมสุนัขและการระบายอากาศที่ดี เพื่อลดความเครียดของสัตว์

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังพบความแตกต่างจากงานวิจัยของ ศรีณยู ภักดิ์วงษ์ (2560) ที่เคยศึกษาไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ส่วนใหญ่มักขาดความพร้อมด้านงบประมาณและสถานที่ แต่ในกรณีของเทศบาลนครรังสิต กลับสามารถบริหารจัดการได้ดีเนื่องจากมีความพร้อมของงบประมาณเทศบาลฯ และมีการใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ (49 ไร่) ที่ห่างไกลชุมชน ทำให้ลดปัญหาข้อร้องเรียนเรื่องเสียงและกลิ่นได้ดีกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กทั่วไป

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษามาตรการการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดของเทศบาลนครรังสิต

ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลนครรังสิตใช้มาตรการจัดการแบบผสมผสาน ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการจับสุนัขเข้าศูนย์ฯ (ปลายน้ำ) เพียงอย่างเดียว แต่ให้ความสำคัญกับมาตรการ "ต้นน้ำ" คือการรณรงค์จดทะเบียนสัตว์เลี้ยงและการเลี้ยงอย่างรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ จิรัฐติการ ชุนแขวง (2557) ที่ระบุว่า การจัดการสุนัขในกรุงเทพฯ ที่ไม่ประสบความสำเร็จในอดีต เกิดจากการขาดมาตรการจดทะเบียนสัตว์เลี้ยงและการควบคุมที่ต้นทาง ทำให้สุนัขถูกปล่อยทิ้งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

นอกจากนี้ การที่เทศบาลใช้นโยบายคัดกรองสุนัข โดยนำเฉพาะสุนัขที่ดุร้ายหรือป่วยเข้าศูนย์ฯ ส่วนสุนัขชุมชนที่นิสัยดีให้ทำหมันและอยู่ในพื้นที่เดิม (Community Dog) ถือเป็นการปฏิบัติตามแนวทางของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่เน้นการฉีดวัคซีนและคุมกำเนิด มากกว่าการกำจัดให้หมดไป (Set Zero) ซึ่งเป็นวิธีที่ได้รับการยอมรับตามหลักสากลและหลักมนุษยธรรมมากกว่า

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และเอกชนในการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลองสิบสอง ของเทศบาลนครรังสิต

ด้านการมีส่วนร่วม โมเดลเครือข่ายความร่วมมือ (MOU) และช่องว่างของการสื่อสาร จุดเด่นที่สุดที่พบจากการวิจัยคือ การทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกับจังหวัดปทุมธานีและท้องถิ่นข้างเคียง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยศนันท์ ปานาภรณ์ (2562) ที่พบว่าปัญหาสุนัขจรจัดมีความซับซ้อนเกินกว่าหน่วยงานเดียวจะรับผิดชอบได้ การที่เทศบาลนครรังสิตดึงภาคเอกชน (เช่น ห้างสรรพสินค้า, มูลนิธิ) เข้ามาสนับสนุนอาหารและเวชภัณฑ์ เป็นการนำแนวคิด "ประชารัฐ" มาใช้ลดภาระงบประมาณภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ในมิติด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ผลการวิจัยยังพบอุปสรรคเรื่อง "ทัศนคติ" ของผู้ให้อาหารสุนัขบางกลุ่ม ที่ยังมองว่าการนำสุนัขไปศูนย์พักพิงคือการทำร้ายสัตว์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทายวีร์ ช่างบรรจง (2562) ที่พบว่าการจัดการสุนัขจรจัดต้องอาศัยหลักเมตตาธรรมและการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ หากขาดการสื่อสารที่ดี ประชาชนจะไม่ให้ความร่วมมือในการจับสัตว์ ซึ่งสะท้อนว่าเทศบาลจำเป็นต้องเร่งประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของ "อาคารนวัตกรรม" และมาตรฐานการดูแลภายในศูนย์ฯ ให้สาธารณชนรับรู้มากขึ้น เพื่อเปลี่ยนความหวาดระแวงเป็นความไว้วางใจ

ความสำเร็จในการบริหารจัดการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดและมาตรการแก้ไขปัญหานี้ของเทศบาลนครรังสิต ไม่ได้เกิดจากการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐเพียงลำพัง แต่เกิดจากการบูรณาการความร่วมมือข้ามเขตพื้นที่ (Cross-boundary Management) ผ่านการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกับหน่วยงานระดับจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง ตลอดจนการเปิดรับการสนับสนุนทรัพยากรจากภาคเอกชน มูลนิธิ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุนัขชุมชน

สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance: NPG) ของ ไพทีย์ส มาลา (2556) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การบริหารงานภาครัฐในยุคปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบจากการรวมศูนย์อำนาจหรือการทำงานแบบแยกส่วน มาสู่การพึ่งพาอาศัยกันในรูปแบบของ "เครือข่าย (Network)" โดยเน้นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (Public-Private-Civil Society Partnership)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 มาตรการอุดหนุนการทำหมัน จากผลการวิจัยพบว่าค่าใช้จ่ายในการทำหมันเป็นอุปสรรคของผู้มีรายได้น้อย เทศบาลควรขยายความร่วมมือกับคลินิกเอกชนในพื้นที่ เพื่อจัดทำคูปองส่วนลดหรือบริการทำหมันฟรีเชิงรุกในชุมชนแออัด เพื่อตัดวงจรการเกิดของลูกสุนัขจรจัดหน้าใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 โครงการ "อาสาปศุสัตว์ในชุมชน" สร้างเครือข่ายอาสาสมัครในชุมชน ทำหน้าที่ แจ่งข่าวและช่วยคัดกรองสุนัขในพื้นที่ เพื่อลดภาระเจ้าหน้าที่และลดแรงต้านจากชาวบ้าน เพราะอาสาสมัครคือคนในพื้นที่ที่ชาวบ้านไว้วางใจ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 การอบรมจิตวิทยาการสื่อสารแก่เจ้าหน้าที่ชุดจับสัตว์ เพื่อลดแรงต้านจากกลุ่มผู้ให้อาหารสัตว์ (Feeding Group) ในชุมชน เจ้าหน้าที่ควรได้รับทักษะการเจรจาต่อรองและการสื่อสารเชิงบวก เพื่อเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นความร่วมมือในการนำสุนัขมาทำหมันและฉีดวัคซีนแทนการจับกุมเพียงอย่างเดียว

2.2 การผลักดันเทศบัญญัติงบประมาณอุดหนุนการทำหมันร่วมกับคลินิกเอกชน เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการทำหมันเป็นอุปสรรคสำคัญ เทศบาลควรมีนโยบาย "คู่มือทำหมัน" (Sterilization Voucher) ที่ประชาชนสามารถนำสิทธิไปรับบริการที่คลินิกเอกชนที่เข้าร่วมโครงการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรอบการออกหน่วยของเทศบาล

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 การศึกษาทัศนคติและการยอมรับของชุมชนในวงกว้าง

3.2 งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพในกลุ่มตัวอย่างจำกัด การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Survey Research) สํารวจทัศนคติของประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิตที่มีต่อการจัดการปัญหาสุนัขจรจัด เพื่อให้ได้ข้อมูลสถิติที่เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด นำไปสํารวจออกแบบนโยบายที่ตรงใจประชาชน

3.3 การศึกษาเปรียบเทียบโมเดลการจัดการระหว่างเมือง ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พึ่งพิงฯ ระหว่างเทศบาลนครลี้ดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น (เช่น กรุงเทพมหานคร หรือ เมืองพัทยา) เพื่อค้นหาแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) ที่เหมาะสมกับบริบทเมืองที่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดเชิงสถิติโมเดล แสดงกระบวนการจัดการศูนย์การจัดแบบบูรณาการ 3 ระยะ (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ)
 ควบคู่กับการใช้นวัตกรรมโรงเรียนและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือแบบประชารัฐ
ที่มา: ปฐมวุฒิ วงศ์น้อย และคณะ (ภาพจากการศึกษาการค้นคว้าอิสระ, 2569)

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึงกรอบแนวคิด “รังสิตโมเดล” (Rangsit Model) ซึ่งเป็นรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการศูนย์ฯ อย่างยั่งยืนของเทศบาลนครรังสิต โดยมุ่งเน้นการบูรณาการกระบวนการทำงานที่ครอบคลุมทั้งระบบ (Systematic Approach) ภายใต้หลักสวัสดิภาพสัตว์และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โมเดลดังกล่าวประกอบด้วยมาตรการหลัก 3 ระยะ ได้แก่

มาตรการระยะต้นน้ำ (Upstream - Prevention): มุ่งเน้นการป้องกันปัญหาที่ต้นเหตุ ผ่านการปลูกฝังจิตสำนึกและความรับผิดชอบให้แก่เจ้าของสัตว์เลี้ยง ควบคู่กับการบังคับใช้เทศบัญญัติในการจดทะเบียนประวัติสัตว์เลี้ยง เพื่อป้องกันการทอดทิ้ง

มาตรการระยะกลางน้ำ (Midstream - Control): มุ่งเน้นการควบคุมประชากรสุนัขในพื้นที่ ผ่านการลงพื้นที่ปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและทำหมันสุนัขชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สุนัขสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างปลอดภัย

มาตรการระยะปลายน้ำ (Downstream - Welfare): มุ่งเน้นการคัดกรองเฉพาะสุนัขที่มีพฤติกรรมดุร้ายหรือเจ็บป่วย เข้าสู่ระบบการอภิบาล ณ ศูนย์พิทักษ์สุนัขจรจัดคลองสิบสอง ซึ่งมีระบบกักกันโรคและกระบวนการรักษาที่ได้มาตรฐาน

นอกจากนี้ โมเดลดังกล่าวยังขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมที่สำคัญ 2 มิติ ได้แก่ นวัตกรรมเชิงกายภาพ (Physical Innovation) คือ การออกแบบ "โรงเรือนนวัตกรรม" บนพื้นที่ 49 ไร่ ที่จัดสภาพแวดล้อมให้สุนัขได้ออกกำลังกายและทำความสะอาดร่างกายขณะว่ายน้ำไปกินอาหาร และ นวัตกรรมเชิงโครงสร้างการบริหาร (Managerial Innovation) คือ การใช้กลไก "พลังความร่วมมือแบบประชารัฐ" ผ่านการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง ภาคเอกชน และมูลนิธิ เพื่อบูรณาการทรัพยากรและแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดข้ามเขตพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2562). *คู่มือแนวทาง การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์สัตว์*. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2565, จาก <https://www.dla.go.th/land/ebook.do?cmd=form2&tokenId=sv8b60k70x8d9h8n62ko4921klulmmrhp5y463637vltf5>
- จิรัฐติการ ขุนแขวง. (2557). *การจัดการสุนัขของกรุงเทพมหานคร*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทยาวิรุ ช่างบรรจง. (2562). *กระบวนการบริหารจัดการสถานพักพิงสุนัขจรจัดต้นแบบในวัดตามหลัก พุทธสันติวิธี: ศึกษากรณี วัดโตนด อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. ดุษฎีนิพนธ์สาขาวิชาสันติศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไททัศน์ มาลา. (2556). *การจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance: NPG): แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในการจัดการปกครองท้องถิ่น*. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 8(1), 179-194. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/article/view/146949>
- พลอยกาญจน์ ธนวิธรรม. (2556). *ศูนย์ส่งเสริมการอุปการะสุนัขจรจัด กรุงเทพมหานคร*. ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยศนันท์ ปานาภรณ์. (2562). *มาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดในประเทศไทย: ศึกษากรณีบทบาทของเจ้าของสุนัข ผู้ประกอบกิจการเพื่อจำหน่ายสุนัข และหน่วยงานรัฐ*. นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศรีณยุ ลักติวงศ์. (2560). *องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการแก้ปัญหาสุนัขจรจัดกรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และความผูกพัน
ในงานต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร ในอุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรหนัก
กรณีศึกษา: บริษัทแห่งหนึ่งในประเทศไทย

A Study of the Achievement Motivation Work-Life Balance and Work
Engagement on Organization Citizenship behavior of a Heavy Machinery
Manufacturing Industry: A Case Study a Company in Thailand.

สร้อยทิพย์ รุ่งวิทยาภูมิกุล¹ และ รัชรินทร์ กุลชาติ²

Sroithip Rungwitayawutikul¹ and Rutcharin Kullachart²

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา^{1,2}

Faculty of Management, Kasetsart University, Sriracha Campus^{1,2}

sroithip.r@ku.th¹, rutcharin.s@ku.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปริมาณนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ความผูกพันในงาน และพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร รวมถึงทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรดังกล่าวในบริบทอุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรหนักในประเทศไทย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากพนักงานบริษัทผลิตเครื่องจักรหนักแห่งหนึ่ง จำนวน 300 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ 20 เท่าของตัวแปรสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและแบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) ด้วยโปรแกรม AMOS ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และความผูกพันในงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta = 0.31$) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ($\beta = 0.28$) และความผูกพันในงาน ($\beta = 0.28$) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร โดยแบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรได้ร้อยละ 64 ($R^2 = 0.64$) ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าองค์กรควรส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ควบคู่กับการสนับสนุนความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และการเสริมสร้างความผูกพันในงาน เพื่อยกระดับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรในบริบทการผลิต

คำสำคัญ: แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน, ความผูกพันในงาน, พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร, อุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรหนัก

Abstract

This quantitative study aimed to examine the levels of achievement motivation, work-life balance, work engagement, and organizational citizenship behavior (OCB), and to test the causal relationships among these variables in the heavy machinery manufacturing industry in Thailand. Data were collected via a questionnaire from 300 employees of a heavy machinery manufacturing company

in Thailand using stratified random sampling. The sample size was determined based on the criterion of 20 times the number of observed variables. Data were analyzed using descriptive statistics and structural equation modeling (SEM) with AMOS. The results indicated that achievement motivation, work-life balance, and work engagement were, on average, at a moderate level, whereas OCB was at a high level. Achievement motivation ($\beta = 0.31$), work-life balance ($\beta = 0.28$), and work engagement ($\beta = 0.28$) had positive direct effects on OCB, and the model explained 64% of the variance in OCB ($R^2 = 0.64$). The findings suggest that organizations should strengthen employees' achievement motivation while supporting work-life balance and enhancing work engagement to promote OCB in manufacturing settings.

Keywords: Achievement Motivation, Work-Life Balance, Work Engagement, Organizational Citizenship Behavior, Heavy Machinery Manufacturing Industry

บทนำ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา องค์กรทั่วโลกเผชิญความท้าทายด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง ทั้งในมิติ แรงจูงใจในการทำงาน ความผูกพันในงาน และการคงอยู่ของบุคลากร โดยข้อมูลสถิติชี้ให้เห็นว่าพนักงานจำนวนมากยังไม่ เกิดความผูกพันกับงานอย่างแท้จริง โดย TeamStage (n.d.) รายงานว่า พนักงานราวร้อยละ 85 ไม่รู้สึกผูกพันกับงาน สถานการณ์ ดังกล่าวสะท้อนความเปราะบางของความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับองค์กร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการ ทำงานและความสามารถในการแข่งขันขององค์กรในภาพรวม ขณะเดียวกัน ประเด็น ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (Work-Life Balance) กลายเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ถูกกล่าวถึงอย่างแพร่หลาย เนื่องจากความไม่สมดุลมักเชื่อมโยงกับความเครียด ความเหนื่อยหน่าย และการตัดสินใจลาออก โดย Connolly (2025) รายงานว่าในกลุ่มผู้ที่มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่ไม่ ดี ถึงร้อยละ 67 ระบุว่าสาเหตุสำคัญมาจากการหรือวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมและระบบการทำงาน ที่เอื้อต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีความจำเป็น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องจักรหนัก ซึ่งมี ลักษณะงานที่ต้องอาศัยทั้งแรงงานและทักษะเฉพาะ มีความกดดันด้านเวลาและคุณภาพของงาน รวมถึงความเสี่ยงด้าน ความปลอดภัย ทำให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในบริบทดังกล่าวมีความท้าทายมากกว่าภาคอุตสาหกรรมทั่วไป

ในเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ งานวิจัยจำนวนมากสนับสนุนว่าแรงจูงใจภายในมีความสัมพันธ์กับความผูกพันใน งานและประสิทธิภาพการทำงาน (Paredes et al., 2021) และเมื่อพนักงานมีความผูกพันในงานสูง ย่อมมีแนวโน้มแสดง พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร (Organizational Citizenship Behavior: OCB) ซึ่งสะท้อนความเต็มใจใน การช่วยเหลือ การร่วมมือ และการสร้างบรรยากาศเชิงบวกในที่ทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทนโดยตรง (Organ, 1988) ซึ่ง ในบริบทของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องจักรหนัก พฤติกรรมดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากลักษณะงานต้อง อาศัยความร่วมมือระหว่างทีม ความรับผิดชอบร่วมกัน และการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานความปลอดภัยและ คุณภาพอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ หลักฐานเชิงประจักษ์ยังชี้ว่า พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรเชื่อมโยงกับ ประสิทธิภาพโดยรวมขององค์กร (Sudiyani & Rihayana, 2024) และความผูกพันในงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อ พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร โดยพนักงานที่มีความผูกพันในงานสูงมักแสดงพฤติกรรมอาสาและสนับสนุนองค์กร มากกว่ากลุ่มที่มีความผูกพันต่ำ (Khair & Sari, 2023) ในทางตรงกันข้าม หากพนักงานมีความเครียดสูงหรือมีทัศนคติด้านลบ ต่อองค์กร อาจนำไปสู่พฤติกรรมการทำงานที่เป็นอันตรายต่อองค์กร เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ การต่อต้านการ เปลี่ยนแปลง หรือการสร้างบรรยากาศเชิงลบในที่ทำงาน (Anderson & Bushman, 2002) ซึ่งมักสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรม การเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรที่ต่ำ (Mahamoud Hasan et al., 2025; Nguyen-Viet & Vo Tri Chau, 2025) ดังนั้น การทำ

ความเข้าใจกลไกที่ส่งเสริมพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร จึงเป็นประเด็นสำคัญทั้งต่อการบริหารคนและต่อผลลัพธ์เชิงองค์กร สำหรับบริบทประเทศไทย อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักรกลมีบทบาทต่อกิจกรรมเศรษฐกิจจำนวนมาก และสะท้อนแรงกดดันเชิงโครงสร้างผ่านข้อมูลการค้า โดยรายงาน Thailand Machinery Outlook: July 2025 ระบุว่า ดุลการค้าเครื่องจักรกลของไทยในเดือนดังกล่าวขาดดุล 20,571 ล้านบาท และในหมวดเครื่องจักรอุตสาหกรรม ขาดดุล 15,136 ล้านบาท (สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย, 2568) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนการแข่งขันและแรงกดดันด้านต้นทุน/เทคโนโลยีในภาคการผลิตที่องค์กรต้องเผชิญควบคู่ไปกับการดูแลคุณภาพแรงงาน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่มีลักษณะงานหนัก ชั่วโมงทำงานยาวนาน และมีความเครียดจากเป้าหมายการผลิตและความปลอดภัยในการทำงาน

แม้งานวิจัยก่อนหน้าจะชี้ให้เห็นความสำคัญของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานต่อความพึงพอใจและการคงอยู่ของพนักงาน (Jaharuddin & Zainol, 2019) รวมถึงบทบาทของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานในการลดความตึงเครียด เพิ่มความพึงพอใจ และส่งเสริมความผูกพันในงานจนเชื่อมโยงไปสู่พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร (Paredes et al., 2021) อย่างไรก็ตาม ในบริบทของอุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรหนัก ซึ่งมีลักษณะงานเฉพาะ เช่น การใช้แรงงานร่วมกับทักษะเชิงเทคนิคสูง ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย ความกดดันจากเป้าหมายการผลิต และชั่วโมงการทำงานที่ยาวนาน ยังมีการศึกษาไม่มากนักที่อธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงจิตวิทยาและเชิงงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการพิจารณาบทบาทของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ร่วมกับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานและความผูกพันในงาน ซึ่งอาจแสดงผลแตกต่างจากอุตสาหกรรมทั่วไปที่มีลักษณะงานไม่เข้มข้นเท่ากัน ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ความผูกพันในงาน และพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรของพนักงานในบริษัทผลิตเครื่องจักรหนักแห่งหนึ่งในประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่นำไปใช้พัฒนานโยบายและแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ อันจะช่วยยกระดับคุณภาพการทำงาน การธำรงรักษาบุคลากร และสมรรถนะการแข่งขันขององค์กรได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ความผูกพันในงาน และพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรของพนักงานในบริษัทผลิตเครื่องจักรหนักแห่งหนึ่งในประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบอิทธิพลทางตรงของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานต่อความผูกพันในงาน รวมถึงอิทธิพลทางตรงของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
3. เพื่อทดสอบอิทธิพลทางตรงของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และความผูกพันในงานต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร
4. เพื่อตรวจสอบบทบาทของความผูกพันในงานในฐานะตัวแปรคั่นกลางในการเชื่อมโยงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ไปสู่พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร

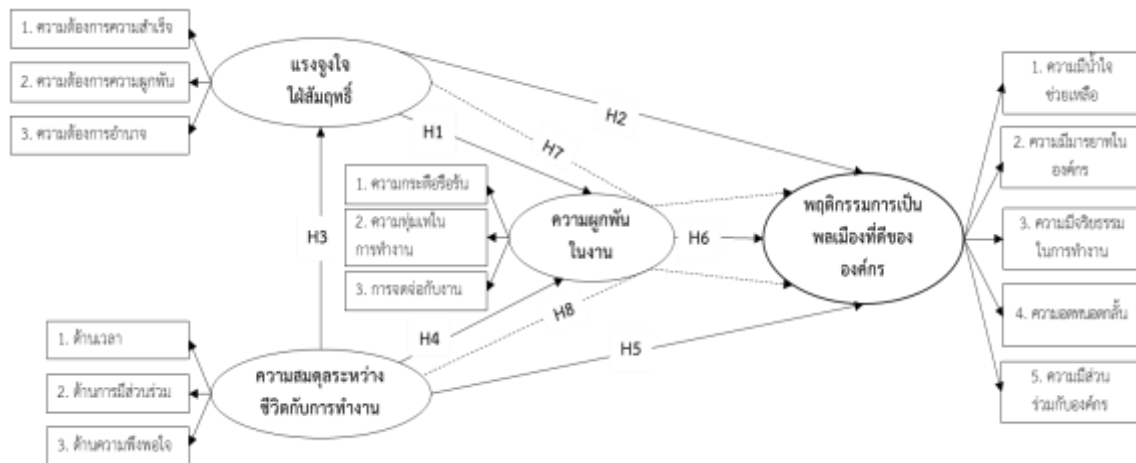
ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลการวิจัยช่วยเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ความผูกพันในงาน และพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรในบริบทอุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรหนักของประเทศไทย ซึ่งสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการศึกษาและพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคต
2. องค์กรสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และกิจกรรมด้านทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และการเสริมสร้างความผูกพันในงาน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร และยกระดับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมอย่างยั่งยืน

สมมติฐาน

- H1: แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันในงาน
 H2: แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดี
 H3: ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 H4: ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันในงาน
 H5: ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร
 H6: ความผูกพันในงานมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร
 H7: ความผูกพันในงานเป็นตัวแปรคั่นกลางเชื่อมโยงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สู่พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร
 H8: ความผูกพันในงานเป็นตัวแปรคั่นกลางเชื่อมโยงความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานสู่พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ พนักงานที่ปฏิบัติงานในบริษัทผลิตเครื่องจักรหนักแห่งหนึ่งในประเทศไทย จำนวน 830 คน (ฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ บริษัทผลิตเครื่องจักรหนักแห่งหนึ่งในประเทศไทย ณ ปี 2568)
2. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยนี้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอ้างอิงแนวทางการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ซึ่งเสนอว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมควรอยู่ที่ประมาณ 10–20 เท่าของตัวแปรเชิงสังเกต (Hair et al., 2010 อ้างถึงใน อภิญา อิงอาจ, 2565) โดยงานวิจัยนี้มีตัวแปรเชิงสังเกต 14 ตัวแปร จึงได้ขนาดตัวอย่างขั้นต่ำ 280 คน เพื่อความเหมาะสมของการวิเคราะห์และลดความคลาดเคลื่อนจากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 300 คน
3. วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรตามหน่วยงาน/ฝ่ายงานภายในองค์กร และสุ่มผู้เข้าร่วมในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วนของจำนวนพนักงานในหน่วยงานนั้น (proportional allocation) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (online

questionnaire) ซึ่งจัดส่งให้กลุ่มตัวอย่างผ่านผู้ประสานงานในแต่ละหน่วยงาน และให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกข้อมูลด้วยตนเอง (self-administered questionnaire)

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. เกณฑ์การคัดเลือกเข้า (Inclusion criteria) ได้แก่ พนักงานเพศชายหรือเพศหญิงในหน่วยงานต่าง ๆ ของบริษัท ผลิตเครื่องจักรหนักแห่งหนึ่งในประเทศไทย อายุระหว่าง 20 – 55 ปี สามารถสื่อสารและเข้าใจภาษาไทยได้ และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยพร้อมยินยอมตอบแบบสอบถาม
2. เกณฑ์การคัดออก ได้แก่ ตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วนตามที่กำหนด หรือไม่ยินยอมให้ข้อมูล/ยุติการตอบแบบสอบถามระหว่างดำเนินการ
3. เกณฑ์การถอนตัว (Withdrawal criteria) ผู้เข้าร่วมสามารถถอนตัวออกจากการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิหรือสวัสดิการในการทำงาน

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

งานวิจัยนี้ดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ 3 ประการ ได้แก่ (1) ความเคารพในบุคคล (Respect for persons) โดยให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนเพื่อประกอบการตัดสินใจและเปิดโอกาสให้อินยอมหรือปฏิเสธได้โดยสมัครใจ ไม่มีการบังคับหรือให้สิ่งจูงใจที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการเคารพความเป็นส่วนตัวและการรักษาความลับของข้อมูล (2) การให้ประโยชน์และไม่ก่อให้เกิดอันตราย (Beneficence/Non-maleficence) โดยผู้เข้าร่วมสามารถข้ามคำถามหรือยุติการตอบแบบสอบถามได้หากรู้สึกอึดอัด และ (3) ความยุติธรรม (Justice) โดยกำหนดเกณฑ์คัดเลือกเข้า-คัดออกอย่างชัดเจนและปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมอย่างเท่าเทียม ทั้งนี้แบบสอบถามไม่เก็บข้อมูลระบุตัวตน (identifiers) ของผู้เข้าร่วม และใช้ข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 6 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3 ด้าน ตามแนวคิดของ McClelland (1961) (3) แบบวัดความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน 3 ด้าน ตามแนวคิดของ Greenhaus et al. (2003) (4) แบบวัดความผูกพันในงาน 3 ด้าน ตามแนวคิดของ Schaufeli et al. (2002) (5) แบบวัดพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร 5 ด้าน ตามแนวคิดของ Organ (1988) และ (6) คำถามปลายเปิดเพื่อรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ข้อคำถามในส่วนที่ 2-5 ใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ (Likert, 1961) แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67 - 1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยพบว่า ค่า Cronbach's alpha ของแบบสอบถามโดยรวมและรายด้านอยู่ในช่วง 0.82 - 0.88 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ (Cronbach, 1951)

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และ AMOS โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะกลุ่มตัวอย่างและระดับของตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ความผูกพันในงาน และพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร ทั้งนี้ การแปลผลคะแนนเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความสำคัญอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อประเมิน อิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และความผูกพันในงานต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร โดยพิจารณาความสอดคล้องของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากดัชนี CMIN/DF, GFI, AGFI, CFI, RMSEA และ RMR ตามเกณฑ์ยอมรับ ได้แก่ $CMIN/DF \leq 3.00$, $GFI \geq 0.90$, $AGFI \geq 0.90$, $CFI \geq 0.90$, $RMSEA \leq 0.08$, และ $RMR \leq 0.08$ (Hair et al., 2010; Awang, 2012)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 240 คน (ร้อยละ 80.32) มีอายุน้อย 31-40 ปี จำนวน 134 คน (ร้อยละ 44.67) สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 213 คน (ร้อยละ 71) มีอายุงานช่วงระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 102 คน (ร้อยละ 34) และส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งพนักงานระดับปฏิบัติการ จำนวน 191 คน (ร้อยละ 63.67)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, $SD = 0.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านความต้องการความสำเร็จ และด้านความต้องการความผูกพัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความต้องการอำนาจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38, 3.38 และ 3.37 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$, $SD = 0.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านเวลา และด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความพึงพอใจโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12, 3.12 และ 3.10 ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ระดับความผูกพันในงาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, $SD = 0.51$) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านความจดจ่อกับงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความกระตือรือร้น และความทุ่มเทในการทำงาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33, 3.28 และ 3.27 ตามลำดับ

5. ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, $SD = 0.53$) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 2 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านความมีน้ำใจช่วยเหลือ และด้านความมีส่วนร่วมกับองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาอยู่ในระดับมากเช่นกันคือ ด้านความมีจริยธรรมในการทำงาน และอีก 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านความมีมารยาทในองค์กร และด้านความอดทนอดกลั้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51, 3.51, 3.50, 3.49 และ 3.49 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ของปัจจัยที่ศึกษา

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	3.38	0.52	ปานกลาง
ด้านความต้องการความสำเร็จ	3.38	0.58	ปานกลาง
ด้านความต้องการความผูกพัน	3.38	0.57	ปานกลาง
ด้านความต้องการอำนาจ	3.37	0.56	ปานกลาง
ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน	3.11	0.54	ปานกลาง

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ด้านเวลา	3.12	0.59	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วม	3.12	0.59	ปานกลาง
ด้านความพึงพอใจ	3.10	0.61	ปานกลาง
ระดับความผูกพันในงาน	3.29	0.51	ปานกลาง
ด้านความกระตือรือร้น	3.28	0.55	ปานกลาง
ด้านความทุ่มเทในการทำงาน	3.27	0.57	ปานกลาง
ด้านความจดจ่อกับงาน	3.33	0.56	ปานกลาง
ระดับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร	3.50	0.53	มาก
ด้านความมีน้ำใจช่วยเหลือ	3.51	0.60	มาก
ด้านความมีมารยาทในองค์กร	3.49	0.57	ปานกลาง
ด้านความมีจริยธรรมในการทำงาน	3.50	0.58	มาก
ด้านความอดทนอดกลั้น	3.49	0.60	ปานกลาง
ด้านความมีส่วนร่วมกับองค์กร	3.51	0.60	มาก

6. ผลการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้าง (SEM) พบว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลองเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 2 โดยพบว่าค่าดัชนีทุกตัวอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และค่า p-value มากกว่า 0.05 แสดงว่าแบบจำลองไม่แตกต่างจากข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลองสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจน ดังแสดงในภาพที่ 2 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลเชิงโครงสร้างระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และความผูกพันในงานที่มีต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร ดังนั้น แบบจำลองจึงมีความเหมาะสมสำหรับการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการวิจัย และไม่จำเป็นต้องปรับแก้แบบจำลองเพิ่มเติม

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลอง (Goodness-of-fit indices)

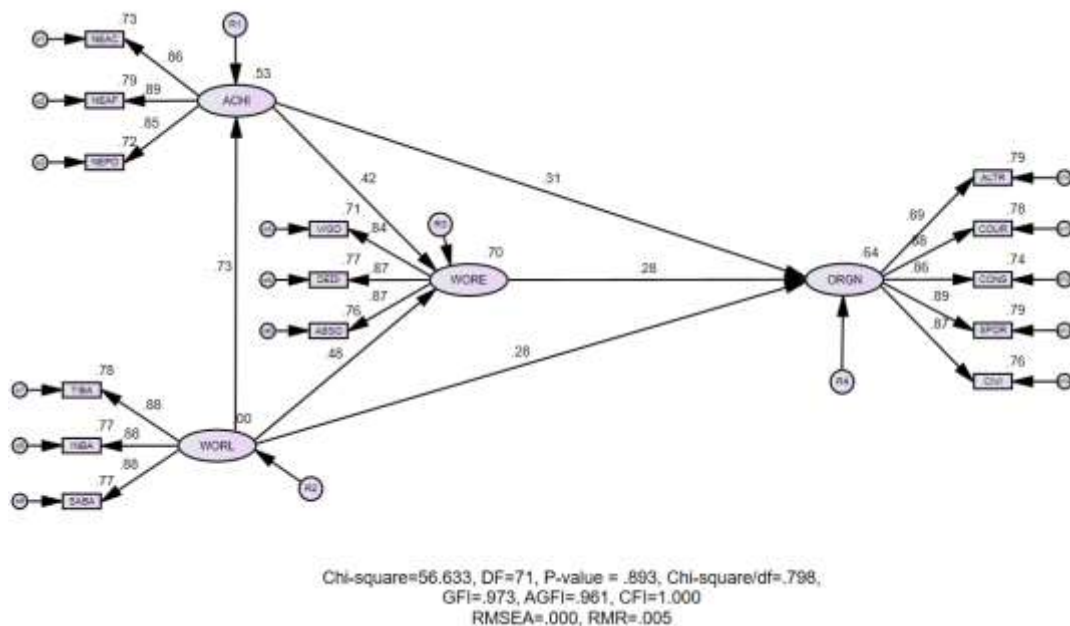
ดัชนี	ค่าที่ได้	เกณฑ์ที่ยอมรับได้	ผลการพิจารณา
χ^2 (Chi-square)	56.633	-	-
df	71	-	-
p-value	0.893	> 0.05	ผ่าน
χ^2/df	0.798	≤ 3.00	ผ่าน
GFI	0.973	≥ 0.90	ผ่าน
AGFI	0.961	≥ 0.90	ผ่าน
CFI	1.000	≥ 0.90	ผ่าน
RMSEA	0.000	≤ 0.08	ผ่าน
RMR	0.005	≤ 0.08	ผ่าน

ผลการประมาณค่าสมการโครงสร้างพบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ แรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.73$, $CR = 12.52$, $p < .001$) และแบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนของแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ร้อยละ 53 ($R^2 = 0.53$)

นอกจากนี้แรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์และความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ ความผูกพันในงาน อย่างมีนัยสำคัญ โดยแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อความผูกพันในงาน ($\beta = 0.42$, $CR = 6.05$, $p < .001$) และความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานส่งผลต่อความผูกพันในงาน ($\beta = 0.48$, $CR = 7.01$, $p < .001$) ทั้งนี้ แบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนของความผูกพันในงานได้ร้อยละ 70 ($R^2 = 0.70$)

สำหรับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร พบว่าได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจาก แรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta = 0.31$, $CR = 4.09$, $p < .001$) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ($\beta = 0.28$, $CR = 3.56$, $p < .001$) และความผูกพันในงาน ($\beta = 0.28$, $CR = 3.15$, $p < .01$) โดยแบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรได้ร้อยละ 64 ($R^2 = 0.64$)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) พบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร สูงที่สุด (TE = 0.72) ประกอบด้วยอิทธิพลทางตรง (DE = 0.28) และอิทธิพลทางอ้อม (IE = 0.44) รองลงมาคือ แรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ (TE = 0.43, DE = 0.31, IE = 0.12) และความผูกพันในงาน (TE = 0.28) ซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรงทั้งหมด ทั้งนี้ อิทธิพลทางอ้อมดังกล่าวสะท้อนบทบาทของความผูกพันในงาน ในฐานะตัวแปรคนกลางที่เชื่อมโยง แรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ไปสู่พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง

ที่มา: จากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย

ตารางที่ 3 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และ อิทธิพลรวมของปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำการศึกษา

ปัจจัย	พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง ในอุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรหนัก		
	ทางตรง (DE)	ทางอ้อม (IE)	ผลรวม (TE)
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ACHI)	0.31	0.12	0.43
ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (WORL)	0.28	0.44	0.72
ความผูกพันในงาน (WORE)	0.28	-	0.28

ตารางที่ 4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ความสัมพันธ์/เส้นทาง	ประเภท อิทธิพล	ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน (β /IE)	ผลการทดสอบ
H1	ACHI $\rightarrow$ WORE	ทางตรง (DE)	0.42** (CR=6.05)	สนับสนุนสมมติฐาน
H2	ACHI $\rightarrow$ ORGN	ทางตรง (DE)	0.31** (CR=4.09)	สนับสนุนสมมติฐาน
H3	WORL $\rightarrow$ ACHI	ทางตรง (DE)	0.73** (CR=12.52)	สนับสนุนสมมติฐาน
H4	WORL $\rightarrow$ WORE	ทางตรง (DE)	0.48** (CR=7.01)	สนับสนุนสมมติฐาน
H5	WORL $\rightarrow$ ORGN	ทางตรง (DE)	0.28** (CR=3.56)	สนับสนุนสมมติฐาน
H6	WORE $\rightarrow$ ORGN	ทางตรง (DE)	0.28* (CR=3.15)	สนับสนุนสมมติฐาน
H7	ACHI $\rightarrow$ WORE $\rightarrow$ ORGN	ทางอ้อม (IE)	$0.42 \times 0.28 = 0.12$	สนับสนุนสมมติฐาน
H8	WORL $\rightarrow$ WORE $\rightarrow$ ORGN	ทางอ้อม (IE)	$0.48 \times 0.28 = 0.13$	สนับสนุนสมมติฐาน

หมายเหตุ: ** $p < .001$, * $p < .01$ สำหรับอิทธิพลทางตรง (DE); ค่าอิทธิพลทางอ้อม (IE) ของ H7-H8 คำนวณจากผลคูณของค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานบนเส้นทางย่อย ($a \times b$)

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ความผูกพันในงาน และพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรของพนักงานในบริษัทผลิตเครื่องจักรหนักแห่งหนึ่งในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของพนักงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบพบว่า ด้านความต้องการความสำเร็จ มีระดับสูงกว่าด้านอื่น รองลงมาคือ ความต้องการความผูกพัน และความต้องการอำนาจ สะท้อนว่าพนักงานให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมายและการพัฒนาความสามารถของตนเองเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Humphrey et al. (2007) ที่สรุปจากงานวิจัยจำนวนมากว่า คุณลักษณะงานด้านแรงจูงใจ เช่น อิสระในการทำงาน ความสำคัญของงาน ความหลากหลายของงาน และการได้รับข้อมูลย้อนกลับ มีความเชื่อมโยงกับแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกในการทำงานอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ Parker et al. (2017) ยังชี้ว่าโครงสร้างและบริบทของงานเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดระดับแรงจูงใจและพฤติกรรมในการทำงานของพนักงานในองค์กรร่วมสมัย ขณะเดียวกัน งานวิจัยของ Van den Broeck et al. (2021) พบว่า คุณภาพความสัมพันธ์และบริบทการทำงานมีส่วนสนับสนุนแรงจูงใจและความร่วมมือของพนักงาน ส่วนความต้องการอำนาจที่อยู่ในระดับปานกลางอาจเกี่ยวข้องกับโครงสร้างองค์กรที่มีลำดับขั้นชัดเจน ทำให้

โอกาสในการแสดงบทบาทผู้นำของพนักงานส่วนใหญ่อยู่ในขอบเขตจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Gagné et al. (2022) ที่อธิบายว่าโครงสร้างและบริบทการทำงานมีผลต่อการแสดงออกของแรงจูงใจและพฤติกรรมเชิงบทบาทในองค์กร

ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และองค์ประกอบด้าน เวลา มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วม สะท้อนว่าพนักงานสามารถจัดสรรเวลาได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่เกิดความสมดุลในเชิงคุณภาพชีวิตโดยรวมอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะเมื่อเผชิญภาระงานและแรงกดดันจากผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Allen et al. (2020) ที่พบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างงานและประสบการณ์ทางจิตใจ มิใช่เพียงการจัดสรรเวลาเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Oosthuizen et al. (2016) ที่พบว่า แม้พนักงานจะบริหารจัดการเวลาในระดับหนึ่ง แต่หากองค์กรยังขาดนโยบายหรือวัฒนธรรมที่เอื้อต่อชีวิตส่วนตัว ระดับความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในชีวิตนอกงานมักไม่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

ความผูกพันในงาน ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้าน ความจดจ่อกับงาน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้าน ความกระตือรือร้น และ ความทุ่มเทในการทำงาน สะท้อนว่าพนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องและมีสมาธิในระดับหนึ่ง แต่อาจยังไม่ถึงระดับที่สะท้อนพลัง ความมุ่งมั่น และความทุ่มเทอย่างเต็มศักยภาพในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Schaufeli et al. (2002) ที่อธิบายว่าความผูกพันในงานเป็นสภาวะทางจิตเชิงบวกที่ต้องอาศัยทั้งทรัพยากรงานและทรัพยากรส่วนบุคคลในการหล่อเลี้ยงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Bakker and Demerouti (2017) ที่ชี้ว่า หากองค์กรสนับสนุนทรัพยากรงานอย่างเหมาะสม เช่น การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ความเป็นอิสระในการทำงาน และโอกาสในการพัฒนา จะช่วยยกระดับความกระตือรือร้นและความทุ่มเทให้เพิ่มขึ้นได้

พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้าน ความมีน้ำใจช่วยเหลือ ความมีส่วนร่วมกับองค์กร และความมีจริยธรรมในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ขณะที่ด้านความมีมารยาทในองค์กร และ ความอดทนอดกลั้น อยู่ในระดับปานกลาง ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Organ (1988) ที่อธิบายว่าพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความเต็มใจและเกินกว่าหน้าที่งานโดยตรง และสอดคล้องกับงานของ Podsakoff et al. (2009) ที่พบว่า องค์กรที่พนักงานแสดงพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรในระดับสูงมักมีบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมและมีประสิทธิภาพโดยรวมสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่มารยาทในองค์กรและความอดทนอดกลั้นอยู่เพียงระดับปานกลาง อาจสะท้อนข้อจำกัดจากความเครียดและภาระงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bolino et al. (2013) ที่พบว่าความเครียดและภาระงานที่เพิ่มขึ้นสามารถลดทอนความสม่ำเสมอของพฤติกรรมเชิงบวกบางมิติได้ แม้ภาพรวมพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรจะอยู่ในระดับมากก็ตาม

2. เพื่อทดสอบอิทธิพลทางตรงของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานต่อความผูกพันในงาน รวมถึงอิทธิพลทางตรงของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ผลการวิจัยยืนยันว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความผูกพันในงานสะท้อนว่า พนักงานที่มุ่งสู่ความสำเร็จ ให้ความสำคัญกับคุณภาพงาน และต้องการพัฒนาผลงานให้บรรลุเป้าหมาย มีแนวโน้มแสดงความกระตือรือร้น ความทุ่มเท และความจดจ่อกับงานมากขึ้น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรหนักที่งานต้องอาศัยทักษะเฉพาะ ความรับผิดชอบสูง และความแม่นยำ พนักงานที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มักมองงานที่ท้าทายเป็นโอกาสในการแสดงศักยภาพ จึงเกิดความตั้งใจทุ่มเทและผูกพันกับงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ McClelland (1961) ที่อธิบายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ผลักดันให้บุคคลพยายามสร้างผลงานให้ได้มาตรฐานสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saks (2019) ที่พบว่า แรงจูงใจที่มุ่งสู่ความสำเร็จช่วยเพิ่มการรับรู้คุณค่าของงานและนำไปสู่ความผูกพันในงาน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สะท้อนว่าพนักงานที่สามารถจัดสรรเวลาและพลังงานระหว่างบทบาทการทำงานกับชีวิตส่วนตัวได้เหมาะสม มีแนวโน้มเกิด

แรงผลักดันภายในในการมุ่งสู่ความสำเร็จของงานมากขึ้น โดยเฉพาะในงานที่ใช้แรงกายและแรงใจสูง หากพนักงานขาดความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน อาจเกิดความเหนื่อยล้าและลดแรงขับในการพัฒนาผลงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Greenhaus et al. (2003) ที่อธิบายว่าความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานเชื่อมโยงกับทัศนคติเชิงบวกและแรงจูงใจภายใน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wayne et al. (2017) ที่พบว่าเมื่อพนักงานรับรู้การสนับสนุนด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานจากองค์กร จะเพิ่มแรงจูงใจและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จมากขึ้น

ขณะเดียวกัน ผลการวิจัยยังพบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความผูกพันในงาน แสดงให้เห็นว่าการมีสมดุลระหว่างบทบาทงานและชีวิตช่วยเป็นทรัพยากรที่เสริมพลังทางจิตใจ ลดความตึงเครียดและเอื้อต่อการทุ่มเทกับงาน ส่งผลให้พนักงานเกิดความผูกพันในงานสูงขึ้นทั้งในด้านความกระตือรือร้น ความทุ่มเท และความจดจ่อกับงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wayne et al. (2017) ที่ชี้ว่าการสนับสนุนความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานจากองค์กรเกี่ยวข้องกับผลลัพธ์เชิงบวกด้านทัศนคติและพฤติกรรมการทำงาน รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ Schaufeli et al. (2002) ที่มองว่าความผูกพันในงานเป็นสถานะเชิงบวกที่ต้องอาศัยทรัพยากรจากบริบทการทำงานและพลังภายในของบุคคลในการคงอยู่

3. เพื่อทดสอบอิทธิพลทางตรงของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และความผูกพันในงานต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร

ผลการวิจัยยืนยันว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร และเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงที่สุดเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่นในโมเดล สะท้อนว่าพนักงานที่มุ่งความสำเร็จและให้ความสำคัญกับมาตรฐานผลงานมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือ ร่วมมือ และสนับสนุนองค์กรโดยสมัครใจมากขึ้น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรหนักที่งานต้องอาศัยความรับผิดชอบและความแม่นยำสูง พนักงานที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มักตระหนักว่าความสำเร็จของตนสัมพันธ์กับผลลัพธ์ของทีมและองค์กร จึงแสดงพฤติกรรมเชิงบวกที่เกินกว่าหน้าที่ได้มากขึ้น ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ McClelland (1961) ที่อธิบายว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงผลักดันให้บุคคลพยายามทำผลงานให้ได้มาตรฐานสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Podsakoff et al. (2009) ที่พบว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร สะท้อนว่าพนักงานที่สามารถจัดสรรเวลาและพลังงานระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวได้เหมาะสม มักมีความพร้อมทางกายและใจในการช่วยเหลือผู้อื่นและร่วมมือเพื่อส่วนรวมมากขึ้น โดยในเชิงกลไก ความสมดุลที่ดีช่วยลดความตึงเครียดและเพิ่มทรัพยากรทางจิตใจ ทำให้พนักงานมีโอกาสแสดงพฤติกรรมเชิงบวกต่อองค์กรอย่างสม่ำเสมอ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lu et al. (2017) ที่พบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสนับสนุนองค์กรและพฤติกรรมช่วยเหลือในที่ทำงาน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Organ (1988) ที่อธิบายว่าพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรเป็นพฤติกรรมสมัครใจซึ่งมักเกิดขึ้นเมื่อพนักงานมีทัศนคติและสภาพจิตใจที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน

ขณะเดียวกัน ผลการวิจัยยังพบว่า ความผูกพันในงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร แม้ระดับอิทธิพลจะใกล้เคียงกับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน แต่ยังชี้ชัดว่าเมื่อพนักงานมีพลังในการทำงาน ทุ่มเท และจดจ่อกับงาน ย่อมมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมสมัครใจที่สนับสนุนทีมและองค์กรเพิ่มขึ้น เพราะความผูกพันในงานทำให้พนักงานอยากทำให้อาชีพดีขึ้น และพร้อมลงทุนแรงกายแรงใจเกินบทบาทหน้าที่ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Schaufeli et al. (2002) ที่อธิบายว่าความผูกพันในงานเป็นสถานะเชิงบวกที่สะท้อนความกระตือรือร้น ความทุ่มเท และ

ความชัดเจน ซึ่งมักต่อยอดไปสู่พฤติกรรมการทำงานเชิงบวก รวมทั้งสอดคล้องกับมุมมองของ Podsakoff et al. (2009) ที่เสนอว่าทัศนคติหรือสภาวะทางจิตเชิงบวกเป็นฐานสำคัญของพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร

4. เพื่อตรวจสอบบทบาทของความผูกพันในงานในฐานะตัวแปรคั่นกลางในการเชื่อมโยงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ไปสู่พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร

ผลการวิจัยชี้ว่า ความผูกพันในงานทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลาง ในความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานไปสู่พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร กล่าวคือ เมื่อพนักงานมีแรงขับในการมุ่งสู่ความสำเร็จและสามารถรักษาความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานได้เหมาะสม จะเอื้อต่อการเกิดสภาวะเชิงบวกต่อการทำงาน เช่น ความกระตือรือร้น ความทุ่มเท และความจดจ่อกับงาน ซึ่งสะท้อนความผูกพันในงานที่สูงขึ้น จากนั้นความผูกพันในงานจะทำหน้าที่เป็นกลไกส่งผ่านให้พนักงานแสดงพฤติกรรมสมัครใจที่สนับสนุนทีมและองค์กรเพิ่มขึ้น เช่น การช่วยเหลือ การร่วมมือ และการมีส่วนร่วมกับองค์กร ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Schaufeli et al. (2002) ที่อธิบายว่าความผูกพันในงานเป็นสภาวะทางจิตเชิงบวกซึ่งเอื้อต่อพฤติกรรมการทำงานเชิงบวก และสอดคล้องกับแนวคิดของ Organ (1988) ที่มองว่า พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรเป็นพฤติกรรมสมัครใจที่เกิดขึ้นได้มากเมื่อพนักงานมีทัศนคติและสภาพจิตใจที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันในองค์กร

สรุปผล

ผลการวิจัยสะท้อนความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรในอุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรหนัก โดยพบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน เป็นปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการเสริมสร้างทั้ง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความผูกพันในงาน เมื่อพนักงานสามารถจัดการบทบาทระหว่างงานและชีวิตส่วนตัวได้เหมาะสม จะเกิดแรงผลักดันภายในในการมุ่งสู่ความสำเร็จ และต่อยอดไปสู่ความผูกพันต่อบทบาทหน้าที่มากขึ้น ขณะเดียวกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรมากที่สุด ส่งผลให้พนักงานแสดงพฤติกรรมสมัครใจที่สนับสนุนองค์กรเกินกว่าหน้าที่งาน อีกทั้ง ความผูกพันในงาน ยังทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้พฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ดังนั้น พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กรจึงเกิดจากการทำงานร่วมกันของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความผูกพันในงาน ซึ่งองค์กรควรบริหารจัดการปัจจัยดังกล่าวอย่างเป็นระบบเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกและความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติและการนำไปใช้

1. องค์กรควรกำหนดแนวปฏิบัติที่สนับสนุน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดสรรภาระงานอย่างเหมาะสม การบริหารตารางเวลาทำงาน และการสนับสนุนการลาพักผ่อน เพื่อช่วยเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลดผลกระทบจากความตึงเครียดในการทำงาน

2. ควรพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและหัวหน้างานให้สามารถนำแนวคิดด้าน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการเสริมสร้างความผูกพันในงาน ไปใช้จริงในการบริหารทีม เพื่อให้การดำเนินนโยบายเกิดผลในระดับปฏิบัติการ

3. ควรบูรณาการการเสริมสร้างความผูกพันในงาน เข้ากับระบบบริหารบุคคล เช่น การเปิดพื้นที่ให้พนักงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การรับฟังข้อเสนอแนะ และการตัดสินใจบางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงาน เพื่อเพิ่มความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

4. ควรออกแบบกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เช่น การตั้งเป้าหมายงานที่ทำหายแต่เป็นไปได้ การให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ และการยกย่องหรือให้รางวัลพฤติกรรมที่สะท้อนความพยายามและความสำเร็จ
5. ควรส่งเสริมบรรยากาศการทำงานและความสัมพันธ์ในทีมอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมพัฒนาทีมและการทำงานร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการแสดง พฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายการศึกษาไปยังองค์กรในอุตสาหกรรมอื่นหรือบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน เพื่อเพิ่มความสามารถในการอธิบายเชิงทั่วไปและเปรียบเทียบความแตกต่างของผลลัพธ์
2. ควรพิจารณาเพิ่มตัวแปรที่อาจมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร เช่น ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร หรือการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรในโมเดลได้รอบด้านยิ่งขึ้น
3. นำระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods) มาใช้เพื่อเพิ่มความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับเหตุผลและบริบทที่ทำให้พนักงานแสดงพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร นอกเหนือจากข้อค้นพบเชิงปริมาณ

เอกสารอ้างอิง

- สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย. (2568). *Thailand machinery outlook: July 2025*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2569, จาก <https://miu.isit.or.th/box/Download/501/07%20Machinery%20July%202025.pdf>
- อภิญา อิงอาจ. (2565). *หลักการและทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติการพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้าง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Allen, T. D., French, K. A., Dumani, S., & Shockley, K. M. (2020). A cross-national meta-analytic examination of predictors and outcomes associated with work–family conflict. *Journal of Applied Psychology*, 105(6), 539–576. <https://doi.org/10.1037/apl0000442>
- Anderson, C. A., & Bushman, B. J. (2002). Human aggression. *Annual Review of Psychology*, 53(1), 27–51. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.53.100901.135231>
- Awang, Z. (2012). *A Handbook on SEM Structural Equation Modelling: SEM Using AMOS Graphic*. 5thed. Kota Baru: Universiti Teknologi Mara Kelantan.
- Bakker, A. B., & Demerouti, E. (2017). Job demands–resources theory: Taking stock and looking forward. *Journal of Occupational Health Psychology*, 22(3), 273–285. doi: 10.1037/ocp0000056.
- Bolino, M. C., Klotz, A. C., Turnley, W. H., & Harvey, J. (2013). Exploring the dark side of organizational citizenship behavior. *Journal of Organizational Behavior*, 34(4), 542–559. <https://doi.org/10.1002/job.1847>
- Connolly, A. (2025). *Work-life balance statistics for 2024: A global perspective*. Retrieved March 1, 2026, from <https://hubstaff.com/blog/work-life-balance-statistics/>
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297–334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>
- Gagné, M., Parker, S. K., Griffin, M. A., Dunlop, P. D., Knight, C., Klonek, F. E., & Parent-Rochelleau, X. (2022). Understanding and shaping the future of work with self-determination theory. *Nature reviews psychology*, 1(7), 378–392.

- Greenhaus, J. H., Collins, K. M., & Shaw, J. D. (2003). The relation between work–family balance and quality of life. *Journal of vocational behavior*, 63(3), 510-531. doi:10.1016/S0001-8791(02)00042-8
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. 7thed. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Humphrey, S. E., Nahrgang, J. D., & Morgeson, F. P. (2007). Integrating motivational, social, and contextual work design features: a meta-analytic summary and theoretical extension of the work design literature. *Journal of applied psychology*, 92(5), 1332–1356. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.92.5.1332>
- Jaharuddin, N. S., & Zainol, L. N. (2019). The impact of work-life balance on job engagement and turnover intention. *The South East Asian Journal of Management*, 13(1), 7. doi:10.21002/seam.v13i1.10912
- Khair, H., & Sari, A. P. (2023). Work engagement: Determinants and its effect on organizational citizenship behavior. *Jurnal Manajemen*, 27(2), 254-275. <https://doi.org/10.24912/jm.v27i2.1130>
- Likert, R. (1961). *New Patterns of Management*. New York: McGraw-Hill.
- Lu, Y., Hu, X., Huang, X., Zhuang, X., Guo, P., Feng, L., & Hao, Y. (2017). Job satisfaction and associated factors among healthcare staff. *BMC Public Health*, 17(1), 1–8.
- Mahamoud Hasan, M., Aparisi-Torrijo, S., & González-Ladrón-de-Guevara, F. (2025). Change management and organizational performance: current key trends. *Cogent Business & Management*, 12(1), 2478447.
- McClelland, D. C. (1961). *The achieving society*. Princeton, NJ: Van Nostrand.
- Nguyen-Viet, B., & Vo Tri Chau, T. (2025). The impact of counterproductive work behavior on organizational citizenship behavior: The moderating role of moral identity and organizational justice. *Cogent Business & Management*, 12(1), 2444545. doi:10.1080/23311975.2024.2444545
- Oosthuizen, R. M., Coetzee, M., & Munro, Z. (2016). Work–life balance, job satisfaction and turnover intention among employees. *Southern African Business Review*, 20(1), 446-467. <https://doi.org/10.25159/1998-8125/6059>
- Organ, D. W. (1988). *Organizational citizenship behavior: The good soldier syndrome*. Lexington, MA: Lexington Books.
- Paredes, S. L., Salomón, J. O., & Camino, J. R. (2021). Impact of authentic leadership on work engagement and organizational citizenship Behavior: the mediating role of motivation for work. *International Journal of Economics and Business Administration*, 9(3), 3-31.
- Parker, S. K., Morgeson, F. P., & Johns, G. (2017). One hundred years of work design research: Looking back and looking forward. *Journal of Applied Psychology*, 102(3), 403–420. <https://doi.org/10.1037/apl0000106>
- Podsakoff, N. P., Whiting, S. W., Podsakoff, P. M., & Blume, B. D. (2009). Individual - and organizational-level consequences of organizational citizenship behaviors. *Journal of Applied Psychology*, 94(1), 122–141. <https://doi.org/10.1037/a0013079>

- Saks, A. M. (2019). Antecedents and consequences of employee engagement revisited. *Journal of Organizational Effectiveness: People and Performance*, 6(1), 19–38. <https://doi.org/10.1108/JOEPP-06-2018-0034>
- Schaufeli, W. B., Salanova, M., González-Romá, V., & Bakker, A. B. (2002). The measurement of engagement and burnout: A two sample confirmatory factor analytic approach. *Journal of Happiness Studies*, 3(1), 71–92. <https://doi.org/10.1023/A:1015630930326>
- Sudiyani, N. N., & Rihayana, I. G. (2024). Unveiling the Influence of Perceived Organizational Support on Work Engagement and Organizational Citizenship Behavior. *Matrik: Jurnal Manajemen, Strategi Bisnis, Dan Kewirausahaan*, 18(2), 149-160. doi:10.24843/MATRIK:JMBK.2024.v18.i02.p05
- TeamStage. (n.d.). *Employee engagement statistics: Does it increase productivity in 2024 ?*. Retrieved March 1, 2026, from <https://teamstage.io/employee-engagement-statistics/>
- Van den Broeck, A., Howard, J. L., Van Vaerenbergh, Y., Leroy, H., & Gagné, M. (2021). Beyond intrinsic and extrinsic motivation: A meta-analysis on self-determination theory's multidimensional conceptualization of work motivation. *Organizational psychology review*, 11(3), 240-273. DOI:10.1177/20413866211006173
- Wayne, J. H., Butts, M. M., Casper, W. J., & Allen, T. D. (2017). In search of balance: A conceptual and empirical integration of multiple meanings of work–family balance. *Personnel Psychology*, 70(1), 167–210. <https://doi.org/10.1111/peps.12132>

คุณภาพการให้บริการ กลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภค กรณีศึกษา ร้านค้าปลีกท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา Service Quality and the 4Es Experience Marketing Strategy on Behavioral Loyalty: A Case Study of Local Retail Consumers in Mueang Nakhon Ratchasima

สุวรรณ เดชน้อย¹, ศิริธร เอียบศิริเมธี² และ นฤชล ธนจิตชัย³

Suwan Detnoi¹, Sirinthorn Eapsirimetee² and Naruchon Thanajitchai³

บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต, วิทยาลัยนครราชสีมา¹⁻³

Doctor of Business Administration, Nakhonratchasima College¹⁻³

Suwandet@gmail.com¹, Eapsirimetee@gmail.com², drnaruchon@nmc.ac.th³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ของร้านค้าปลีกท้องถิ่น และ (2) วิเคราะห์อิทธิพลของคุณภาพการให้บริการ กลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ที่มีต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภค กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริโภคที่เคยใช้บริการร้านค้าปลีกท้องถิ่น จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่มีต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เรียงลำดับค่าคะแนนจากมากไปน้อย ประกอบด้วย ด้านความไว้วางใจ ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการเอาใจใส่ลูกค้า และด้านการให้ความเชื่อมั่น ตามลำดับ กลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ที่มีต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เรียงลำดับค่าคะแนนจากมากไปน้อย ประกอบด้วย ด้านการสร้างสาวกแบรนด์ ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่า ด้านประสบการณ์ และด้านการมีอยู่ทุกที่ ตามลำดับ (2) คุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ด้านคุณภาพการให้บริการ ประกอบด้วย ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว (Res) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Ta) ตามลำดับ และกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ ประกอบด้วย ด้านการเอาใจใส่ลูกค้า (Em) ด้านการมีอยู่ทุกที่ (Eve) ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่า (Exc) และด้านการสร้างสาวกแบรนด์ (Eva) ตามลำดับ

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ, กลยุทธ์ทางการตลาดเชิงประสบการณ์, ความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรม, ร้านค้าปลีกท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this study were to: (1) Examine the levels of service quality and the experiential marketing strategy (4Es) of local retail stores; and (2) Analyze the influence of service

quality, experiential marketing strategy (4Es) on consumers' behavioral loyalty; The sample group consisted of 400 consumers who had previously used the services of local retail stores, selected through convenience sampling. Data were collected using questionnaires. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. The research findings are as follows: (1) The analysis of service quality factors influencing the behavioral loyalty of consumers toward local retail stores in Mueang Nakhon Ratchasima District, ranked by mean score in descending order, reveals the following dimensions: Reliability, Responsiveness, Tangibles, Empathy, and Assurance, respectively. Furthermore, regarding experiential marketing strategies (4E) impacting consumer behavioral loyalty, the factors, ranked by mean score in descending order, are identified as: Evangelism, Exchange, Experience, and Everywhere, respectively. (2) Service quality and experiential marketing strategy (4E) had a statistically significant influence on the behavioral loyalty of consumers toward local retail stores in Mueang Nakhon Ratchasima District at the .01 level. The factors contributing to consumer behavioral loyalty in terms of service quality consisted of Responsiveness (Res) and Tangibles (Ta), respectively. Regarding the experiential marketing strategy, the contributing factors consisted of Empathy (Em), Everywhere (Eve), Exchange (Exc), and Evangelism (Eva), respectively.

Keywords: Service Quality, 4E Marketing Strategy, Behavioral Loyalty, Local Retailers

บทนำ

ธุรกิจค้าปลีกไทยมีบทบาทสำคัญต่อโครงสร้างเศรษฐกิจและการจ้างงาน โดยมีมูลค่าตลาดรวมอยู่ในระดับสูงและมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง แม้ต้องเผชิญความผันผวนทางเศรษฐกิจและกำลังซื้อของผู้บริโภค ข้อมูลประมาณการล่าสุดระบุว่ามูลค่าตลาดค้าปลีกไทยยังมีแนวโน้มขยายตัวในอัตราเฉลี่ยต่อปีราว 3 – 5% ในช่วงกลางทศวรรษ 2020 โดยมีปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญจากการท่องเที่ยว การขยายตัวของร้านค้าสมัยใหม่และการผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าสู่การดำเนินธุรกิจ (ณัฐภูมิ เหมาะประมาณ, 2568) ร้านค้าปลีกเป็นหนึ่งในธุรกิจสาขาบริการจัดจำหน่าย (Distribution service) ที่อยู่ภายใต้ความตกลงการค้าบริการของอาเซียน (AFAS) โดยมีมูลค่าทางเศรษฐกิจและการจ้างงานเป็นอันดับ 3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) รองจากภาคบริการและภาคการผลิต เมื่อประเทศเข้าสู่การเปิดการลงทุนเสรี ทำให้เกิดการเติบโตอย่างรวดเร็วของธุรกิจค้าปลีก ในอดีตธุรกิจค้าปลีกของไทย หมายถึง ร้านขายสินค้าอุปโภคบริโภคขนาดเล็กที่จัดหาสินค้ามาจำหน่ายผ่านผู้ค้าส่ง แต่ในปัจจุบันรูปแบบร้านค้าปลีกเปลี่ยนเป็นร้านค้าที่ทันสมัย ลดการพึ่งพาผู้ค้าส่ง และผู้ประกอบการมักเป็นนายทุนรายใหญ่ที่มีเครือข่ายสาขาจำนวนมาก เป็นผู้ซื้อรายใหญ่ที่มีอำนาจต่อรองเหนือผู้ผลิต มีการบริหารจัดการร้านค้าอย่างเป็นระบบ ธุรกิจสมัยใหม่ในประเทศไทยเติบโตอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพฯและเมืองหลักที่มีความเป็นสังคมเมืองสูง โดยลักษณะร้านค้าปลีกสมัยใหม่ตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคที่ต้องการความสะดวกสบาย สามารถซื้อสินค้าหลายประเภทในร้านเดียวทั้งอาหาร ของใช้ส่วนบุคคล ของใช้ในครัวเรือน จนมีการลงทุนขยายสาขาอย่างต่อเนื่องเพื่อขยายฐานลูกค้าและมีบทบาทเพิ่มขึ้นแทนร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะไฮเปอร์มาร์ทเข้ามามีส่วนแบ่งทางการตลาดในรูปแบบร้านค้าขนาดเล็กส่งผลทำให้ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมหรือร้านโชห่วยเริ่มมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดและสามารถแข่งขันกับร้านค้าปลีกสมัยใหม่ได้โดยเริ่มจากการปรับปรุงร้านค้าให้สะอาด การบริหารจัดการ

ร้านค้าอย่างเป็นระบบ การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เช่น ระบบขายหน้าร้าน (POS-Point of sale system) ระบบการชำระเงินแบบ e-payment และการเพิ่มช่องทางการขายผ่านออนไลน์ (พรณรัตน์ บุญกว้าง และคณะ, 2567).

แม้ในปัจจุบันธุรกิจค้าปลีกจะได้รับแรงหนุนจากภาคการท่องเที่ยวที่ฟื้นตัวและนโยบายภาครัฐ แต่ก็ยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายจากกำลังซื้อที่ยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่และการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะจากแพลตฟอร์มออนไลน์ ดังนั้นเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจผู้ประกอบการจึงต้องปรับตัวและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และเสริมสร้างความสามารถของธุรกิจอย่างต่อเนื่องเพื่อความอยู่รอดและเติบโตในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับร้านโชวห่วยและให้สอดคล้องกับนโยบายหลักของรัฐบาลในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจท้องถิ่น และยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนการใช้เงินในระดับภูมิภาค ขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคง สามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำระหว่างสังคมเมืองกับสังคมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี จึงต้องมีการสนับสนุนส่งเสริม เพิ่มพูนทักษะความรู้ด้านการจัดการบริหารร้านค้า และให้การช่วยเหลือด้านอื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจของร้านโชวห่วยอยู่คู่กับชุมชนต่อไปได้ในอนาคต (สุวรรณ เดชน้อย และ ศิริธร เอื้อยศิริเมธี, 2568) ปัจจุบันธุรกิจค้าปลีกไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ (Digital Transformation) และพฤติกรรมผู้บริโภคไม่ได้ถูกขับเคลื่อนด้วยปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และราคาเพียงอย่างเดียวอีกต่อไปถึงแม้ว่าในอดีตการบริโภคจะให้ความสำคัญกับสินค้าดีหรือราคาถูก แต่ปัจจุบันผู้บริโภคมักแสวงหาประสบการณ์และคุณค่าที่ได้รับจากการรับบริการ ดังนั้น การดำเนินธุรกิจค้าปลีกจำเป็นต้องปรับตัวจากแค่การขายของเป็นการสร้างคุณค่าร่วมกับลูกค้า นอกจากนี้ ความภักดีเป็นกลยุทธ์การตลาดที่สำคัญสำหรับองค์กรธุรกิจทุกประเภทที่จะทำได้เปรียบคู่แข่งขันในระยะยาว ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องให้ความสำคัญโดยสร้างความภักดีเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรหรือธุรกิจกับผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้บริโภคโดยตรงและโดยทางอ้อม (สหพัทธ์ ชนะชัยสิทธิ์ และคณะ, 2568)

จังหวัดนครราชสีมา เป็นศูนย์กลางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของภูมิภาคที่เชื่อมประเทศเพื่อนบ้านอย่าง กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม โดยรัฐบาลมีแผนลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมเพื่อเพิ่มศักยภาพของการเป็นเมืองหน้าด่าน ทั้งโครงการรถไฟฟ้าความเร็วสูงกรุงเทพฯ-นครราชสีมา รถไฟทางคู่ ทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองมอเตอร์เวย์ บางปะอิน-นครราชสีมา โครงการเปิดเส้นทางบินพาณิชย์ที่ท่าอากาศยานนครราชสีมา นิคมอุตสาหกรรมการบินโคราช ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้ดึงดูดนักลงทุนเข้ามาปักหลักสร้างฐานธุรกิจอย่างต่อเนื่องรองรับโอกาสแห่งอนาคต โดยเฉพาะธุรกิจค้าปลีกที่เป็นสนามแข่งขันของ 3 ยักษ์ใหญ่ เดอะมอลล์ เทอร์มินอล 21 ล่าสุด “เซ็นทรัล ฟลาซา” ได้ถูกขยับเปิดบริการหลังเคยมีแผนเข้าลงทุนเมื่อเกือบ 20 ปีก่อน (กรุงเทพธุรกิจ, 2560) แม้ว่าจังหวัดนครราชสีมา เป็นยุทธศาสตร์สำคัญทางการค้าและเป็นประตูสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่งผลให้กลุ่มทุนค้าปลีกและห้างสรรพสินค้าสมัยใหม่ (Modern Trade) ที่มีข้อได้เปรียบทั้งเงินทุน เทคโนโลยี และความหลากหลายของสินค้าทำให้ร้านค้าปลีกท้องถิ่น (Local Retailers) ต้องเร่งปรับตัว อย่างไรก็ตาม แม้ร้านค้าปลีกท้องถิ่นจะมีขนาดเล็กกว่าแต่ด้วยความใกล้ชิดกับชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์ส่วนบุคคลยังคงเป็นเสน่ห์ที่น่าสนใจอย่างมากและหากร้านค้าปลีกท้องถิ่นสามารถยกระดับการบริการควบคู่ไปกับการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อสร้างประสบการณ์ที่เหนือความคาดหมายก็จะสามารถสร้างความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรม (Behavioral Loyalty) ให้เกิดขึ้นในใจของคนท้องถิ่นได้ แม้ว่าจะมีงานวิจัยเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีกมากมายในไทย แต่ส่วนใหญ่มักเน้นที่ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่หรือธุรกิจแฟรนไชส์ข้ามชาติ บริบทของจังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นเมืองหน้าด่านที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงระหว่างทุนท้องถิ่นและทุนจากบริษัทค้าปลีกขนาดใหญ่ ซึ่งการศึกษาส่วนใหญ่เน้นไปที่การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (7Ps) การตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ความยืดหยุ่นทางการตลาดต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการ และยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภค กรณีศึกษา ร้านค้าปลีกท้องถิ่น ในเขต

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางพื้นฐานที่สำคัญให้ผู้ประกอบการท้องถิ่นใช้เป็นกลยุทธ์ในการปรับตัว สร้างจุดแข็งที่แตกต่าง และรักษาสถานะลูกค้าให้อยู่คู่กับเศรษฐกิจของจังหวัดนครราชสีมาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ของร้านค้าปลีกท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของคุณภาพการให้บริการ กลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ที่มีต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานการวิจัย

- H1: คุณภาพการให้บริการ ประกอบด้วย ความไว้วางใจได้ การให้ความเชื่อมั่น ลักษณะทางกายภาพ การเอาใจใส่ลูกค้า และการตอบสนองที่รวดเร็ว มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภค
- H2: กลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ประกอบด้วย การสร้างประสบการณ์ การแลกเปลี่ยน การเข้าถึงอย่างทั่วถึง และการสร้างความคุ้มค่า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรม

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนทางยกระดับร้านค้าปลีกดั้งเดิมให้สามารถต่อสู้กับร้านค้าปลีกสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้ประกอบการสามารถนำผลของการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการร้านค้าเพื่อมัดใจลูกค้าให้ใช้บริการอย่างยั่งยืนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริโภคที่เคยใช้บริการร้านค้าปลีกท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Cochran (1977) จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ และกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ 3) ข้อมูลเกี่ยวกับความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรม สำหรับส่วนที่ 2 และ 3 ใช้การประมาณค่า 5 ระดับ (Hair et al., 2010) คือ คาเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด, คาเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง อยู่ในระดับมาก, คาเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง, คาเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยและ คาเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด และ 4) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นอื่น ๆ ลักษณะคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือโดยศึกษาหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของโครงสร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามตรวจสอบด้วยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence : IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่า IOC คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.05 - 1.00 ถือว่าเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ (Rovinelli & Hambleton, 1977) จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970) ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.903 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ (Brace et al., 2012)

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่เคยใช้บริการร้านค้าปลีกท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในพื้นที่แหล่งชุมชน เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ตลาดเซฟวัน เป็นต้น โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - กันยายน 2568 และได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบถ้วนสมบูรณ์ 400 ตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการเตรียมข้อมูลด้วยการกำหนดรหัส และบันทึกข้อมูลลงสู่ระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

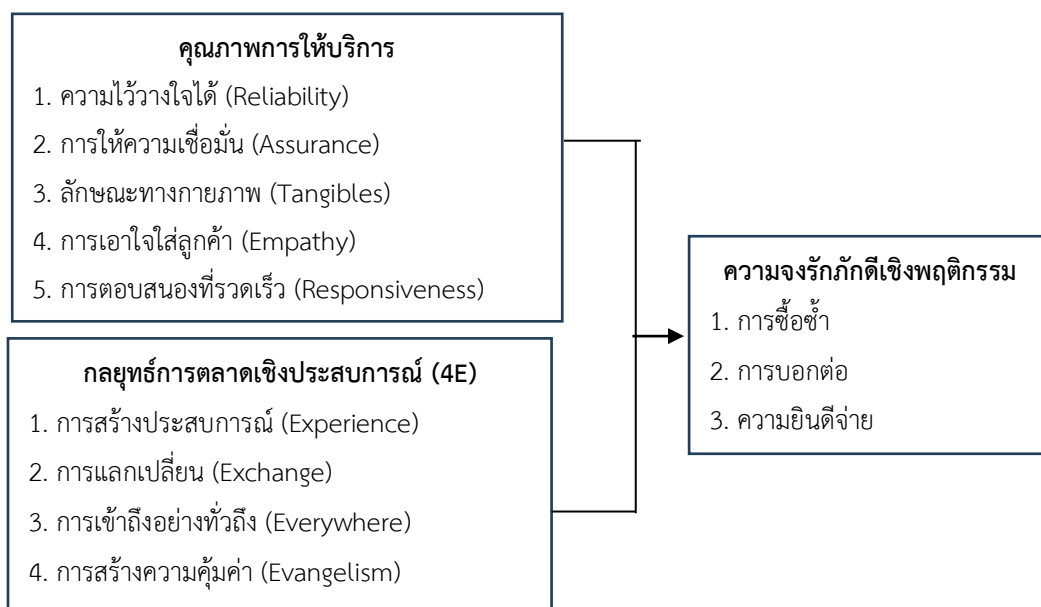
Fetherstonhaugh (2009) กล่าวว่า โลกของการตลาดปรับเปลี่ยนรูปแบบอยู่เสมอ เริ่มตั้งแต่ 4Ps ที่ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) จนมาถึงแนวคิดการตลาดยุคใหม่ในชื่อที่เรียกว่า 4Es (Marketing Mix 4Es) เป็นแนวคิดใหม่เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยมากขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วย (1) การสร้างประสบการณ์ที่ดี (Experience) แทนที่ผลิตภัณฑ์ (Product) การปรับเปลี่ยนการตลาดรูปแบบใหม่แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคในปัจจุบันไม่ได้ต้องการแค่สินค้าหรือบริการ แต่ลูกค้ายังคาดหวังกับประสบการณ์ที่ดีในระหว่างการเดินทางร่วมกิจกรรมไปจนถึงหลังการเข้าร่วมกิจกรรมอีกด้วย (2) การเข้าถึงผู้บริโภค (Everyplace) แทนที่ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ในปัจจุบันมีทางเลือกในการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการที่หลากหลาย ซึ่งผู้เข้าร่วมสามารถเลือกได้ว่าจะรับข้อมูลที่ไหนและอย่างไร อาทิ ผ่านทางเว็บไซต์ (Website) ผ่านโซเชียลมีเดีย (social media) ผ่านเอเจนซี่ (Agency) เป็นต้น (3) ความคุ้มค่า (Exchange) แทนที่ราคา (Price) ในอดีตราคามักเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคให้ความสนใจและเป็นปัจจัยในการเปรียบเทียบเพื่อเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ แปรนดจึงมีกลยุทธ์ในการตั้งราคาที่ต่ำกว่าคู่แข่งผ่านการลดต้นทุน ส่งผลให้มีคุณภาพไม่ด้อยกว่าที่ควร แต่ในปัจจุบัน ผู้บริโภคไม่ได้ให้ความสนใจกับราคาเหมือนในอดีตแต่ให้ความสนใจกับความคุ้มค่าที่ได้มากกว่า ทำให้ปัจจุบันแต่ละแบรนด์จึงมองหาวิธีในการสร้างคุณค่าให้แก่บริการ เพื่อเพิ่มมูลค่าและทำให้ผู้บริโภครู้สึกคุ้มค่าที่จะใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ และ (4) การสร้างความสัมพันธ์ (Evangelism) แทนที่การส่งเสริมการขาย (Promotion) เป็นการสร้างความหลงใหลในตัวผลิตภัณฑ์หรือบริการด้วยการสร้างประสบการณ์ที่ตื่นเต้น ประทับใจ สร้างแรงบันดาลใจ และสร้างการมีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน เพื่อให้เกิดเป็น Brand Royalty ผ่านกลยุทธ์ต่าง ๆ ในขณะที่ Carter (2022) กล่าวว่า ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด 4Es เป็นกรอบแนวคิดหรือเครื่องมือใหม่ในการวางกลยุทธ์ทางการตลาด ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของตลาด ณ ปัจจุบัน ที่ผู้บริโภคมีความหลากหลายแบ่งแยกออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ และปัจจุบันขับเคลื่อนด้วยการบอกปากต่อปาก

Oliver (1999) กล่าวว่า ความจงรักภักดีของลูกค้า คือ ข้อผูกพันอย่างลึกซึ้งซึ่งจะทำให้เกิดการซื้อซ้ำ ในการซื้อสินค้าที่ตนเองพึงพอใจเป็นประจำในอนาคต การวัดองค์ประกอบของความภักดีประกอบด้วย (1) ความภักดีที่เกิดจากการรับรู้ (2) ความภักดีที่เกิดจากความรู้สึก (3) ความภักดีที่เกิดจากความตั้งใจ และ (4) ความภักดีที่เกิดจากการกระทำ ในขณะที่ Zeithaml et al. (1996) ได้พัฒนารอบแนวคิดเกี่ยวกับการวัดความตั้งใจของผู้รับบริการโดยพิจารณาจากพฤติกรรมการบอกต่อ (Word of mouth Communications) คือ การพูดถึงสิ่งที่ดีเกี่ยวกับผู้ให้บริการและการบริการ แนะนำและกระตุ้นให้คนอื่นสนใจและใช้บริการนั้น ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ความภักดีของผู้บริโภค

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผนได้อธิบายถึงอิทธิพลที่มีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลในการมีส่วนร่วมในพฤติกรรมบางอย่าง โดยพฤติกรรมส่วนการรับรู้ความสามารถในการควบคุม คือ การรับรู้ของบุคคลถึงประสิทธิภาพของพฤติกรรมที่อยู่ภายใต้การควบคุมของตนเอง ความตั้งใจถูกกำหนดด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ (1) ทศนคติ ซึ่งเป็นการประเมินผลโดยรวมจากบุคคล (2) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งเป็นความเชื่อของบุคคลว่าตนเองนั้นมีความมีส่วนร่วมในพฤติกรรมนั้น ๆ หรือไม่ (3) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Conner et al, 1999) โดยแต่ละทศนคติการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมก็มีองค์ประกอบเฉพาะเช่นกัน (Ajzen & Fishbein, 1975)

การวัดคุณภาพการบริการ มีเครื่องมือวัดที่ได้รับความนิยมนำมาใช้อย่างแพร่หลายได้แก่ ผลงานของ Parasuraman et al. (1988) ซึ่งได้ศึกษาและพัฒนาเครื่องมือ เพื่อใช้สำหรับการประเมินคุณภาพการบริการ โดยอาศัยการประเมินจากพื้นฐานการรับรู้ของลูกค้าหรือผู้รับบริการ โดย Parasuraman et al. (1988) ได้ศึกษาและพัฒนาเครื่องมือในการวัดคุณภาพการให้บริการ จากการที่เรียกว่า SERVQUAL ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 มิติ ได้แก่ (1) ความเป็นรูปธรรมของบริการ หรือองค์ประกอบที่จับต้องได้ (Tangibles) คือ สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ อุปกรณ์ และลักษณะภายนอกของบุคลากร (2) ความน่าเชื่อถือ และไว้วางใจได้ (Reliability) คือ ความสามารถในการให้บริการตามที่สัญญาได้อย่างถูกต้อง และแม่นยำ (3) การตอบสนองต่อผู้รับบริการ (Responsibility) คือ ความเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือลูกค้า และการให้บริการที่รวดเร็ว (4) การสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ให้บริการ (Assurance) คือ ความรู้และมารยาทของพนักงาน และความสามารถในการสร้างความเชื่อใจ และความมั่นใจ และ (5) ความเอาใจใส่ผู้รับบริการ (Empathy) คือ ความเอาใจใส่ ความสนใจรายบุคคลในการให้บริการลูกค้า

จากแนวคิดข้างต้นนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 อายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 ดำเนินธุรกิจส่วนตัว จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 และใช้บริการร้านค้าปลีกท้องถิ่นโดยเฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 4 - 6 ครั้ง

2. ผลการศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 1 แสดง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ที่มีต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ลำดับ
คุณภาพการให้บริการ	3.64	.481	เห็นด้วยมาก	
1. ด้านลักษณะทางกายภาพ (Tangibles; Ta)	3.67	.658	เห็นด้วยมาก	3
2. ด้านความไว้วางใจ (Reliability; Rel)	3.82	.689	เห็นด้วยมาก	1
3. ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว (Responsiveness; Res)	3.71	.759	เห็นด้วยมาก	2
4. ด้านการให้ความเชื่อมั่น (Assurance; As)	3.44	.657	เห็นด้วยปานกลาง	5
5. ด้านการเอาใจใส่ลูกค้า (Empathy; Em)	3.55	.620	เห็นด้วยมาก	4
กลยุทธ์ทางการตลาดเชิงประสบการณ์ (4E)	3.49	.468	เห็นด้วยปานกลาง	
1. ด้านประสบการณ์ (Experience; Exp)	3.46	.522	เห็นด้วยปานกลาง	3
2. ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่า (Exchange; Exc)	3.51	.846	เห็นด้วยมาก	2
3. ด้านการมีอยู่ทุกที่ (Everywhere; Eve)	3.40	.671	เห็นด้วยปานกลาง	4
4. ด้านการสร้างสาวกแบรนด์ (Evangelism; Eva)	3.61	.729	เห็นด้วยมาก	1

จากตารางที่ 1 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ที่มีต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านคุณภาพการให้บริการในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ให้ความเห็นในด้านความไว้วางใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ด้านลักษณะทางกายภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ด้านการเอาใจใส่ลูกค้า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และ ด้านการให้ความเชื่อมั่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ให้ความเห็นในด้านการสร้างสาวกแบรนด์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.61 รองลงมาคือ ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ด้านประสบการณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 และด้านการมีอยู่ทุกที่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาอิทธิพลของคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ที่มีต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ของปัจจัยคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตัวแปร	Y	Ta	Rel	Res	As	Em	Exp	Exc	Eve	Eva
Y	1									
Ta	.750**	1								
Rel	.178**	.214**	1							
Res	.623**	.561**	.149**	1						
As	.595**	.679**	.050	.455**	1					
Em	.708**	.743**	.187**	.360**	.488**	1				
Exp	.432**	.389**	.110*	.486**	.344**	.384**	1			
Exc	.610**	.651**	.136**	.422**	.578**	.501**	.368**	1		
Eve	.263**	.542**	.018	.220**	.248**	.425**	.104*	.266**	1	
Eva	.529**	.506**	.108*	.318**	.472**	.428**	.284**	.377**	.155**	1

จากตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ที่มีต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา (Y) พบว่า ปัจจัยคุณภาพการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ (Ta) ด้านความไว้วางใจ (Rel) ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว (Res) ด้านการให้ความเชื่อมั่น (As) ด้านการเอาใจใส่ลูกค้า (Em) และปัจจัยกลยุทธ์ทางการตลาดเชิงประสบการณ์ ด้านประสบการณ์ (Exp) ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่า (Exc) ด้านการมีอยู่ทุกที่ (Eve) และด้านการสร้างสาวกแบรนด์ (Eva) ร่วมกับพยากรณ์ความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R_{xy}) อยู่ระหว่าง .178 - .750

ตารางที่ 3 ปัจจัยทางคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	Sig.
Regression	135.974	6	22.662	178.753	.000**
Residual	49.825	393	.127		
Total	185.799	399			

** P<.01

จากตารางที่ 3 แสดงว่าปัจจัยทางคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับกลุ่มตัวแปรพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และสามารถสร้างสมการทำนายเชิงเส้นตรงได้

และจากการตรวจสอบความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปร (Multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่าองค์ประกอบความแปรปรวน (Variance Inflation factor; VIF) ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 1.401 ถึง 4.351 ซึ่งน้อยกว่า 10 (Black, 2006) แสดงว่าไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปร เราสามารถนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE.	Beta	t	Sig.	VIF
Constant	.022	.135		-.165	.869	
Ta	.249	.056	.240	4.408	.000	4.351
Res	.260	.029	.289	9.026	.000	1.506
Em	.395	.043	.359	9.080	.000	2.286
Eve	.144	.033	.141	-4.419	.000	1.499
Eva	.122	.029	.131	4.231	.000	1.401
Exc	.113	.028	.140	4.019	.000	1.787

R = .855 , R² = .732 , Adjusted R Square = .728 , SE = .356

* P<.01

จากตารางที่ 4 แสดงตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถทำนายคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้จำนวน 6 ปัจจัย คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ (Ta) ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว (Res) ด้านการเอาใจใส่ลูกค้า (Em) ด้านการมีอยู่ทุกที่ (Eve) และด้านการสร้างสาวกแบรนด์ (Eva) และ ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่า (Exc) สร้างสมการถดถอยแล้วได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับร้อยละ 85.5 (R = 0.855) ณ นัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์อำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 73.2 (R² = .732) โดยด้านการเอาใจใส่ลูกค้า (Em) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุด คือ .359 รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว (Res) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Ta) ด้านการมีอยู่ทุกที่ (Eve) ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่า (Exc) และ ด้านการสร้างสาวกแบรนด์ (Eva) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ .289, .240, .141, .140 และ .131 ตามลำดับ โดยเขียนสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$Y^{\wedge} = -.022 + .395Em + .260Res + .249TA + .144Eve + .122Eva + .113Exc$$

จากปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) สามารถสรุปผลการวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตัวแปร	Sig.	Beta	สรุปสมมติฐานการวิจัย
Ta	.000*	.240	ยอมรับสมมติฐาน H1
Res	.000*	.289	ยอมรับสมมติฐาน H1
Em	.000*	.359	ยอมรับสมมติฐาน H1
Eve	.000*	.141	ยอมรับสมมติฐาน H2
Eva	.000*	.131	ยอมรับสมมติฐาน H2
Exc	.000*	.140	ยอมรับสมมติฐาน H2

R = .855 , R² = .732 , Adjusted R Square = .728 , SE = .356

จากตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยทางคุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภค โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนัก (Beta) พบว่า ปัจจัยคุณภาพการให้บริการ ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว (Res) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ (Ta) ตามลำดับ และปัจจัยกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ ด้านการเอาใจใส่ลูกค้า (Em) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีอยู่ทุกที่ (Eve) ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่า (Exc) และ ด้านการสร้างสาวกแบรนด์ (Eva) ตามลำดับ

สรุปผล

คุณภาพการให้บริการ กลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภค กรณีศึกษา ร้านค้าปลีกท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่มีต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เรียงลำดับค่าคะแนนจากมากไปน้อย ประกอบด้วย ด้านความไว้วางใจ ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการเอาใจใส่ลูกค้า และ ด้านการให้ความเชื่อมั่น ตามลำดับ กลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ที่มีต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เรียงลำดับค่าคะแนนจากมากไปน้อย ประกอบด้วย ด้านการสร้างสาวกแบรนด์ ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่า ด้านประสบการณ์ และด้านการมีอยู่ทุกที่ ตามลำดับ

คุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ด้านคุณภาพการให้บริการ ประกอบด้วย ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว (Res) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Ta) ตามลำดับ และกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ ประกอบด้วย ด้านการเอาใจใส่ลูกค้า (Em) ด้านการมีอยู่ทุกที่ (Eve) ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่า (Exc) และ ด้านการสร้างสาวกแบรนด์ (Eva) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

คุณภาพการให้บริการ กลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภค กรณีศึกษา ร้านค้าปลีกท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่มีต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย ด้านความไว้วางใจ ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการเอาใจใส่ลูกค้า และ ด้านการให้ความเชื่อมั่น ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ Zeithaml et al. (1990) ได้ศึกษาคุณภาพและการจัดการคุณภาพการบริการ โดยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดคุณภาพบริการที่เรียกว่า SERVQUAL รวมทั้งปรับปรุงเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพการบริการตามการรับรู้และความคาดหวังของผู้รับบริการ โดยผลลัพธ์ที่เกิดจากการที่ผู้ใช้บริการประเมินคุณภาพการบริการที่เรียกว่า คุณภาพของการบริการที่ผู้ใช้บริการรับรู้ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากที่ผู้ใช้บริการได้รับบริการแล้ว กำหนดเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพการบริการไว้ 5 ด้าน คือ (1) ความน่าเชื่อถือ (R : Reliability) (2) การสร้างความมั่นใจ (A : Assurance) (3) รูปลักษณ์ทางกายภาพ (T : Tangibles) (4) การดูแลเอาใจใส่ (E : Empathy) และ (5) การตอบสนอง (R : Responsiveness) สอดคล้องกับการศึกษาของ มุทิตา ภูติลา และ คณะ (2567) ศึกษาคุณภาพบริการร้านค้าปลีกและความสะดวกในการเข้าถึงที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค ในเขตอำเภอสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า คุณภาพการให้บริการร้านค้าปลีก ด้าน (1) ด้าน

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2) ด้านการแก้ปัญหา และ 3) ด้านนโยบาย ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม รวมทั้งการศึกษาของ จิรภูมิ หลอมประโคน และคณะ (2564) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ความสะดวกในการซื้อ การขายโดยใช้พนักงาน การส่งเสริมการขาย ลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยด้านอื่น ๆ ได้แก่ ประสบการณ์ที่ได้รับขณะซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในร้านค้าปลีก

2. กลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ที่มีต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เรียงลำดับค่าคะแนนจากมากไปน้อย ประกอบด้วย ด้านการสร้างสาวกแบรนด์ ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่า ด้านประสบการณ์ และด้านการมีอยู่ทุกที่ ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ Fetherstonhaugh (2009) ที่กล่าวว่า หลักการตลาดยุค 4.0 นั้นต้องมีการเข้าถึงประสบการณ์ของผู้บริโภคสามารถสร้างความสัมพันธ์มีส่วนร่วมกับผู้บริโภคให้ได้ถึงจะสามารถเข้าถึงผู้บริโภคและสามารถครอบครองส่วนตลาดจนประสบความสำเร็จได้ ซึ่งยุคนี้ต้องใช้หลักแนวคิดและทฤษฎีกลยุทธ์การตลาด 4Es ที่เป็นแนวคิดทางด้านการตลาดยุคใหม่ ประกอบด้วย แนะนำประสบการณ์ (Experience) การกำหนดราคาที่คุณค่า (Exchange) การตอบสนองในทุกที่ (Everywhere) และ การเผยแพร่ (Evangelism) เช่นเดียวกับการศึกษาของ อัคร์อุไร เตชะสวัสดิ์ (2560) ที่พบว่า การค้าปลีกช่องทางไร้รอยต่อ เป็นแนวทางการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางภายใต้การเชื่อมโยงฐานข้อมูลลูกค้าและระเบียบปฏิบัติระหว่างทุกช่องทางอย่างสมบูรณ์ เป็นวิธิต่างที่มีความเหมาะสม เพราะด้วยระบบที่เชื่อมโยงกันอย่างไร้รอยต่อระหว่างแต่ละช่องทางการจำหน่าย จะทำให้ผู้บริโภคได้รับประสบการณ์ซื้อสินค้าและบริการที่ราบรื่น สะดวกรวดเร็ว สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต รวมทั้งได้รับความพึงพอใจจากการตอบสนองในระดับรายบุคคลจากผู้ค้าปลีก ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มความผูกพันของลูกค้าที่มีต่อผู้ค้าปลีก อันจะส่งผลให้ธุรกิจค้าปลีกสามารถเติบโตผ่านยุคสมัยต่อไป

3. คุณภาพการให้บริการและกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ (4E) ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อของร้านค้าปลีกท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ด้านคุณภาพการให้บริการ ประกอบด้วย ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว (Res) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Ta) ตามลำดับ และกลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ ประกอบด้วย ด้านการเอาใจใส่ลูกค้า (Em) ด้านการมีอยู่ทุกที่ (Eve) ด้านการแลกเปลี่ยนคุณค่า (Exc) และ ด้านการสร้างสาวกแบรนด์ (Eva) ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ เกษราพร รักษาสิทธิ์ (2564) ที่พบว่า การรับรู้ด้านคุณภาพการให้บริการของร้านค้าปลีกออนไลน์บนแอปพลิเคชัน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความภักดีต่อร้านค้าปลีกออนไลน์บนแอปพลิเคชัน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ปัจจัยปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ พบว่า ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ใช้บริการ ด้านการตอบสนองและการจัดการแก้ไขปัญหา ด้านการชดเชยในกรณีที่เกิดความผิดพลาด และด้านช่องทางการติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้บริการส่งผลต่อความภักดีต่อร้านค้าปลีกออนไลน์บนแอปพลิเคชันของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวาย โดยด้านการรักษาความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ใช้บริการส่งผลต่อความภักดีต่อร้านค้าปลีกออนไลน์บนแอปพลิเคชันของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวายมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ สุตา รัตน์ ชีราพฤกษ์ และคณะ (2568) ที่พบว่า กลยุทธ์การตลาด 4E มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์วิทยบริการฯ ได้แก่ ด้านการสร้างประสบการณ์ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ และ ด้านการสร้างคุณค่า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การทำนายระหว่างตัวแปรทุกด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันไม่เกิน 0.80 ในขณะที่ ญัฐภูมิ เหมาะประมาณ (2568) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภคที่ย้ายไปสู่ช่องทางออนไลน์และมีความคาดหวังต่อประสบการณ์ที่สะดวก รวดเร็ว และไร้รอยต่อ ทำให้การสร้างคุณค่าในธุรกิจค้าปลีกไม่ได้จำกัดอยู่ที่การขายสินค้า แต่ขยายสู่การบริหาร “ประสบการณ์ลูกค้า” และ “ข้อมูลเชิงลึก” เพื่อออกแบบข้อเสนอที่เฉพาะบุคคลและตอบสนองแบบเรียลไทม์ ส่งผลให้ความสามารถในการจัดการข้อมูล การ

สื่อสาร และการดำเนินงานที่เชื่อมโยงทั้งออนไลน์-ออฟไลน์กลายเป็นตัวกำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันในระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ร้านค้าปลีกท้องถิ่นควรมีการสร้างประสบการณ์ที่ดีและสร้างความเชื่อมั่น ด้วยการให้บริการที่จริงใจและปรับเปลี่ยนการตลาดรูปแบบใหม่ ซึ่งพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคปัจจุบันที่หลงใหลโซเชียลมีเดีย ด้วยเหตุนี้จึงควรนำเสนอผลิตภัณฑ์ผ่านแอปพลิเคชันเข้ามาช่วยในการทำการตลาด เพื่อมีส่วนช่วยในการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า
2. ร้านค้าปลีกท้องถิ่นควรจัดทำระบบสมาชิกง่าย ๆ เช่น การสะสมแต้ม หรือกิจกรรมที่ให้ลูกค้ามีส่วนร่วม เช่น การโหวตสินค้าที่อยากให้มีในร้าน เพื่อกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร้านร่วมกัน และบอกต่อคนรอบข้างจนกลายเป็นสาวกของร้านในที่สุด รวมทั้งใช้เครื่องมือดิจิทัลง่าย ๆ เช่น LINE Official Account, Facebook Page เพื่อการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้ลูกค้าเข้าถึงร้านได้ทุกที่และสามารถรับรู้ความต้องการเฉพาะของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น
3. งานวิจัยปัจจุบันเน้นเชิงปริมาณ (Quantitative) ในอนาคตควรมีวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับเจ้าของร้านค้าปลีกที่ประสบความสำเร็จ หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับลูกค้าประจำ เพื่อทำความเข้าใจเหตุผลเบื้องหลังของพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อจะช่วยให้ได้กลยุทธ์ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
4. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างร้านค้าปลีกในเขตเมือง และ ร้านค้าปลีกในเขตชนบทของจังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากพฤติกรรมผู้บริโภคและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันอาจส่งผลต่อกลยุทธ์ 4E ที่ใช้ได้ผลนั้นอาจมีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2560). *ค้าปลีกโคราชส่อ 'โอเวอร์ซัพพลาย' พื้นที่ล้น 'ล่วน ตร.ม'*. สืบค้นเมื่อ 14 เมษายน 2569, จาก <https://bangkokbiznews.com/business/779782>
- เกษราพร รักษาสัตย์. (2564). *แรงจูงใจและคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความภักดีต่อร้านค้าปลีกออนไลน์บนแอปพลิเคชันของผู้บริโภคเจนเนอเรชั่นวาย*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิรวุฒิ หลอมประโคน, อิสราภรณ์ ลาตละคร, และ เหมือนจิต จิตสุนทรชัยกุล. (2564). กลยุทธ์ธุรกิจค้าปลีกในยุคประเทศไทย 4.0. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 15(2), 17-24. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/254053>
- ณัฐวุฒิ เหมาะประมาณ. (2568). กลยุทธ์การปรับตัวของธุรกิจร้านค้าปลีกไทยต่อการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจดิจิทัล. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(3), 249-264. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/WTURJ/article/view/285408>
- พรรณรัตน์ บุญกว้าง, ธนกร สิริสุคันธา, และ รวมพร มาล. (2567). โอกาสและความท้าทายเพื่อความอยู่รอดของร้านค้าปลีกขนาดเล็กในยุคหลังโควิด-19. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(2), 87-98. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/267586>
- มูท่าหมัด ปูตีลา, ขุติมา หวังเบญจหมัด, และ เจตน์สฤษฏี สังข์พันธ์. (2567). คุณภาพบริการร้านค้าปลีกและความสะดวกในการเข้าถึงที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค ในเขตอำเภอสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(3), 241-252. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/274618>
- สหพัชร ชนะชัยสิทธิ์, สุวัฒน์ ฉิมะสังคนันท์, และ พงษ์สันต์ ดันหยง. (2568). ความภักดี: ปัจจัยแห่งความยั่งยืนของธุรกิจ. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University (Graduate Studies)*, 2(2), 45-55. <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/gdjjournal/article/view/1868>

- สุดารัตน์ ชีราพฤกษ์, วิไลลักษณ์ รักษาบำรุง, และ ศุภรา เจริญภูมิ. (2568). นวัตกรรมบริการและกลยุทธ์การตลาด 4E ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์วิทยบริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาจากประเทศจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 10(2), 110-123. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journalcim/article/view/293278/191921>
- สุวรรณ เดชน้อย และ ศรินธร เอื้อยศิริเมธี. (2568). การจัดการเชิงกลยุทธ์ความยืดหยุ่นทางการตลาดต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*, 3(3), 101-113. <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/gdjournal/article/view/2907>
- อัสน์อุไร เตชะสวัสดิ์. (2560). การค้าปลีกช่องทางไร้รอยต่อเพื่อผู้บริโภคในยุคตลาด 4.0. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร. พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 2(2), 82-96.
- Ajzen, I. & Fishbein, M. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research*. Mass: Addison-Wesley Pub. Co.
- Black, K. (2006). *Business statistics for contemporary decision making*. New York: John Wiley & Sons.
- Brace, N., Kemp, R. & Snelgar, R. (2012). *SPSS for Psychologists*. 5thed. New York: Palgrave Mcmillan.
- Carter, D. P. (2022). *The 4Ps Are Out, the 4Es Are In*. Retrieved May 1, 2025, from <https://www.davidpaulcarter.com/2017/04/24/4ps-4es/>
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques*. 3rded. New York: John Wiley and Sons.
- Conner, M., Warren, R., Close, S., & Sparks, P. (1999). Alcohol consumption and the theory of planned behavior: An examination of the cognitive mediation of past behavior. *Journal of Applied Social Psychology*, 29(8), 1676–1704. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.1999.tb02046.x>
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper& Row.
- Fetherstonhaugh, B. (2009). *The 4Ps are out, the 4Es are in*. Retrieved May 1, 2025, from <https://www.scribd.com/document/206637617/The-4Ps-Are-Out-The-4Es-Are-in-Ogilvy-Mather>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. 7thed. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Oliver, R. L. (1999). Whence consumer loyalty?. *Journal of Marketing*, 63, 33-44. <https://doi.org/10.2307/1252099>
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-40. <https://psycnet.apa.org/record/1989-10632-001>
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijsresearch*, 2(2), 49-60. <https://psycnet.apa.org/record/1979-12368-001>
- Zeithaml, V. A., Berry, L. L., & Parasuraman, A. (1996). The behavioral consequences of servicequality. *Journal of Marketing*, 60(2), 31-46. <https://www.jstor.org/stable/1251929>
- Zeithaml, V. A., Parasuraman, A., & Berry L.L. (1990). *Delivering quality service: Balancing customer receptions*. New York: Simon and Schuster.

AI as a Labor Market Disruptor: Analyzing Impacts on Employment and Skills

Vutti Watcharodomprasert¹ and Pitchaya Watcharodomprasert²

Faculty of Business Administration, Thonburi University¹, The University of Southampton²

vutti@trums.thonburi-u.ac.th¹, pink_pitchaya@hotmail.com²

Abstract

This article examines the impact of artificial intelligence (AI) on labor and workforce skills in the modern labor market, focusing on job displacement, job augmentation, and the emergence of new roles. By adopting a strategic management perspective, case studies of Microsoft and SCB illustrate that AI enhances productivity, creates opportunities for skill development, and fosters sustainable business ecosystems. The adaptation of workers, organizations, governments, and educational institutions is critical to transforming AI-related risks into strategic opportunities. Findings indicate that while routine tasks face significant substitution risks, human-centric competencies such as analytical skills, creativity, digital literacy, and human–AI collaboration are increasingly in demand. Investments in reskilling and upskilling, along with appropriate labor policies, can ensure workforce stability, improve employability, and maintain organizational competitiveness. The article concludes by proposing an integrated ecosystem approach and policy frameworks to balance human labor with AI integration effectively, thereby bridging the research gap between technological theory and organizational practice.

Keywords: Artificial Intelligence, Labor, Skill Adaptation, Workforce Development, Labor Policy

Introduction

In recent years, Artificial Intelligence (AI) has advanced rapidly in both cognitive capabilities and practical applications, raising important policy and strategic questions regarding its broader impacts on labor and employment (Brynjolfsson & McAfee, 2014; Agrawal et al., 2018). Recent quantitative studies provide early evidence of shifts in the labor market, particularly in operational roles and occupations involving repetitive tasks that are amenable to automation. These changes have been reflected in employment trends and wage adjustments in recent years (Brynjolfsson et al., 2025). Theoretical perspectives suggest that AI affects labor through two primary mechanisms: automation, which reduces the demand for labor in routine tasks, and augmentation, which enhances productivity and transforms workers' roles toward more advanced skill requirements (Marguerit, 2025; Agrawal et al., 2018). Field surveys and technology exposure indices—metrics designed to assess the degree to which occupations or skills are at risk of or poised to benefit from emerging technologies—further

indicate that the risk of displacement varies across industries, age groups, and skill levels. These differences imply that policy design and support measures must be context-sensitive and differentiated. Beyond quantitative evidence, expert opinions and policy practitioners have also voiced concerns about the economic and social implications of AI. For instance, Geoffrey Hinton, the British-Canadian computer scientist widely regarded as the “Father of AI” for his pioneering work on neural networks—the foundational technology underlying modern AI—has warned about the possibility of substantial job losses in certain occupational groups. His concerns have intensified debates over preventive measures such as reskilling programs and social welfare protections. These observations underscore the need for a systemic analysis that integrates quantitative evidence, theoretical insights, and practical perspectives from public policy organizations to fully understand the structural impacts of AI on the labor market (Brynjolfsson et al., 2025).

Although a substantial body of research and reports has examined this topic, critical knowledge gaps and limitations remain. Most quantitative studies still focus on countries with extensive open data—such as the United States and the United Kingdom—and face constraints in systematically measuring “AI exposure” at the occupational and industry levels. Furthermore, while foundational studies like those by Frey & Osborne (2017) and Brynjolfsson et al. (2025) offer significant insights, there is limited policy synthesis that integrates perspectives from the private sector, academic institutions, and government agencies, particularly within the context of developing countries (Marguerit, 2025). This article addresses these gaps by adopting a strategic management perspective to bridge global technological theories with localized practical case studies. This article therefore aims to address three central questions

- (1) Which types of jobs are most at risk of being displaced by AI?
- (2) How will such changes alter skill requirements?
- (3) Which organizational and policy measures are most likely to mitigate negative impacts and support effective workforce adaptation?

Literature Review

1. Technological Disruption Theory

The concept of technological disruption explains phenomena in which new technologies replace or significantly transform economic and social structures, particularly by altering work processes, production systems, and labor market dynamics (Christensen, 1997). In the case of AI, these transformations occur in two major dimensions: substitution/automation and augmentation (Agrawal et al., 2018). This perspective aligns with the Second Machine Age theory proposed by Brynjolfsson & McAfee (2014), which posits that AI and digital technologies have economic effects comparable to those of the Industrial Revolution by expanding the range of tasks that machines can perform in place of humans. Beyond physical labor, such impacts now extend to cognitive work, including data analysis, writing, and communication (Brynjolfsson et al., 2025). In addition, Geoffrey Hinton has warned that AI

may trigger rapid structural changes. Hinton’s perspective underscores the risk that AI may generate macro-level economic disruptions if not accompanied by well-designed policy measures.

Table 1: Conceptual Summary of AI-Driven Labor Transformation

Mechanism	Description	Impact on Labor
Automation	Replacing routine, rule-based tasks with AI algorithms.	Job displacement in manufacturing and data entry.
Augmentation	Using AI as a tool to enhance human productivity.	Role transformation and higher skill requirements.

2. Concepts of Reskilling and Upskilling in the Labor Force

Classical labor market theory explains the relationship between labor supply and demand based on human capital (Becker, 1964). As AI alters the nature of work, reskilling and upskilling have emerged as critical adaptation mechanisms. Reskilling refers to training workers to shift to entirely new roles, such as service workers learning data analysis (Marguerit, 2025). Upskilling involves enhancing existing skills for complex tasks, such as accountants using AI for strategic analysis. From a strategic management perspective, the World Economic Forum emphasizes that investment in these areas is essential for national competitiveness. Furthermore Brynjolfsson et al. (2025) demonstrate that AI is more likely to transform job characteristics and elevate skill requirements than to eliminate all jobs. Workers who adapt quickly are better positioned to benefit from AI than those with limited training access.

Table 2: Adaptation Strategies in the AI-Driven Labor Market

Strategy	Definition	Practical Example	Reference
Reskilling	Training for entirely new roles	Service workers learning data analysis or digital marketing	Marguerit (2025)
Upskilling	Enhancing existing skills	Accountants using AI for strategic analysis	Brynjolfsson et al. (2025)

Impacts of AI on Employment

1. Routine, Manual, and Data-Processing Jobs Are Most Susceptible to Displacement

AI and automation systems have increasingly replaced jobs characterized by routine, rule-based tasks, such as manufacturing work, warehouse operations, and basic customer service roles (Frey & Osborne, 2017). These occupations face a high risk of displacement because algorithms and robots can perform repetitive tasks with greater accuracy, speed, and lower cost compared to human labor (Brynjolfsson et al., 2025). Additionally, data-processing tasks—such as data verification, form entry, and

certain types of financial transaction management—are being substituted by AI equipped with natural language processing and machine learning capabilities, enabling the rapid processing of large volumes of information.

2. Job Categories in Which AI Enhances Human Productivity

Conversely, AI also plays a critical role in augmenting human labor by serving as a tool that enhances decision-making and improves the efficiency and accuracy of complex tasks (Agrawal et al., 2018). For example, physicians can use AI to analyze medical images, reducing diagnostic time while increasing precision. In the business sector, AI assists in analyzing consumer behavior, forecasting market demand, and supporting strategic decision-making, thereby enabling employees in marketing, finance, and supply chain management to work more efficiently and accurately (Tang, 2025). Thus, occupations that require analytical thinking, creativity, and social intelligence—such as critical thinking, creative problem-solving, and interpersonal communication—are more likely to be augmented by AI rather than replaced (Brynjolfsson & McAfee, 2014).

Table 3: Comparative Analysis of AI Impacts across Occupational Groups

Impact Type	Occupational Group	Key Characteristics	Outcome
Substitution	Manufacturing, Warehouse, Data Entry	Routine, rule-based, repetitive	High displacement risk
Augmentation	Healthcare, Marketing, Finance	Analytical, creative, strategic	Productivity and precision gain
Creation	AI Trainers, Ethicists, Specialists	Human-AI collaboration, ethics	New labor economy emergence

3. Emergence of New Data- and AI-Related Occupations

Although AI displaces certain types of work, it simultaneously generates new occupations that did not previously exist in the labor market. For example, AI trainers are specialists responsible for improving model quality by preparing and cleaning datasets to ensure that AI systems operate accurately (Olson, 2024). Data ethicists oversee the ethical use of AI, ensuring transparency, fairness, and non-discrimination (Marguerit, 2025). Human-AI interaction specialists design systems that enable seamless collaboration between humans and AI, including both user interfaces and business processes. Geoffrey Hinton further notes that the emergence of these new roles not only compensates for some of the jobs lost but also indicates the formation of a new labor economy in which humans and machines must work together.

Impacts of AI on Workforce Skills

1. Skills That Are Becoming Less Important

AI and automation have reduced the importance of skills associated with routine tasks and work processes that follow fixed, rule-based procedures such as data entry, document verification, basic calculations, and manual labor in production lines (Brynjolfsson et al., 2025). These types of work are particularly vulnerable to technological substitution because AI can perform such tasks more rapidly, accurately, and at lower long-term cost than human labor (Agrawal et al., 2018). In many cases, organizations adopting AI have also been able to reduce human errors and significantly increase efficiency in large-scale data processing. For example, the finance and banking industries now use AI instead of human staff to review transactions, screen for risks, and detect fraud automatically. Similarly, the manufacturing sector has shifted from manual labor to AI-powered robotic systems and automated arms. These trends indicate that skills centered on repetition and strict procedural compliance are becoming increasingly devalued. Consequently, workers must shift toward developing new skills that are more difficult for AI to replicate or replace.

Table 4: Shift in Workforce Skill Demands (Part 1: Devalued Skills)

Category	Skills Becoming Less Important	Industry Examples	Primary Driver
Administrative	Data entry, document verification	Finance and Banking	AI-driven automated review
Technical/Manual	Manual labor, basic calculations	Manufacturing	Robotic systems & automated arms
Process-Oriented	Strict procedural compliance	Large-scale data processing	High speed & lower long-term cost

2. Skills Increasing in Demand

While AI replaces routine tasks, human skills that are difficult to replicate have become increasingly important. In particular, analytical skills—the ability to interpret and evaluate complex data—play a crucial role in strategic decision-making within environments characterized by high complexity (Tang, 2025). Creativity is another essential skill that current AI systems cannot fully emulate, especially in areas such as innovation design, product development, and critical thinking for solving novel problems (Brynjolfsson & McAfee, 2014). At the same time, digital literacy—the ability to understand and use digital tools and AI platforms—has become indispensable across all sectors of the workforce to enhance effectiveness when working alongside intelligent technologies. Another key competency is collaboration with AI, which refers to the ability to work efficiently with AI systems, including controlling, monitoring, and refining AI outputs to ensure that the technology supports human work appropriately and responsibly (Marguerit, 2025). Collectively, these skills not only enable

workers to adapt more rapidly to new tasks but also empower individuals to create added value for their organizations and contribute to sustainable competitive advantage.

Table 5: Summary of Skills Increasing in Demand in the AI Era

Skill Category	Key Competencies	Strategic Importance
Cognitive Skills	Analytical thinking, Data evaluation, Creativity	Strategic decision-making and innovation design
Digital Proficiency	Digital literacy, AI platform usage	Enhancing effectiveness in the digital workforce
Human-AI Synergy	Collaboration with AI, System monitoring	Ensuring responsible and appropriate AI support

3. Examples from Various Industries

The adaptation of workforce skills to AI is evident across several key industries, each demonstrating distinct demands for new competencies. The first example is the healthcare sector, where physicians and nurses have begun using AI to analyze medical images such as X-rays, MRIs, and CT scans to detect abnormalities that might be overlooked by the human eye. The application of AI in this context does not imply a direct replacement of healthcare professionals ; rather, it increases the need for personnel to possess skills in interpreting complex data and collaborating effectively with AI systems, enabling precise and responsible medical decision-making that safeguards patient outcomes.

In the finance sector, these changes are even more pronounced as organizations employ AI to forecast risks, build financial models, and detect anomalies in transactions to prevent fraud or economic crises. Such applications have made analytical skills and digital literacy essential competencies for all financial analysts. Without these skills, even the most advanced AI systems cannot be effectively interpreted or leveraged to make appropriate strategic decisions.

In the manufacturing industry, AI has been applied both in real-time quality inspection and in controlling complex production processes to reduce waste and enhance efficiency (Brynjolfsson et al., 2025). This shift requires production-line workers to develop higher-level technical skills, particularly the ability to adapt to automated systems and to use digital tools in conjunction with AI, ensuring that manufacturing processes are conducted safely and maintain high quality. Consequently, positions that previously relied on repetitive manual labor are being replaced by roles that are more complex and demand advanced skill sets.

In the education sector, AI has been employed to develop personalized learning systems that tailor instructional content to the needs of individual students (Marguerit, 2025). This transformation requires teachers and instructors to move beyond the traditional role of knowledge transmission and

to develop skills in learning experience design as well as in coordinating with AI systems to ensure that students receive effective, individualized learning experiences.

Table 6: Comparative Analysis of AI Applications and Skill Demands Across Industries

Industry	AI Application	New Skill Demands
Healthcare	Medical image analysis (X-ray, MRI, CT)	Data interpretation & Human-AI collaboration
Finance	Risk forecasting & fraud detection	Analytical skills & digital literacy
Manufacturing	Quality inspection & process control	High-level technical & automated system adaptation
Education	Personalized learning systems	Learning experience design & AI coordination

Overall, examples from these four industries indicate that AI not only diminishes the importance of certain skills but also generates new demands that emphasize creativity, analytical thinking, and effective collaboration with intelligent technologies. In other words, this transformation represents an opportunity for workers who are prepared to develop their skills in alignment with the new context, enabling them to enhance their value in the labor market in a sustainable manner.

Applied Case Studies

The multinational corporation Microsoft employs AI across various organizational functions, ranging from enhancing employee productivity to developing platforms like Microsoft 365 Copilot and Azure AI (Castrillon, 2025). The workforce impact is multifaceted, requiring employees to acquire AI-collaboration skills—such as using Copilot for data synthesis and analytical reporting. At the organizational level, AI adoption optimizes productivity and decision-making while fostering a broader business ecosystem (Olson, 2024). This case illustrates that AI generates opportunities for creative and analytical skill development rather than merely replacing human tasks.

In Thailand, Siam Commercial Bank (SCB) exemplifies local AI integration for customer service and financial analysis (Bangkok Post, 2025). By deploying intelligent chatbots and real-time credit assessment systems, SCB requires its workforce to enhance digital literacy and human–AI collaboration to oversee complex outputs. The organizational benefits include mitigating repetitive tasks and increasing service efficiency. This case demonstrates that non-tech-centric organizations can successfully leverage AI, provided that workforce skill adaptation is prioritized to maximize technological effectiveness.

Management and Policy Approaches

1. The Role of Organizations in Reskilling, Upskilling, and Workforce Transition

Organizations play a central role in mitigating AI's impacts by concretely guiding adaptation through reskilling and upskilling to align capabilities with market demands (Agrawal et al., 2018). Training programs should integrate technical competencies such as AI platform usage and data management with analytical skills for strategic decision-making. Moreover, workforce transition programs are essential for roles at high risk of automation, enabling personnel to shift toward sectors with growing labor demand (Brynjolfsson et al., 2025). Implementing these initiatives minimizes business risks related to skill shortages and fosters a lifelong learning culture (Agrawal et al., 2018). Beyond competitiveness, such strategies enhance employee engagement and job security (Brynjolfsson et al., 2025). Ultimately, managing workforce transitions is a decisive long-term strategy for establishing a human-AI equilibrium and ensuring organizational success.

2. The Role of the Government in Labor Policy, AI Regulation, and Social Safety Nets

The government plays a crucial role in shaping labor markets amid AI-driven transformations. A primary responsibility is establishing policy frameworks that support skill development, enabling workers to remain competitive (Green, 2024). Additionally, critical regulatory functions must promote responsible AI use—addressing fairness, transparency, and data protection. Regarding worker protection, robust social safety nets—including expanded social security, basic income schemes, and job-matching initiatives—are essential to alleviate economic pressures on displaced workers (Green, 2024). Furthermore, the government should facilitate tri-sector collaboration (private sector and educational institutions) to align reskilling programs with market demands. Ultimately, balanced labor policies and flexible legal frameworks can ensure a smooth transition, reducing inequality and fostering stable working environments (Green, 2024).

3. The Role of Educational Institutions in Curriculum and Skills Adaptation

Educational institutions play a critical role in preparing the workforce for the AI era through curriculum enhancement aligned with labor market demands. Courses must integrate digital literacy, data analytics, and AI ethics emphasizing transparency, fairness, and responsible usage alongside human-AI collaboration. Furthermore, promoting lifelong learning is essential for continuous skill upgrades in response to evolving technology. Institutions should also strengthen partnerships with the private sector and government agencies such as through internships or applied research to ensure curricula remain responsive to industry needs. Ultimately, educational institutions serve as a vital link between the workforce and the modern economy, enabling workers to leverage AI as a tool for generating real value.

Discussion

The findings of this study and the applied case examples clearly indicate that AI is a technology with dual impacts on the workforce, encompassing both “risks” and “opportunities”

(Brynjolfsson et al., 2025; Agrawal et al., 2018). Routine and manual tasks, such as data entry or repetitive production-line work, are particularly susceptible to replacement by automation and AI (Brynjolfsson et al., 2025). Conversely, roles that require creativity, deep analytical thinking, and complex decision-making are becoming increasingly important, as AI is not yet able to replicate human judgment, contextual understanding, and value-based reasoning (Agrawal et al., 2018). This reinforces the "augmentation" thesis over pure "substitution," suggesting that the human element remains indispensable in high-complexity environments.

The Microsoft case study demonstrates that global organizations can use AI not merely as a replacement mechanism but as an augmenting tool to enhance overall organizational capabilities (Castrillon, 2025). The integration of AI in routine functions, such as large-scale data analysis and support system management, allows employees to devote more time and resources to strategic and high-value tasks (Olson, 2024). This example highlights how systematic AI adoption can foster a sustainable business ecosystem, where human labor remains crucial but requires reskilling and upskilling to adapt to new job requirements (Castrillon, 2025; Olson, 2024).

Similarly, the case of SCB in Thailand illustrates that AI implementation in customer service and financial analytics not only improves operational efficiency but also creates opportunities for employees to learn and develop new skills, including digital literacy and human-AI collaboration. As a result, employees' roles are not diminished; rather, their capabilities are enhanced to handle more complex tasks that generate higher value within the organizational value chain (Bangkok Post, 2025). These localized findings bridge a critical research gap, showing that AI exposure in emerging markets like Thailand follows a similar augmentation pattern to that seen in developed economies.

The study also demonstrates that the adoption of AI reduces the relevance of certain skills, such as manual or routine work, while increasing the demand for analytical thinking, creativity, digital literacy, and collaboration with AI in the labor market (Marguerit, 2025). These changes reflect a major restructuring of the workforce, requiring continuous learning and skill development.

From a management and policy perspective, organizations must implement systematic reskilling and upskilling programs (Agrawal et al., 2018). Investment in skill development is not only a human resource strategy but also a source of competitive advantage in the AI era (Brynjolfsson et al., 2025). Governments have a critical role in establishing AI legislation that aligns with labor contexts, emphasizing transparency, fairness, and worker protection, as well as instituting social safety nets to mitigate negative impacts, such as workforce training funds or job transition support (Green, 2024; Brynjolfsson & McAfee, 2014). Specifically, policy interventions should focus on "Human-AI Synergy" regulations to ensure that the transition remains equitable.

Educational institutions are equally important in adapting curricula to meet the demand for new skills through industry partnerships. AI should be viewed not simply as a labor-replacing technology but as a strategic factor that reshapes the balance of labor and generates opportunities for

skill development (Castrillon, 2025; Bangkok Post, 2025). When workers adapt, organizations invest in development, and governments establish appropriate frameworks, AI becomes a reinforcing factor that enhances sustainability and strategic advantage in the labor market (Brynjolfsson & McAfee, 2014; Agrawal et al., 2018).

Conclusion and Recommendations

1. Overview of AI's Impact on the Workforce

The study finds that AI is transforming the workforce structure across multiple dimensions, creating both opportunities and challenges simultaneously. Routine tasks, such as data entry, document verification, and basic calculations, are highly susceptible to automation, as AI can perform these tasks faster and more accurately than humans (Brynjolfsson et al., 2025). In the manufacturing sector, repetitive manual labor is similarly being replaced, placing these workers at elevated risk (Agrawal et al., 2018).

However, AI does not solely produce negative impacts; it also generates new opportunities for workers with skills in creativity and analytical thinking, which AI cannot yet fully replicate (Brynjolfsson et al., 2025). Moreover, effective collaboration with AI has become a critical skill that enhances employees' value to organizations (Marguerit, 2025). Emerging competencies, such as digital literacy, are increasingly important, as workers must understand and utilize digital tools and AI systems in daily tasks.

Workers who develop these skills in a timely manner will gain the most from the transformation not only retaining their existing roles but also advancing to higher-value positions (Agrawal et al., 2018). Therefore, the overall impact of AI on the workforce should transcend the narrow "job-replacement" narrative. Instead, it should be understood as establishing a new labor market equilibrium: while some jobs decrease in importance, many others increase in significance. Workers who can learn and align their skills with the demands of the digital economy can strategically convert displacement risks into career development opportunities. (Marguerit, 2025).

2. The New Balance Between Human Labor and AI

AI should not be viewed merely as a "labor-replacing machine" but rather as a strategic partner that enhances human productivity and performance (Castrillon, 2025). Case studies show that integrating AI does not render human labor redundant; instead, it facilitates synergistic work processes that combine the unique strengths of both humans and technology (Bangkok Post, 2025). For instance, tasks requiring complex decision-making and social communication still primarily rely on humans, while AI provides rapid data processing and analytical support, enabling more accurate and effective decisions (Castrillon, 2025). This new balance reflects a shift in the labor market, no longer characterized by a separation of "human work" versus "AI work," but by integrated human-AI collaboration where both complement each other's strengths (Bangkok Post, 2025).

Workers who understand how to use AI appropriately and can oversee system operations gain increased value within the organization (Castrillon, 2025). At the organizational and policy levels, this paradigm shift requires structural adaptation. Organizations must invest in reskilling programs and foster a culture of continuous learning, while governments must enact laws that support fair and sustainable human–AI coexistence. Thus, the new labor balance is not about complete replacement; rather, it represents an integration of human creativity and decision-making with AI’s speed and precision, leading to sustainable business ecosystems and long-term competitive advantage. (Castrillon, 2025; Bangkok Post, 2025)

3. Strategies to Transform “Risk” into “Opportunity”

Adaptation to the AI era cannot rely solely on workers; it demands a multi-stakeholder strategic alliance involving organizations, governments, educational institutions, and the workforce (Agrawal et al., 2018). For organizations, the priority is investing in reskilling and upskilling, coupled with robust workforce transition programs to assist employees whose roles are displaced, ensuring smooth career adjustments (Agrawal et al., 2018). At the government level, it is essential to establish clear and modern labor policies and AI regulations that ensure fair, transparent, and rights-respecting AI use in the labor market (Green, 2024). This is particularly crucial given the inherent risks of algorithmic bias and data privacy vulnerabilities—often referred to as the 'dark side' of AI—which can lead to unethical labor practices and systemic discrimination if left unaddressed (Watcharodomprasert, 2025). Additionally, robust social safety nets such as basic income schemes, retraining programs, or financial support for workers seeking further education—serve as critical mechanisms to mitigate the impact of labor displacement (Green, 2024).

Educational institutions must update curricula to include digital literacy, data analytics, AI ethics, and human–AI collaboration, thereby preparing a future-ready workforce. Promoting lifelong learning is equally vital to enable workers to adapt to evolving market demands. For workers, an effective strategy is to proactively embrace technological shifts, viewing AI as a tool for strategic advantage rather than a threat (Agrawal et al., 2018). Flexibility and proactive skill development are key to maintaining job security and advancing to higher-value roles.

In summary, workforce management in the AI era must adopt an integrated ecosystem approach that links organizational initiatives, government policy, and educational programs (Green, 2024). When implemented effectively, the risk of AI-driven displacement is transformed into a strategic opportunity for skill development, career advancement, and the creation of long-term competitive advantages (Agrawal et al., 2018).

References

- Agrawal, A., Gans, J. & Goldfarb, A. (2018). *Prediction machines: The simple economics of artificial intelligence*. Boston: Harvard Business Review Press.

- Bangkok Post. (2025). *SCB X plans to harness AI for virtual bank*. Retrieved September 22, 2025, from <https://www.bangkokpost.com/business/general/3077368/scb-x-plans-to-harness-ai-for-virtual-bank?>
- Becker, G. S. (1964). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education*. Chicago: University of Chicago Press.
- Brynjolfsson, E. & McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. New York: W. W. Norton & Company.
- Brynjolfsson, E., Rock, D. & Syverson, C. (2025). The impact of artificial intelligence on employment: Evidence from firms and industries. *Journal of Economic Perspectives*, 39(1), 3–28.
- Castrillon, C. (2025). *Microsoft warns AI alone won't solve the 'infinite workday'*. Retrieved November 15, 2025, from <https://www.forbes.com/sites/carolinecastrillon/2025/06/18/microsoft-warns-ai-alone-wont-solve-the-infinite-workday/>
- Christensen, C. M. (1997). *The innovator's dilemma: When new technologies cause great firms to fail*. Boston: Harvard Business Review Press.
- Frey, C. B. & Osborne, M. A. (2017). The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation?. *Technological Forecasting and Social Change*, 114, 254–280. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2016.08.019>
- Green, A. (2024). *Artificial intelligence and the changing demand for skills in the labour market*. *OECD Artificial Intelligence Papers*, No. 14. Retrieved November 15, 2025, from <https://doi.org/10.1787/88684e36-en>
- Marguerit, D. (2025). *Augmenting or automating labor? The effect of AI development on new work, employment, and wages*. Retrieved November 15, 2025, from <https://doi.org/10.48550/arXiv.2503.19159>
- Olson, P. (2024). *Supremacy: AI, ChatGPT and the race that will change the world*. New York: St. Martin's Press.
- Tang, D. (2025). *How is the rise of artificial intelligence and machine learning technologies influencing the competitive dynamics analyzed by Porter's Five Forces?*. Retrieved September 21, 2025, from <https://flevy.com/topic/porters-five-forces/question/ai-machine-learning-impact-five-forces-analysis>
- Watcharodomprasert, V. (2025). Beyond the Trend: Exploring the Dark Side and Threats of Artificial Intelligence. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University (Graduate Studies)*, 3(3), 141-149.

THONBURI UNIVERSITY

248 Soi Petchkasem 110 Petchkasem Road,
Nong Khang Phlu Subdistrict, Nong Khaem District,
Bangkok 10160

Tel : 02-8090823-25 ต่อ 225

Fax : 02-8090832

E-mail : gdjournal.thonburi-u.ac.th

